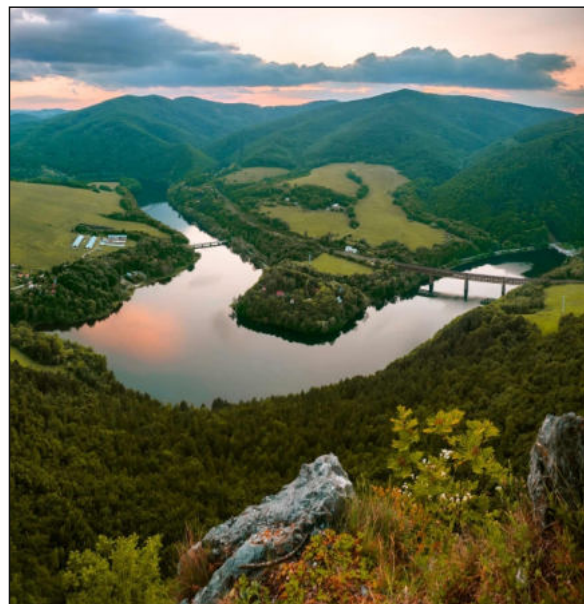

Obstarávateľ:

Úrad Košického samosprávneho kraja

Nám. Maratónu Mieru 1
042 66 Košice

**„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027
(s výhľadom do roku 2030)“**

Správa o hodnotení strategického dokumentu

Apríl 2024

Spracovateľ dokumentácie:

EKOJET, s.r.o.
priemyselná a krajinná ekológia

Staré Grunty 9A, 841 04 Bratislava, Slovenská republika
Tel.: (+421 2) 45 69 05 68
e-mail: info@ekojet.sk
www.ekojet.sk

Obsah

ÚVOD	1
ČASŤ A	2
ZÁKLADNÉ ÚDAJE	2
I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI	2
II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O STRATEGICKOM DOKUMENTE	2
1. NÁZOV	2
2. ÚZEMIE (SR, KRAJ, OKRES, OBEC)	2
3. DOTKNUTÉ OBCE	3
4. DOTKNUTÉ ORGÁNY	3
5. SCHVAĽOVACÍ ORGÁN	4
6. OBSAH A HLAVNÉ CIELE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A JEHO VZŤAH K INÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTOM	4
III. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	15
1. INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA A JEHO PRAVDEPODOBNÝ VÝVOJ, AK SA STRATEGICKÝ DOKUMENT NEBUDE REALIZOVAŤ	16
2. INFORMÁCIA VO VZŤAHU K ENVIRONMENTÁLNE OBZVLÁŠŤ DÔLEŽITÝM OBLASTIAM, AKÝMI SÚ NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI A POD.....	48
3. CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA V OBLASTIACH, KTORÉ BUDÚ PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNE OVPLYVNENÉ	55
4. ENVIROMENTÁLNE PROBLÉMY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH PROBLÉMOV, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	55
5. ENVIRONMENTÁLNE ASPEKTY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH ASPEKTOV ZISTENÝCH NA MEDZINÁRODNEJ, NÁRODNEJ A INEJ ÚROVNI, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU, AKO AJ TO, AKO SA ZOHĽADNILI POČAS PRÍPRAVY STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	59
IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE ZDRAVIA.....	60
1. PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A VPLYVY NA ZDRAVIE (PRIMÁRNE, SEKUNDÁRNE, KUMULATÍVNE, SYNERGICKÉ, KRÁTKODOBÉ, STREDNODOBÉ, DLHODOBÉ, TRVALÉ, DOČASNÉ, POZITÍVNE AJ NEGATÍVNE)	60
V. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁ-CIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE.....	136
1. OPATRENIA NA ODVRÁTENIE, ZNÍŽENIE ALEBO ZMIERNENIE PRÍPADNÝCH VÝZNAMNÝCH NEGATÍVNYCH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA, KTORÉ BY MOHLI VYPLYNÚŤ Z REALIZÁCIE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	136
VI. DÔVODY VÝBERU ZVAŽOVANÝCH ALTERNATÍV ZOHĽADŇUJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A OPIS TOHO, AKO BOLO	

VYKONANÉ VYHODNOTENIE VRÁTANE ŤAŽKOSTÍ S POSKYTOVANÍM POTREBNÝCH INFORMÁCIÍ, AKO NAPR. TECHNICKÉ NEDOSTATKY ALEBO NEURČITOSTI.....	140
1. UVAŽOVANÉ VARIANTNÉ RIEŠENIA ZOHľadŇUJÚCE CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU.....	140
2. NEDOSTATKY A NEURČITOSTI V POZNATKOCH, KTORÉ SA VYSKYTLI PRI VYPRACÚVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ.....	144
VII. NÁVRH MONITOROVANIA ENVIRONMENTÁLNYCH VPLYVOV VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE.....	145
VIII. PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ CEZHRANIČNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE.....	147
IX. NETECHNICKÉ ZHRNUTIE POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÍ.....	148
1. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O STRATEGICKOM DOKUMENTE.....	148
2. NAPLNENIE POŽIADAVIEK ROZSAHU HODNOTENIA.....	152
X. INFORMÁCIA O EKONOMICKEJ NÁROČNOSTI (AK TO CHARAKTER A ROZSAH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU UMOŽŇUJE).....	153
ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU PODIEĽALI, ICH PODPIS (PEČIATKA).....	155
DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA.....	156
PRÍLOHY.....	158

Použité skratky

CHA	Chránený areál
CHKP	Chránený krajinný prvok
CHÚ	Chránené územie
CHVO	Chránená vodohospodárska oblasť
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EIA	Posudzovanie vplyvov na životné prostredie
EK	Európska komisia
EP	Európske spoločenstvo
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EZ	Environmentálna záťaž
GNÚSES	Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability
IDS / IS	Integrovaný dopravný systém / integrovaný systém
IÚS	Integrovaná územná stratégia
KSK	Košický samosprávny kraj
MCHÚ	Maloplošné chránené územia
MPŽPaRR SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MÚSES	Miestny územný systém ekologickej stability
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Natura 2000	Sústava chránených území členských štátov Európskej únie
NPP	Národná prírodná pamiatka
NPR	Národná prírodná rezervácia
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OP	Ochranné pásma
OZE	Obnoviteľný zdroj energie
PHRSR KSK	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)
PP	Prírodná pamiatka
PSK	Prešovský samosprávny kraj
KSK	Košický samosprávny kraj
PR	Prírodná rezervácia
RO	Riadiaci orgán
RÚSES	Regionálny územný systém ekologickej stability
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SPR	Strategický plánovací región
SR	Slovenská republika
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
STN	Slovenská technická norma
UNESCO	Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
VÚC	Vyšší územný celok
VÚPOP	Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy
Z. z.	Zbierka zákonov Slovenskej republiky
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky

Úvod

Predmetom tejto Správy o hodnotení je posúdenie strategického dokumentu s dosahom na Košický samosprávny kraj: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ (ďalej len „PHRSR KSK“).

Správa o hodnotení strategického dokumentu je vypracovaná podľa rozsahu hodnotenia vydaného Okresným úradom Košice, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023).

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja).

PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepcné dokumenty (ako je najmä Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja (napr. Iniciatíva Catching-up Regions).

PHRSR KSK spĺňa požiadavky na spracovanie integrovanej územnej stratégie v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu, Európskej Rady a odporúčaní Európskeho výboru regiónov. Je základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, vrátane integrovaných územných investícií. Spracovaný je tak, aby jeho implementácia bola realistická, viazaná na rozpočtové programovanie verejného sektora a reálnu dostupnosť zdrojov.

PHRSR KSK predstavuje podklad VÚC a ďalších relevantných aktérov pôsobiacich na území kraja pre komunikáciu so štátnymi orgánmi v rámci jednotlivých sektorových politík. Zároveň vytvára rámec pre tvorbu strategických dokumentov na nižšej úrovni (pre mestá a obce na území kraja).

ČASŤ A **ZÁKLADNÉ ÚDAJE**

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie:	Košický samosprávny kraj
2. Identifikačné číslo:	IČO: 35 541 016
3. Sídlo:	Nám. Maratónu Mieru 68/1, 042 66 Košice
4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, od ktorého možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie:	JUDr. Boris Bilčak – riaditeľ Úradu KSK
Úrad Košického samosprávneho kraja
Nám. Maratónu Mieru 1
042 66 Košice
email: riaditel@vucke.sk
Tel. číslo: 055 / 7268 141
5. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje kontaktnej osoby, od ktorej možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie:	Ing. Matej Ovčiarka – vedúci odboru regionálneho rozvoja
Úrad Košického samosprávneho kraja
Nám. Maratónu Mieru 1, 042 66 Košice
email: matej.ovciarka@vucke.sk
Tel. číslo: 055 / 6196 650

Ing. Angelika Theinerová – vedúca referátu sekretariátu Rady Partnerstva
Úrad Košického samosprávneho kraja
Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice
email: angelika.theinerova@vucke.sk
Tel. číslo: 055 / 6196 692 |

II. Základné údaje o strategickom dokumente

1. Názov

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“

2. Územie (SR, kraj, okres, obec)

Navrhovaný strategický dokument (PHRSR KSK) rieši otázky a problémy na úrovni dotknutého Košického samosprávneho kraja:

- **Štát:** Slovenská republika
- **Kraj:** Košický
- **Okres:** Spišská Nová Ves, Rožňava, Gelnica, Košice-okolie, Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Trebišov, Michalovce a Sobrance
- **Obec:** Všetky mestá a obce na území Košického kraja

3. Dotknuté obce

Dotknutými obcami sú jednotlivé obce nachádzajúce sa na území Košického samosprávneho kraja v počte 440 obcí.

4. Dotknuté orgány

Dotknutými orgánmi sú všetky orgány verejnej správy, ktorých vyjadrenie sa vyžaduje pred prijatím alebo schválením strategického dokumentu.

Zoznam dotknutých orgánov:

- Ministerstvo životného prostredia SR, Námestie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava,
- Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Štefánikova 15, 811 05 Bratislava
- Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky, Námestie slobody č. 6, 811 06 Bratislava
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava,
- Ministerstvo hospodárstva SR, Mlynské nivy 44/a, 827 15 Bratislava,
- Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky, Námestie Slobody 6, 810 05 Bratislava,
- Ministerstvo zdravotníctva SR, Limbová 2, 837 52 Bratislava 37
- Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky, Stromová 1 813 30 Bratislava
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Špitálska 4, 6, 8, 816 43 Bratislava,
- Štátna ochrana prírody SR, Tajovského 28B, 974 09 Banská Bystrica,
- Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Radničné námestie 8, 969 01 Banská Štiavnica,
- Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 5043/2, 080 01 Prešov
- Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica,
- Krajský pamiatkový úrad Košice, Hlavná 25, 040 01 Košice
- Okresný úrad Košice, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja,
- Okresný úrad Košice, Komenského 52, 041 26 Košice,
- Okresný úrad Košice - okolie, Hroncova 13, 040 01 Košice,
- Okresný úrad Michalovce, Námestie slobody 988/1, 071 01 Michalovce,
- Okresný úrad Sobrance, Tyršova 295, 073 01 Sobrance,
- Okresný úrad Rožňava, Špitálska 2212/3, 048 01 Rožňava,
- Okresný úrad Spišská Nová Ves, Markušovská cesta 1, 052 01 Spišská Nová Ves,
- Okresný úrad Trebišov, M. R. Štefánika 1161, 075 01 Trebišov,
- Okresný úrad Gelnica, Hlavná 102/1, 056 01 Gelnica,
- Mestá a obce Košického samosprávneho kraja.
- Okresný úrad Vranov nad Topľou, Námestie slobody 5, 093 01 Vranov nad Topľou,
- Mestá a obce Košického samosprávneho kraja,
- Dopravný úrad, Referát ochranných pásiem, Letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava,
- Železnice Slovenskej republiky, Generálne riaditeľstvo, Klemensova 8, 813 61 Bratislava,
- Správa a údržba ciest KSK, Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice.

Vymedzenie zainteresovanej verejnosti vrátane jej združení:

Zainteresovanou verejnosťou sú predovšetkým obyvatelia KSK a každý kto prejaví záujem o strategický dokument. Ďalej sem patria občianske iniciatívy, občianske združenia a mimovládne organizácie, podporujúce ochranu životného prostredia, ktoré prejavia záujem na postupoch environmentálneho rozhodovania v zmysle ustanovení §24 a §25 zákona č. 24/2006 Z. z.

5. Schvaľovací orgán

Orgánom kompetentným na prijatie strategického dokumentu je Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja.

6. Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ – ďalej ako „PHRSR KSK“ predstavuje podklad VÚC a ďalších relevantných aktérov pôsobiacich na území kraja pre komunikáciu so štátnymi orgánmi v rámci jednotlivých sektorových politík. Zároveň vytvára rámec pre tvorbu strategických dokumentov na nižšej úrovni (pre mestá a obce na území kraja). Na PHRSR KSK nadväzujú niektoré ďalšie strategické dokumenty, ako napríklad Integrovaná územná stratégia (IÚS) kraja, ktorá predstavuje podklad pre implementáciu časti zdrojov EÚ na Slovensku (Program Slovensko). PHRSR predstavuje integrovaný prístup k regionálnemu rozvoju na území kraja a to tým, že zastrešuje požiadavky jednotlivých aktérov rôznych systémových úrovní (štát – samospráva – súkromný sektor – tretí sektor) a zároveň vytvára podmienky pre plnenie týchto požiadaviek z viacerých zdrojov (zdroje EÚ – štátne zdroje – zdroje samospráv – súkromné zdroje).

PHRSR KSK je spracovaný v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Ide o strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja). Na regionálnej a miestnej úrovni vznikla potreba zosúladenia rozvojových cieľov a programov s investičnými prioritami EÚ pre kohéznú politiku na roku 2021 – 2027 a zároveň s cieľmi stanovenými vo Vízii a stratégii rozvoja Slovenska do roku 2030. PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepcné dokumenty (ako je najmä Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja, Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030, a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja.

Schválenie PHRSR vyššieho územného celku (a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie vyššieho územného celku) je podmienkou na predloženie žiadosti vyššieho územného celku o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov (doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov).

Dokument, najmä spracovanie strategicko-programovej časti a následných častí, bolo realizované v súlade s Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja (z januára 2020) a s Jednotným metodickým rámcom pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027 (z augusta 2020) a na základe konzultácií so zástupcami gestora pre regionálny rozvoj (MIRRI SR).

PHRSR KSK je spracovaný tak, aby jeho implementácia bola realistická, viazaná na rozpočtové programovanie verejného sektora a reálnu dostupnosť zdrojov.

Rozvojová stratégia PHRSR KSK je **inovačnou, integrovanou a integrujúcou SMART stratégiou**, keďže hľadá rozumné, efektívne a udržateľné rozvojové riešenia a prístupy pre rozvoj kraja.

6.1. Obsah strategického dokumentu

V zmysle zákona je PHRSR VÚC strednodobým rozvojovým dokumentom (pre obdobie 5-10 rokov), ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu. Skladá sa z:

- úvodnej časti, ktorá obsahuje základné východiská procesu tvorby a obsahu,
- analytickej časti založenej na databáze informácií a ukazovateľov, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie VÚC, odhad jeho budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie (napríklad v oblasti odpadového hospodárstva, vodného hospodárstva, adaptácie na klimatické zmeny a pod.) a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja územia VÚC,
- strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja VÚC pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik. Určí hlavné ciele a priority rozvoja VÚC pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja VÚC,
- realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja VÚC, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja VÚC s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja VÚC formou akčných plánov,
- finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja VÚC.

Štruktúra obsahu:

A Úvod

1. Metodické a legislatívne východiská
2. Relevantné vstupy z programových a strategických dokumentov
 - 1.1 Nadnárodné dokumenty
 - 2.2 Národné dokumenty
 - 2.3 Regionálne dokumenty
3. Kompetencie samosprávy
 - 3.1 Obec (mesto)
 - 3.2 Samosprávny kraj
 - 3.3 Kompetencie vyššieho územného celku v jednotlivých oblastiach

B Analytická časť

4. Identifikácia územia
5. Demografia a zdravotný stav obyvateľstva
 - 5.1 Stav a vývoj obyvateľstva
 - 5.2 Štruktúry obyvateľstva
 - 5.3 Prognóza populačného vývoja
 - 5.4 Stredná dĺžka života pri narodení
 - 5.5 Úmrtnosť obyvateľstva
 - 5.6 Zhrnutie
6. Ľudské zdroje a trh práce
 - 6.1 Ekonomická aktivita
 - 6.2 Zamestnanosť
 - 6.3 Nezamestnanosť
 - 6.4 Priemerná mzda
 - 6.5 Zhrnutie

7. Sociálna inklúzia

- 7.1 Riziko chudoby
- 7.2 Marginalizované rómske komunity
- 7.3 Seniori a sociálne vylúčenie
- 7.4 Cudzinci
- 7.5 Sociálna inklúzia a bývanie
- 7.6 Sociálne podnikanie
- 7.7 Index sociálneho pokroku (SPI)
- 7.8 Zhrnutie

8. Osobná bezpečnosť

- 8.1 Trestné činy
- 8.2 Samovraždy
- 8.3 Dopravné nehody
- 8.4 Zhrnutie

9. Hospodárstvo

- 9.1 Vývoj HDP v Košickom kraji
- 9.2 Priame zahraničné investície
- 9.3 Pôdohospodárstvo
- 9.4 Štruktúra priemyslu a perspektívne odvetvia
- 9.5 Priemyselné parky
- 9.6 Podnikateľské subjekty
- 9.7 Vedecko-výskumný potenciál kraja
- 9.8 Kreatívny priemysel
- 9.9 Strieborná ekonomika
- 9.10 Cestovný ruch
- 9.11 Zhrnutie

10. Dopravná a technická infraštruktúra

- 10.1 Dopravná infraštruktúra
- 10.2 Verejná osobná doprava
- 10.3 Cyklodoprava
- 10.4 Elektrická energia
- 10.5 Geotermálna energia
- 10.6 Teplo
- 10.7 Zemný plyn
- 10.8 Vodovodná a kanalizačná sieť
- 10.9 Pokrytie internetom
- 10.10 Zhrnutie

11. Inštitucionálna infraštruktúra

- 11.1 Školská infraštruktúra
- 11.2 Zdravotná a všeobecná ambulantná starostlivosť
- 11.3 Zariadenia sociálnych služieb
- 11.4 Kultúra
- 11.5 Zhrnutie

12. Životné prostredie

- 12.1 Ovzdušie

- 12.2 Zmeny klímy
- 12.3 Odpady
- 12.4 Ochrana prírody
- 12.5 Brownfieldy
- 12.6 Zhrnutie

C SWOT analýza

13. SWOT analýza Košického kraja

Súvisiace koncepcné dokumenty kraja (abecedne)

Zoznam tabuliek

Zoznam grafov

Zoznam obrázkov

Zoznam máp

Zoznam skratiek

Analytické listy Košického kraja a jednotlivých okresov

D Metodika tvorby PHRSR

1. Proces spracovania PHRSR

E Vízia rozvoja

F Ciele rozvoja

2. Nevyhnutné predpoklady pre implementáciu PHRSR Košického kraja

3. Intervenčná logika strategicko-programovej časti

4. Priority rozvoja

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

G Realizačno-finančná časť

5. Rada partnerstva pre Integrovaný územný rozvoj Košického kraja

6. Zásobník projektov

7. Finančná alokácia

8. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie PHRSR

9. Monitorovanie a hodnotenie

10. Akčné

Zoznam príloh

Zoznam obrázkov

Zoznam tabuliek

Zoznam skratiek

6.2. Hlavné ciele strategického dokumentu

Hlavný cieľ PHRSR KSK:

Na základe vízie rozvoja: „Do roku 2030 chceme byť sociálnejší, zelenší, dostupnejší, inteligentnejší a pracovne atraktívnejší kraj“, bol stanovený **hlavný cieľ strategického dokumentu: zvýšiť životnú úroveň obyvateľov Košického kraja.**

Hlavnou myšlienkou zriadenia regionálnej a miestnej samosprávy je práve zlepšenie identifikácie potrieb a problémov na lokálnej úrovni a zabezpečenie ich efektívnejšieho riešenia z pozície samosprávy. Košický samosprávny kraj v rámci výkonu činnosti samosprávy podľa zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov smeruje všetko úsilie do všestranného rozvoja svojho územia, zvlášť reflektuje potreby svojich obyvateľov.

Toto poslanie KSK sa v svojej komplexnosti premieňa do hlavného cieľa PHRSR, ktorý vytvára základ systému priorít, strategických a špecifických cieľov. Hlavný cieľ tak agreguje všetky úrovne stratégie a všetky oblasti územného rozvoja kraja (inovatívna a konkurencieschopná ekonomika, trh práce, zamestnanosť, cestovný ruch, sociálna oblasť, školstvo, kultúra, šport, zdravotníctvo, udržateľná doprava a energetika, životné prostredie a zmena klímy, dekarbonizácia, strategické rozhodovanie a plánovanie územia) s dopadom na kvalitu života jeho obyvateľov.

Hlavný cieľ plánuje Košický samosprávny kraj dosiahnuť spolu s partnermi prostredníctvom 8 strategických cieľov, ktoré odrážajú kompetencie vyššieho územného celku, ako aj kompetencie obcí a miest s cieľom rešpektovať princípy regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. Navrhovaných 8 strategických cieľov plne zohľadňuje výsledky analýz súčasného stavu územia, analýzu potrieb kľúčových aktérov, ako aj spoločné východiská európskych a národných politík, zároveň poukazujú na komplexný rozvoj územia a definujú nevyhnutné predpoklady a intervencie pre naplnenie stanovených špecifických cieľov.

Priorita je vnímaná ako oblasť, do ktorej je potrebné smerovať investície a opatrenia, ktoré povedú k eliminácii identifikovaných nedostatkov/problémov, pomôžu zlepšiť situáciu a prinesú rozvoj danej oblasti. Priority rozvoja a ciele PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) boli stanovené v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj (OSN 2015), ktorá je kľúčovou agendou pre zabezpečenie globálneho udržateľného rozvoja. Jej transformačný charakter je vyjadrený v 17-ich cieľoch udržateľného rozvoja. Slovensko si v roku 2018 zvolilo taký prístup k národnej implementácii Agendy 2030, ktorý 17 cieľov udržateľného rozvoja premietol na národnú úroveň prostredníctvom šiestich Národných priorít implementácie Agendy 2030, schválených vládou v roku 2018:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Priority a strategické ciele PHRSR KSK:

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Strategický cieľ 1

- Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému

Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility

Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií

Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy

Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy

Špecifický cieľ 1.5: Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky

Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Strategický cieľ 2

- Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou

Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy

Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší

Špecifický cieľ 2.4: Sanácia environmentálnych záťaží

Špecifický cieľ 2.5: Podpora odpadového a obehového hospodárstva

Špecifický cieľ 2.6: Osveta a environmentálna výchova

Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Strategický cieľ 3

- Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou

Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)

Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ

Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Strategický cieľ 4

- Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu

Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie

Špecifický cieľ 4.2: Marketing a propagácia destinácie Košického kraja

Špecifický cieľ 4.3: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Strategický cieľ 5

- Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov
- Špecifický cieľ 5.1:** Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Strategický cieľ 6

- Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania

Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji

Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania

Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny

Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Strategický cieľ 7

- Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia

Špecifický cieľ 7.1: Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúr a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)

Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti

Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia

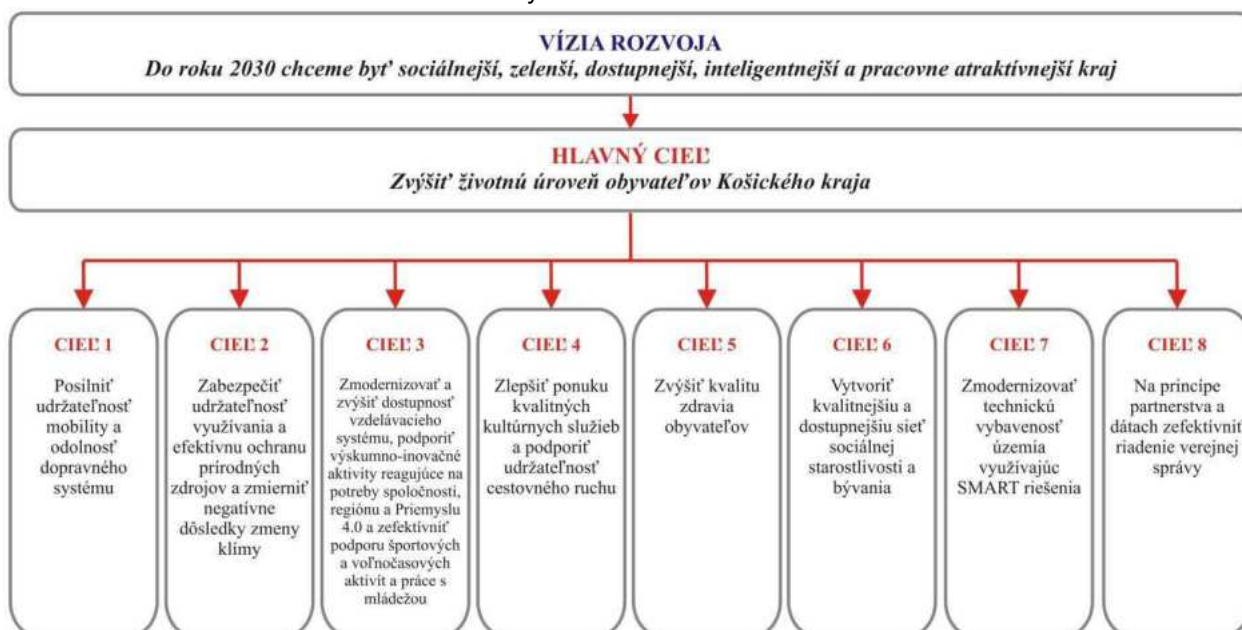
Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

Strategický cieľ 8

- Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy

Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy

Obr.: Schematické znázornenie zadaných cieľov PHRSR KSK

(Zdroj: PHRSR KSK)

Zásobník projektov

Zber projektových zámerov v území prebiehal v období od júla 2021 do novembra 2023. Na území Košického kraja bolo ku koncu novembra 2023 zozbieraných spolu 4 076 projektových zámerov, z čoho bolo pre ďalšie spracovanie v území relevantných 2 914 projektových zámerov (71,5% z celkového počtu zozbieraných projektových zámerov).

Tab.: Prehľad počtu projektových zámerov a požadovanej výšky alokácie v rámci strategicko - plánovacích regiónov Košického kraja k 30.11.2023

Strategicko-plánovací región	Počet zozbieraných projektových zámerov	Požadovaná výška alokácie
Abov	264	876 870 738 €
Dolný Zemplín: Sobranceko-Michalovsko	1 230	409 211 456 €
Dolný Zemplín: Trebišovsko	360	179 728 409 €
Gemer	315	126 404 604 €
Hnilec	303	166 274 579 €
Spiš	353	231 075 922 €
Košický kraj	82	3 692 661 137 €
SPOLU	2 914	5 701 591 845 €

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

Na úrovni stanovených priorít a cieľov PHRSR KSK bolo na území Košického kraja identifikovaných celkom 2 842 projektových zámerov. V rámci priorít PHRSR KSK je najviac projektových zámerov v Priorite 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie (726 projektových zámerov, t.j. 25,5%), v Priorite 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby (603 projektových zámerov, t.j. 21,2%) a v Priorite 1 Udržateľná mobilita (567 projektových zámerov, 20,0%). Z hľadiska rozpočtu je najvyššia alokácia v Priorite 1 Udržateľná mobilita (2 005 mil. €, 35,3%).

Metodika výberu projektových zámerov

Metodika výberu projektových zámerov pre PHRSR KSK 2023 – 2027 a IÚS KSK pozostávala z ôsmich procesných krokov:

1. Tvorba projektového zásobníka
2. Zber projektových zámerov
3. Administratívna kontrola I. – Komplexnosť projektových zámerov
4. Administratívna kontrola II. – Pripravenosť projektových zámerov
5. Proces hodnotenia projektových zámerov
6. Proces schvaľovania projektových zámerov
- 6.1 Schvaľovanie projektových zámerov pre PHRSR KSK
- 6.2 Schvaľovanie projektových zámerov pre IÚS KSK
7. Koordinácia implementácie PHRSR KSK/IÚS KSK
8. Monitorovanie a hodnotenie implementácie projektových zámerov.

Procesné kroky sú založené na princípoch:

- regionálna príslušnosť,
- potenciál rozvoja regiónov,
- potreby rozvoja regiónov,
- komplexnosť a
- transparentnosť.

Finančná alokácia

V rámci Košického kraja bolo zozbieraných 2 914 projektových zámerov relevantných pre ďalšie spracovanie v celkovej výške alokácie 5 701,6 mil. €. Z územného hľadiska na úrovni strategicko-

plánovacích regiónov (SPR) (mimo projektových zámerov pre celé územie Košického kraja) bola najvyššia alokácia v SPR Abov (876 mil. €, 15,4%) a v SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko (409 mil. €, 7,2%).

Na úrovni stanovených priorít a cieľov PHRSR KSK bolo na území Košického kraja identifikovaných celkom 2 842 projektových zámerov v celkovej výške alokácie 5 674,7 mil. €. V rámci stanovených priorít PHRSR KSK bola najvyššia alokácia v Priorite 1 Udržateľná mobilita (2 005 mil. €, 35,3%) a v Priorite 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby (1 694 mil. €, 29,8%).

Komplexný prehľad počtu projektových zámerov a ich predpokladaného rozpočtu na úrovni stanovených priorít a cieľov PHRSR KSK je súčasťou predmetného strategického dokumentu.

6.3. Vzťah k iným strategickým dokumentom

PHRSR KSK vychádza z rámcov nadradených plánovacích dokumentov a plánov a zámerov rozvoja aktérov regionálneho rozvoja v zmysle princípu subsidiarity.

Nadnárodné dokumenty

Multisektorové

- Agenda OSN pre udržateľný rozvoj 2030 (Agenda 2030)

Životné prostredie

- Parížska dohoda o zmene klímy
- Kjótsky protokol
- Európska zelená dohoda
- Protokol o vode a zdraví
- Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja
- Dohovor o ochrane a využívaní hraničných tokov a medzinárodných jazier
- Rámcová smernica o vode
- Bazilejský dohovor
- Dohovor o biologickej diverzite
- Dohovor o mokradiach

Sociálne veci

- Európska sociálna charta
- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím
- Všeobecná deklarácia ľudských práv
- Charta základných práv Európskej únie
- Dohovor o právach dieťaťa
- Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Európsky dohovor o ľudských právach)
- Európsky pilier sociálnych práv

Vzdelávanie

- OECD Skills Strategy for Slovakia

Dokumenty SR

Multisektorové

- Národné priority implementácie Agendy 2030

- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- Východisková pozícia Slovenskej republiky k politike súdržnosti Európskej únie po roku 2020
- Národný investičný plán SR na roky 2018 – 2030 (návrh)
- Koncepcie mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030
- Analýza regiónov na úrovni VÚC a na úrovni subregiónov
- Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030

Ľudské zdroje

- Prognóza obyvateľstva Slovenska do roku 2060 – Revízia poznatkov a predpokladov v kontexte pokračujúcej transformácie
- Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch Slovenskej republiky do roku 2035

Energetika

- Koncepcia energetickej efektívnosti SR
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030

Inovácie, výskum

- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3) vrátane príslušného Implementačného plánu
- Podpora inovatívnych riešení v slovenských mestách
- Sprievodca inteligentným rozvojom miest a regiónov

Digitalizácia

- Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030

Elektromobilita

- Stratégia rozvoja elektromobility v Slovenskej republike a jej vplyv na národné hospodárstvo Slovenskej republiky
- Návrh akčného plánu rozvoja elektromobility v Slovenskej republike

Doprava a mobilita

- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030
- Návrh priorít vo výstavbe cestnej infraštruktúry (2020)
- Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest
- Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (MDV SR)

Sociálne veci

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020

Regionálne dokumenty

Multisektorové

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022

- Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Košický kraj v znení zmien a doplnkov
- Regionálna integrovaná územná stratégia (RIÚS) Košického samosprávneho kraja 2014-2020
- Vodíková stratégia Košického kraja

Inovácie, výskum

- Regionálna inovačná stratégia (RIS) Košického kraja 2021 – 2030

Cestovný ruch

- Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027
- Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027

Kultúra

- Konceptia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020 – 2025 (2030) – Tradície inšpirujú inovácie
- Sociálna starostlivosť
- Konceptia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016 – 2020
- (2022)
- Stratégia aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019 – 2023

Zdravotníctvo

- Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016 – 2020

Vzdelávanie

- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom kraji 2021 – 2025
- Konceptia podpory pohybových aktivít obyvateľov Košického samosprávneho kraja 2020 – 2025
- Konceptia rozvoja práce z mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030)

Doprava a mobilita

- Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja (PUM)
- Plán dopravnej obslužnosti KSK
- Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030

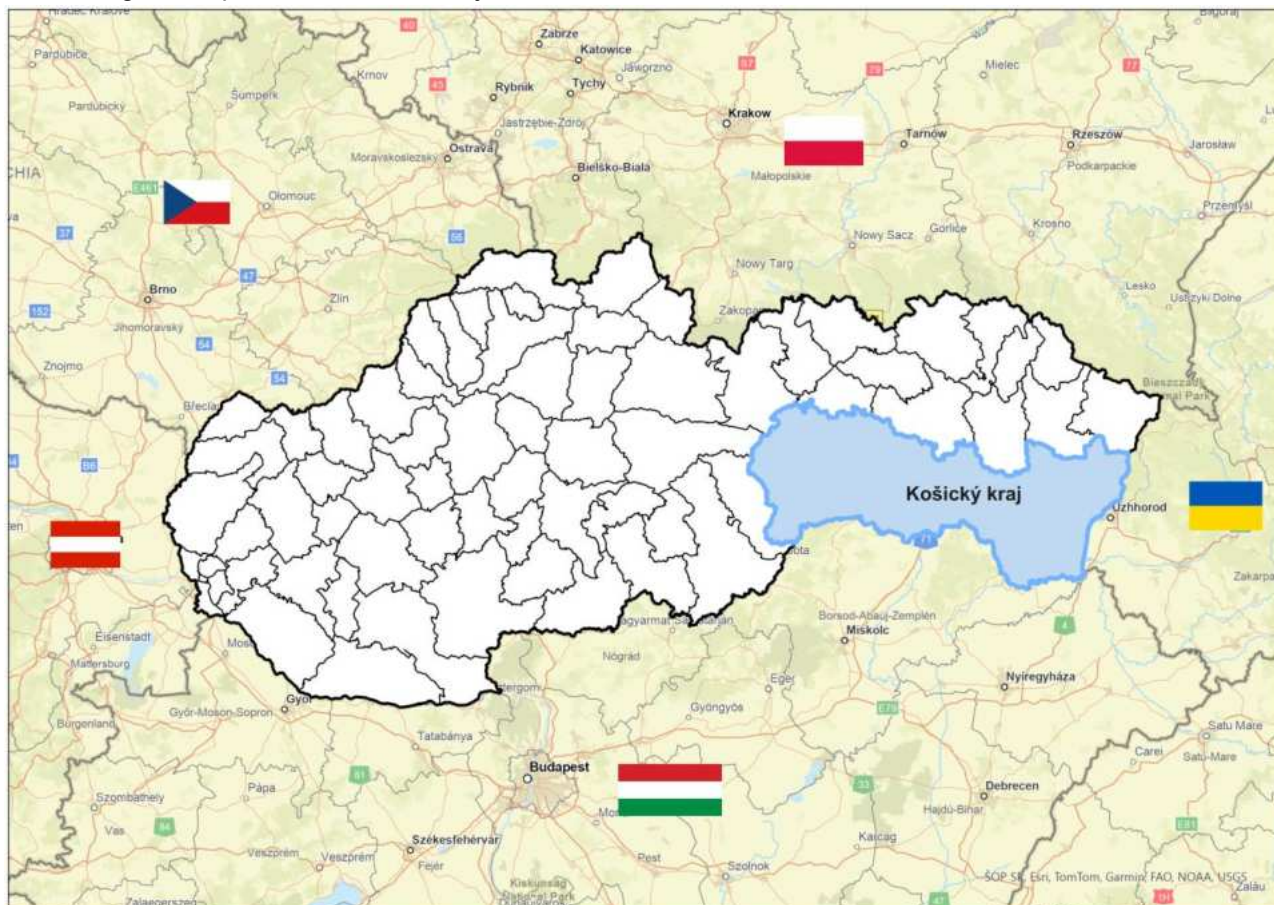
Životné prostredie

- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji
- Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
- Program obnovy krajiny Košického kraja

III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

Územie Košického samosprávneho kraja sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenskej republiky. Má spoločné hranice s dvoma samostatnými štátmi – Maďarskom a Ukrajinou a dvoma slovenskými kraji – Prešovským a Banskobystrickým samosprávnym krajom. Celková rozloha kraja je 6 753 km², čo predstavuje 13,8 % z celkovej rozlohy Slovenskej republiky. Podľa rozlohy je štvrtým najväčším krajom na Slovensku. Z hľadiska osídlenia Košický kraj s celkovým počtom 780 288 obyvateľov (r. 2021) predstavuje cca 14,4 % podiel z celkového počtu obyvateľov SR.

Obr.: Geografická poloha Košického kraja

(Zdroj: EKOJET, 2024)

Administratívne územie Košického samosprávneho kraja zahŕňa 440 obcí, z toho 17 so štatútom mesta a 11 okresov: Gelnica, Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice-okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov.

1. Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument nebude realizovať

1.1 Geologické, geomorfologické pomery a nerastné suroviny

1.1.1. Geologické pomery

Z geologického hľadiska spadá celé územie Košického kraja do pásma Vnútrotných Západných Karpát. Územie KSK je charakteristické výskytom piatich primárnych horninových prostredí. Prvé horninové prostredie predstavuje jednotka gemerikum, ktorá spolu so silicikom a obalovými útvarmi budujú pohoria Slovenský kras, Volovské vrchy, Revúcku vrchovinu a Rožňavskú kotlinu. Druhé prostredie je tvorené jednotkami neogénnych sedimentov, ktoré tvoria dve panvy - Košickú kotlinu a Východoslovenskú nížinu, medzi ktorými vystupuje na povrch jednotka neovulkanitov tvoriaca pohorie Slanské vrchy. Východnú časť Košického kraja geologicky tvoria pozdĺž vodných tokov kvartérne horniny nivných sedimentov. Ďalej od alúvií riek sa vyskytujú kvartérne sedimenty v podobe spraší a sprašových hĺn. Podobnú geologickú genézu má aj Košická kotlina, v ktorej nájdeme ešte vystupujúce ostrovy jazerných a riečnych sedimentov. Slanské vrchy a Vihorlatské vrchy tvoria pyroxenické andezity II fázy a pyroklastiká andezitov. Na juhu Bodvianska pahorkatina je tvorená sprašmi a sprašovými hlinami. Slovenský kras a Veporské pásmo sa vyznačuje kremencami, pestrými bridlicami resp. bielymi a svetlosivými vápencami. Pestré geologické zloženie majú Volovské vrchy, kde v sa striedajú horniny fylitov, pieskovcov, kvarcítov (ordovik) s horninami paleovulkanitov a metaruptív (tufy, porfyroidy, kremenné keratofýry) s ostrovčekmi melafýrov, spilitov ich tufov s fylitmi, kvarcítmi rakovskej série (devón). Stolické vrchy tvoria biotické granodiority a kremenné diority, Revúcka vrchovina sa skladá prevažne z fyltizovných vápencov s diabazovými tufmi a tufitmi (karbón). Na severe Hornádska kotlina predstavuje najmä flyšové vývoje s premenlivým podielom pieskovcov, ílovcov, a slieňovcov vo vnútrokarpatskom paleogéne, resp. z prevažne pieskovcových vrstiev vnútrokarpatského paleogénu, miestami so zlepenkami.

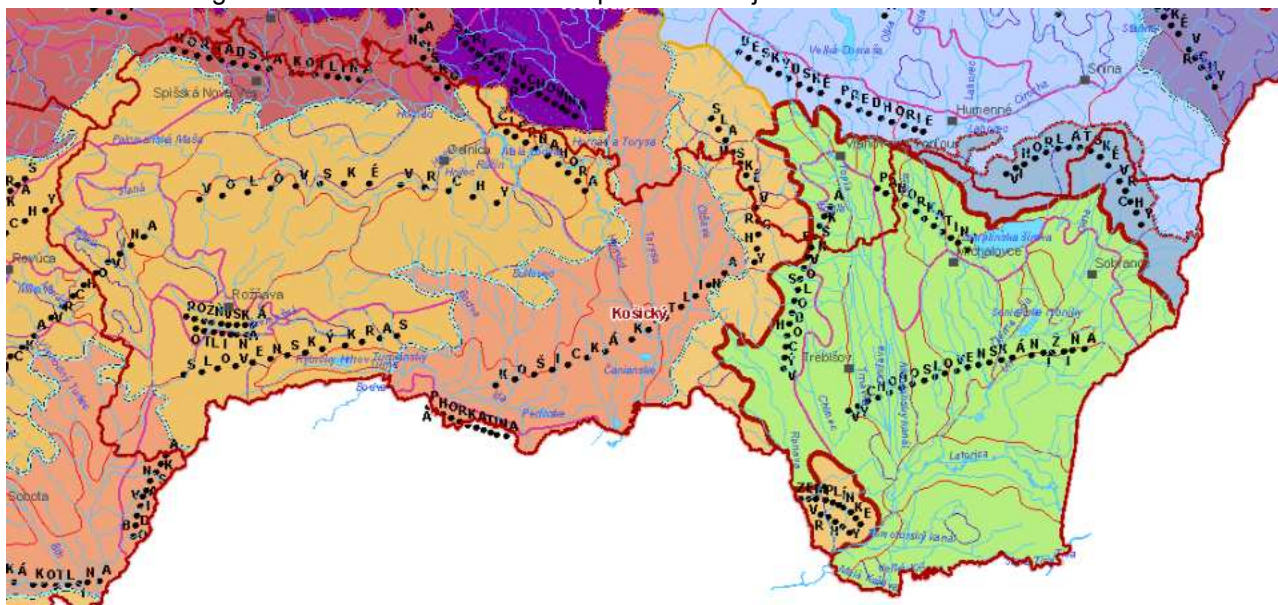
1.1.2. Geomorfologické pomery

Územie Košického kraja zaberá Východoslovenskú nížinu, Zemplínske vrchy, časť Košickej kotliny, Bodvianskej pahorkatiny, Slanských a Vihorlatských vrchov. Stredom kraja sa tiahnu Slanské vrchy. Na západe kraj siaha do celkov Slovenského Rudohoria: Čiernej Hory, Volovských vrchov, Slovenského krasu, Rožňavskej kotliny, Revúckej vrchoviny, Stolických vrchov a Slovenského raja. Na severe preniká do Hornádskej kotliny a Braniska. Najvyšší bod kraja je Stolica (1476 m n. m.). Najnižší bod kraja je Klin nad Bodrogom (94 m n. m.) v okrese Trebišov, ktorý je zároveň najnižšie položeným miestom na Slovensku.

Východná časť kraja – Východoslovenská rovina a Východoslovenská pahorkatina je prevažne nížinná oblasť. Je tvorená eróznodenučným reliéfom, predovšetkým reliéfom rovín a nív, zvlnených rovín a reliéfom nížinných pahorkatín. Pozdĺž vodných tokov sa nachádzajú proluviálne kužele vysoké, ale aj mokradňové úpätné a medzivalové depresie. Oblasť tvoria výrazne negatívne morfoštruktúry, resp. väčšie celky tvoria aj sprašové tabule. Obdobne Košická kotlina je tvorená pozdĺž vodných tokov reliéfom rovín a nív, severnejšie však reliéfom kotlinových pahorkatín a reliéfom pedimentových podvrchovín a pahorkatín s výraznými negatívnymi morfoštruktúrami (priekopové prepadliny).

Západná časť kraja, ktorá je tvorená vysočinovou oblasťou (Volovské vrchy, Čierna hora, Stolické vrchy, Revúcka pahorkatina, majú typ reliéfu hornatinový až vysočinový, podhľadný reliéf. Južnejšie nachádzajúci sa Slovenský kras je tvorený reliéfom krasových planín s pozitívnymi morfoštruktúrami (hraste). Kotliny nachádzajúce sa medzi vysočinovým reliéfom (Rožňavská kotlina), resp. na severe kraja Hornádska kotlina predstavujú kotlinový typ reliéfu s negatívnymi morfoštruktúrami. Vysočinový reliéf majú aj Slanské vrchy a Vihorlatské vrchy s pozitívnymi morfoštruktúrami.

Obr.: Geomorfologické členenie Košického samosprávneho kraja

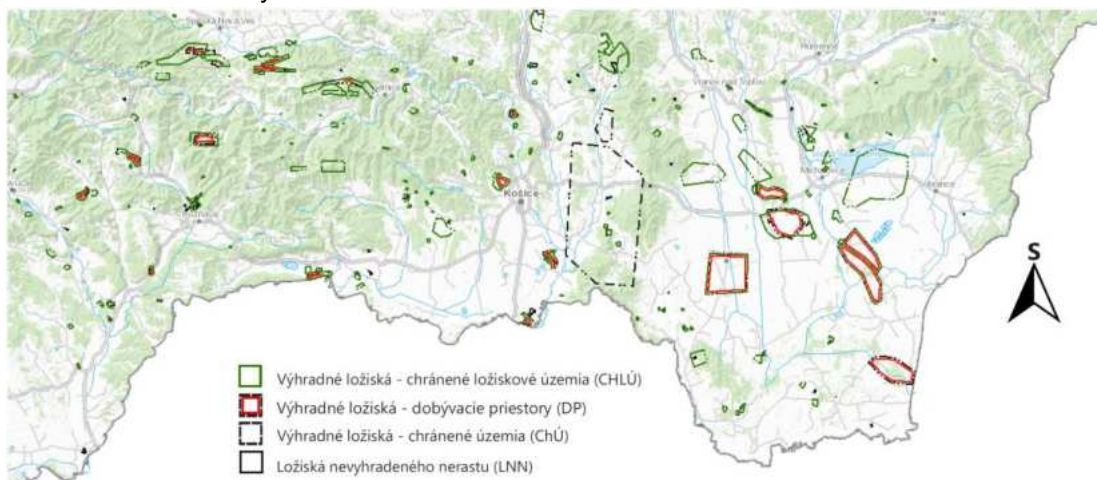
(Zdroj: Atlas krajiny SR)

1.1.3. Nerastné suroviny

Pokiaľ ide o nerastné suroviny územie KSK je bohaté na surovinové zdroje, resp. zásoby rudných surovín. Z výhradných nerastov sa na území KSK ťažia predovšetkým železné a medené rudy. Územie reprezentuje však dôležitú surovinovú základňu zásob energetických aj nerudných surovín a stavebných materiálov, ktoré umožňujú rozvoj stavebného priemyslu. Ku získavaným energetickým surovinám patrí zemný plyn a gazolín. Nerudné suroviny zastupujú prevažne ložiská kremeňa, barytu, bentonitu sadrovca a anhydritu. Ťažba stavebných surovín je významná na celom území KSK – stavebný kameň, tehliarske suroviny, štrkopiesky a piesky.

Realizáciou strategického dokumentu nebudú ovplyvnené existujúce chránené ani výhľadové ložiská nerastných surovín. V prípade realizácie strategických cieľov / aktivít strategického dokumentu v existujúcich chránených a výhľadových ložiskách nerastných surovín, resp. ich bezprostrednom okolí bude potrebné rešpektovať platnú legislatívu v zmysle zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov a zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov.

Obr.: Ložiská nerastných surovín

(Zdroj: geology.sk, 2024)

1.1.4. Geodynamické javy

Na území KSK možno z geodynamických javov identifikovať seizmicitu, eróziu, svahové deformácie a zosuvy.

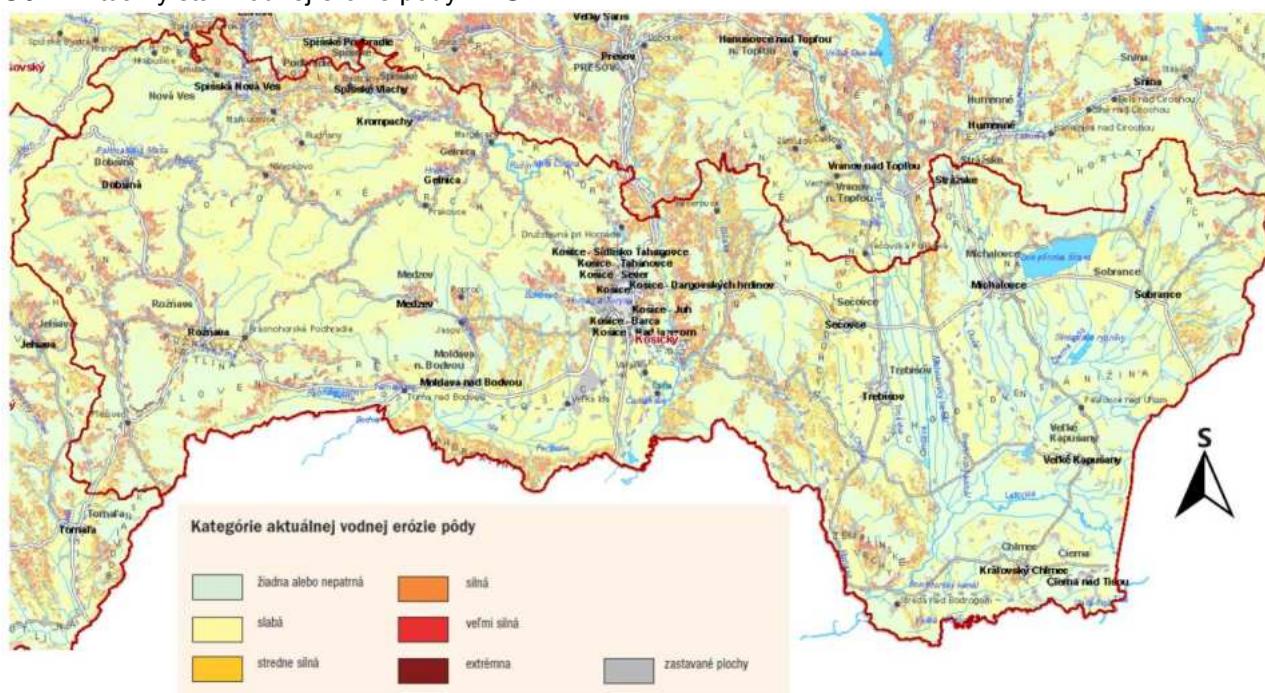
Seizmicita

Seizmické ohrozenie v hodnotách špičkového zrýchlenia je na skalnom podloží v území kraja v závislosti od lokality rôzne. Pohybuje sa v úrovniach od 0,50 m.s⁻¹ v západnej časti KSK v okresoch Rožňava, Gelnica, Košice-okolie až po 1,29 m.s⁻¹ severnej časti okresov Košice-okolie, Trebišov a Michalovce.

Erózia

Erózia poľnohospodárskej pôdy predstavuje úbytok povrchovej najúrodnejšej vrstvy pôdy, úbytok živín, humusu, organickej hmoty, zníženie mikrobiologického života a stratu funkcií pôdy. Najviac sú ňou postihnuté pahorkatiny, kotliny, horské a podhorské oblasti. V roku 2022 bolo v SR aktuálnou vodnou eróziou rôznej intenzity (kategórie erodovanosti od strednej až po extrémnu) ohrozených 233 822,7 ha poľnohospodárskej pôdy čo predstavuje 12,8 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pôd evidovaných v registri PPA. Problém vodnej erózie sa dáva do súvisu najmä s vysoko produkčnými pôdami, ako sú černoze či hnedozeme, hlavne na sprašových pahorkatinách.

Obr.: Aktuálny stav vodnej erózie pôdy v KSK

(Zdroj: Atlas krajiny SR, 2024)

Tab.: Ohrozenosť pôd KSK vodnou eróziou podľa stupňov eróznej ohrozenosti

Kategória eróznej ohrozenosti v KSK								Výmera poľnohospodárskej pôdy v KSK (ha)
Žiadna až slabá erózia		Stredná erózia		Silná erózia		Extrémna erózia		
ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
196504,22	59,05	63260,72	19,01	43294,16	13,01	29716,9	8,93	332776

(Zdroj: VUPOP Bratislava, 2019)

Svahové deformácie a zosuvy

Významné prejavy exogénnych geodynamických procesov predstavujú svahové deformácie. Zosuvy sa koncentrujú predovšetkým v oblasti Košickej kotliny, Slanských vrchov a Bodvianskej pahorkatiny, menej v oblasti Vihorlatských vrchov a Popričného v severovýchodnej časti kraja. V ostatných častiach kraja sa zosuvy vyskytujú iba sporadicky a to v dolinách väčších tokov (napr. Hankovský potok, Slaná, Hornád, Bodva, Ondava). v kraji prevládajú potenciálne zosuvy (533) nad stabilizovanými (269) a aktívnymi (92). Z hľadiska tvaru dominujú zosuvy plošné (približne izometrický tvar), menej časté sú zosuvy prúdové (výrazne prevláda dĺžka nad šírkou) a frontálne (výrazne prevláda šírka nad dĺžkou), z hľadiska hĺbky šmykovej plochy majú najväčšie zastúpenie zosuvy stredne hlboké (5 – 10 m), zosuvy plytké (menej než 5 m) a hlboké (viac než 10 m) sa vyskytujú v menšej miere, z hľadiska veku ide takmer výlučne o recentné zosuvy. Prevládajúcim tvarom povrchu zosuvov je zvlnený, členitý a nerovný, menej často stupňovitý reliéf. V telesách zosuvov sa často vyskytujú zamokrené plochy, jazierka a pramene. Z hľadiska sklonu prevládajú svahy v rozmedzí 6° – 12° nad miernejšími (< 6°) a strmšími (> 12°) svahmi. Súčasťou databázy sú aj informácie o využití územia (zastavanosť, trávnatý a lesný porast, úhor, pole, lúka, záhrada, vinica) (Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020).

1.2 Pôdne pomery

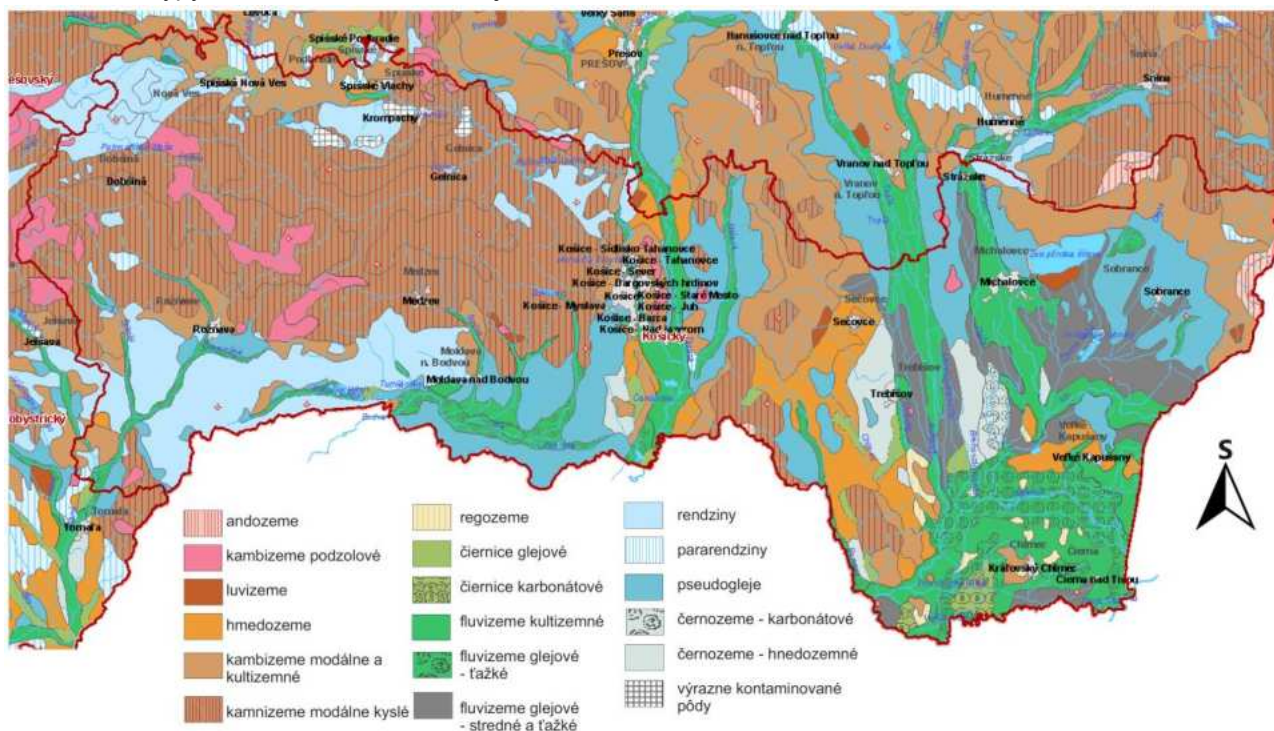
Na území KSK sa vyskytuje viacero typov pôdy. Ich rozmiestnenie je podmienené predovšetkým výškovou zonálnosťou (nížina / kotlina / pohorie), geologickými a hydrologickými pomermi a pod. Poľnohospodárske pôdy KSK z väčšej časti spadajú do tzv. neogénnej sedimentárnej panvy. Najrozšírenejším pôdnym typom sú fluvizeme (28,89%). Rendziny (3,08%) dominujú v juhozápadnej a severozápadnej časti KSK viazané na geomorfologické jednotky Slovenský kras a Volovské vrchy. V oblastiach Košickej kotliny a Východoslovenskej nížiny prevládajú fluvizeme (28,89%) a pseudogleje (16,86%) pochádzajúce zo sprašových hĺn a svahovín. Aby pôdy poskytovali dobré úrody treba ich predovšetkým vápniť a dostatočne hnojiť. V kraji dominujú pôdy stredne ťažké s vyšším obsahom ílovitej frakcie. Pri lokalitách s výskytom spomínaných ílovitých pôd je nutné venovať zvýšenú pozornosť preventívnym a ochranným opatreniam.

Tab.: Zastúpenie pôdných typov v rámci KSK v k 1. januáru 2023

Zastúpenie pôdných typov v KSK													
fluvizem		čiernica		černozem		regozem		hnedozem		livizem		kambizem	
ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
96139	28,89	8386	2,52	9284,5	2,79	5324,4	1,60	20665,4	6,21	7154,7	2,15	85290,5	25,63
pseudoglej		rendzina		organozem		slanisko		litozem		glej		zrazy	
ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
56106	16,86	10249,5	3,08	33,3	0,01	465,9	0,14	3094,8	0,93	27520,6	8,27	3094,8	0,93
Celková výmera poľnohospodárskej pôdy v KSK						332 776 ha							

(Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde SR, 2023)

Obr.: Pôdne typy na území Košického kraja

(Zdroj: Atlas krajiny SR)

1.2.1. Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo zohráva kľúčovú rolu v južnej časti kraja. Úrodná pôda Východoslovenskej nížiny je základňou pre pestovanie obilnín a olejnín. Na hornatom severe sa pestujú menej náročné poľnohospodárske plodiny.

V Košickom kraji zaberala poľnohospodárska pôda plochu cca 3 328,5 km² (49,3% z celkovej rozlohy kraja) a kraj sa na rozlohe poľnohospodárskej pôdy SR podieľa 14,0%. V rámci výmery poľnohospodárskej pôdy v Košickom kraji zaberá najvyšší podiel orná pôda (61,2% z poľnohospodárskej pôdy) a trvalé trávne porasty (33,2% z poľnohospodárskej pôdy). Nepoľnohospodárska pôda v Košickom kraji zaberá svojou rozlohou polovicu územia kraja (50,7%), z toho najvyšší podiel tvorí lesný pozemok (78,7% z celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy).

V rámci KSK možno negatívne hodnotiť prevahu veľkoplošnej ornej pôdy s minimálnym zastúpením ekostabilizačných prvkov v krajinskej štruktúre v rámci územia celej Východoslovenskej nížiny a Košickej kotliny. Z hľadiska geografickej diverzifikácie, najvyšší stupeň ekologickej stability charakterizuje kompaktné územie v západnej časti Košického kraja, obmedzené na územia okresov Gelnica a Rožňava. V protiklade k tomu, územia s najnižším stupňom ekologickej stability sa nachádzajú v južnej a východnej časti kraja, ohraničené územia okresov Trebišov a Michalovce. Nízka ekologická stabilita veľkých plôch poľnohospodárskej pôdy vytvára predpoklady pre značnú vodnú, resp. veternú eróziu.

Obr.: Graf podielu základných typov využitia pozemkov v rámci KSK

(Zdroj: KSK, 2023)

Tab.: Členenie poľnohospodárskej pôdy v jednotlivých okresoch KSK podľa druhov pozemkov

Poľnohospodárska pôda spolu (ha)*								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
10816	9017	74834	72135	36487	30158	20660	78670	332776
1,60%	1,34%	11,08%	10,68%	5,40%	4,47%	3,06%	11,65%	49,27%
Orná pôda (ha)**								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
801	6000	54299	48147	10483	17705	9329	57010	203773
0,24%	1,80%	16,32%	14,47%	3,15%	5,32%	2,80%	17,13%	61,23%
Záhrady (ha)**								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
305	1201	2733	3067	1332	1091	513	3177	13417
0,09%	0,36%	0,82%	0,92%	0,40%	0,33%	0,15%	0,96%	4,03%
Ovocné sady (ha)**								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
0	115	452	332	81	304	45	676	2004
0%	0,04%	0,14%	0,1%	0,02%	0,09%	0,01%	0,20%	0,6%
TTP (ha)**								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
9710	1700	17292	20263	24444	10417	10773	16009	110608
2,92%	0,51%	5,2%	6,09%	7,35%	3,13%	3,24%	4,81%	33,25%

(Zdroj: Úhrnné hodnoty druhov pozemkov, štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR, 2023)

Pozn.: * % z celkovej výmery KSK, ** % z výmery poľnohospodárskej pôdy KSK

Okres Rožňava

Poľnohospodárska pôda (orná pôda 9 % a trávnaté porasty 21 %) má oveľa menšie zastúpenie ako lesné pozemky (62 %). V tomto okrese majú veľké zastúpenie pôdy s veľmi dobrou infiltračnou schopnosťou (43 %), pričom pôdy s malou infiltračnou schopnosťou majú zastúpenie iba 2 %.

Okres Spišská Nová Ves

V okrese SNV majú lesné pozemky (56 %) výraznejšie zastúpenie ako poľnohospodárske pozemky (orná pôda 16 % a trvalé trávne porasty 18 %). Pôdy s malou infiltračnou schopnosťou (11 %) majú menšie zastúpenie oproti pôdam s dobrou infiltračnou schopnosťou (28 %).

Okres Gelnica

V okrese prevládajú lesné pozemky (76 %), kdežto orná pôda predstavuje iba 1 % a trvalý trávny porast 17 % z celkovej plochy územia. Zastavané plochy spolu s ostatnými plochami predstavujú 4 % z celkového využitia pozemkov. Takýto pomer využitia pozemkov v kombinácii s piesčito hlinitou pôdou (až 85 %), ktorá má dobré infiltračné schopnosti, predstavuje okres Gelnica (relatívne najbezpečnejší okres z hľadiska tvorby povodní v Košickom kraji).

Okresy Košice I až IV

V okresoch sa vyskytujú len pôdy s dobrou infiltračnou schopnosťou (9 %) a strednou infiltračnou schopnosťou (91 %).

Okres Košice - okolie

V okrese je zastúpená prevažne poľnohospodárska pôda (orná pôda 35 % a trávnaté porasty 11 %) a s pomerne hustou infraštruktúrou a zastavanými územiami v okolí Košíc.

Okres Michalovce

V okrese sú zastúpené prevažne poľnohospodárske pozemky (orná pôda 47 % a trávnaté porasty 20 %). Lesy majú v okrese zastúpenie približne 12%.

Okres Trebišov

V okrese prevláda výrazné zastúpenie poľnohospodárskej pôdy (orná pôda 53 %, trávnaté porasty 15 %, vinica 2 %) oproti lesným pozemkom (13 %). Takisto zastavané plochy (6 %) a ostatné plochy (4 %) zaberajú až desatinu územia. Pôdy s malou až veľmi malou infiltračnou schopnosťou zaberajú vyše tretinu územia.

Okres Sobrance

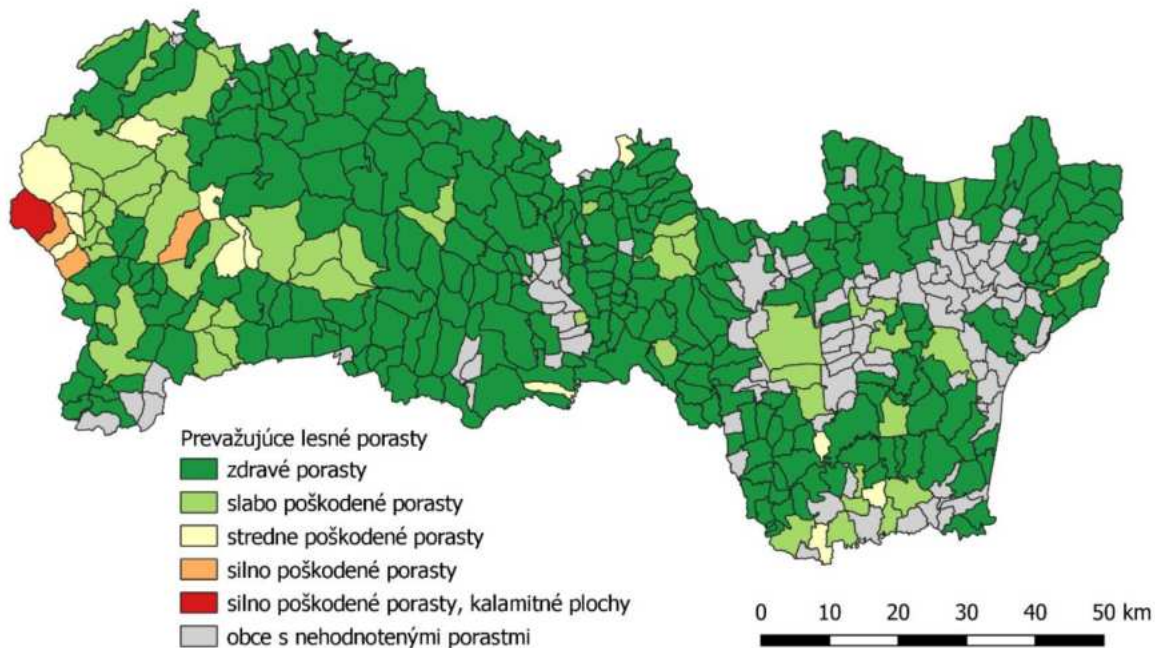
aj v okrese Sobrance prevláda poľnohospodárska pôda (orná pôda 33 %, trávnaté porasty 19 % a vinica 1 %) nad lesnými pozemkami lokalizovanými najmä v pohorí Vihorlat (35 %).

Lesné hospodárstvo

Celková výmera KSK je 675 433 ha (podľa Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR k 1. januáru 2023, ÚGKaK SR, Bratislava, 2023), pričom poľnohospodárska pôda tvorí 332 561 ha, (49,2 % podiel z celkovej výmery KSK), lesné pozemky sú zastúpené na ploche 269 734 ha (39,9% podiel), zastavaná plocha je na úrovni 34 799 ha, ostatná plocha 21 982 a vodné plochy 16 326 ha.

Prebiehajúca klimatická zmena sa čoraz výraznejšie prejavuje na lesných porastoch. Zdravotný stav porastov bol vyhodnotený prostredníctvom diaľkového prieskumu Zeme a terénneho hodnotenia.

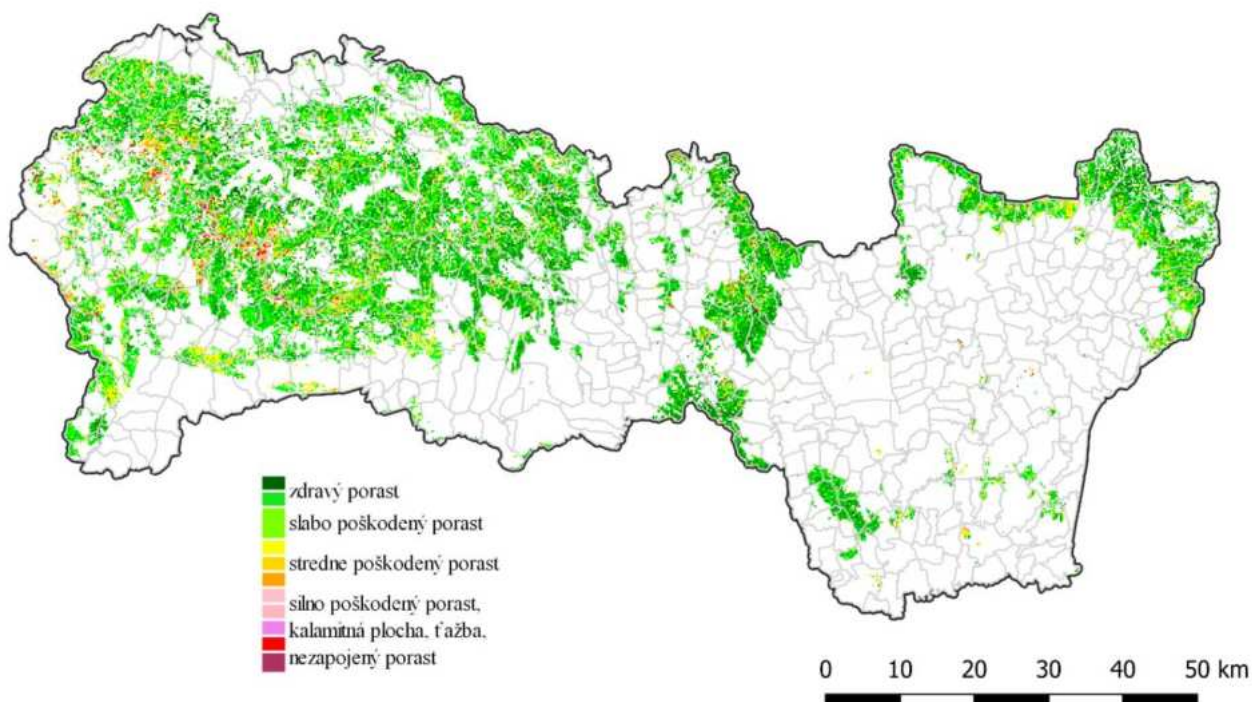
Obr.:Klasifikácia stavu lesov podľa obcí KSK

(Zdroj: Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020)

Zvolený metodický postup však neumožňuje odlišiť plochy náhodných a kalamitných ťažieb od veľmi silno poškodených porastov, preto tak vyťažené ako aj veľmi silno poškodené porasty boli zlúčené do najvyšších kategórií poškodenia. Výrazný vplyv na nárast poškodenia mal zvýšený výskyt najmä vetrových kalamít, v smrekových porastoch nasledovaný zvyčajne gradáciami podkôrneho hmyzu.

Obr.: Zdravotný stav lesných porastov v r. 2018

(Zdroj: Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020)

Tab.: Výmera lesných pozemkov v jednotlivých okresoch kraja (ha)

Okres	Výmera celkom ha	Lesné pozemky ha	Lesnatosť %
Gelnica	58431	44383	76
Košice I	8546	5154	60,3
Košice II	8054	1141	14,2
Košice III	1683	924	54,9
Košice IV	6091	286	4,7
Košice-okolie	153460	65624	42,8
Michalovce	101924	12911	12,7
Rožňava	117335	72495	61,8
Sobrance	53816	19135	35,6
Spišská Nová Ves	58746	33101	56,3
Trebišov	107348	14581	13,6
KSK spolu	675433	269735	39,9

(Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR, 2023)

1.3. Klimatické pomery

Košický kraj je geograficky značne členitý a pestrý. Jeho súčasťou sú nížiny, pahorkatiny, masívy pohorí s rôzne orientovanými chrbtami, kotliny - viac, či menej uzavreté okolitými pohoriami a tiež doliny riek, široké no i úzke a hlboké. Nadmorská výška Východoslovenskej nížiny je okolo 100 m, hrebene najvyšších pohorí akými sú Slanské vrchy a Slovenské Rudohorie presahujú 1000 m. Táto pestrosť reliéfu vplyva na klimatické pomery jednotlivých častí kraja. Územie kraja do nadmorskej výšky asi 400 m n. m. patrí do teplej klimatickej oblasti pričom dobre ventilovaná a na juhu otvorená Východoslovenská nížina patrí do mierne suchého okrsku, zatiaľ čo Košická i Rožňavská kotlina do okrsku mierne vlhkého. Pahorkatiny, pod pohoriami a vyššie položené doliny, zhruba do nadmorskej výšky 800 m n. m. patria do okrsku mierne teplého, ktorý je väčšinou mierne vlhký. Nad touto hranicou začína chladná oblasť, ktorá je vlhovo v priemere veľmi vlhká a zásobuje odtokom nižšie položené oblasti. Územie kraja má väčšiu kontinentalitu, pretože teplé prúdenie od Atlantiku v zime je tu menej časté ako v juhozápadnej časti Slovenska. V dôsledku toho má napr. Trebišov o 2 °C nižšiu priemernú januárovú teplotu oproti Bratislave. Najnižší ročný úhrn zrážok, menej ako 600 mm je v južnej časti Východoslovenskej nížiny, najviac, 700 až 800 mm je v chrbtových polohách pohorí. Východná polovica kraja, je vzhľadom na konfiguráciu pohorí, ležiacich v nej alebo jej tesnom okolí veternejšia.

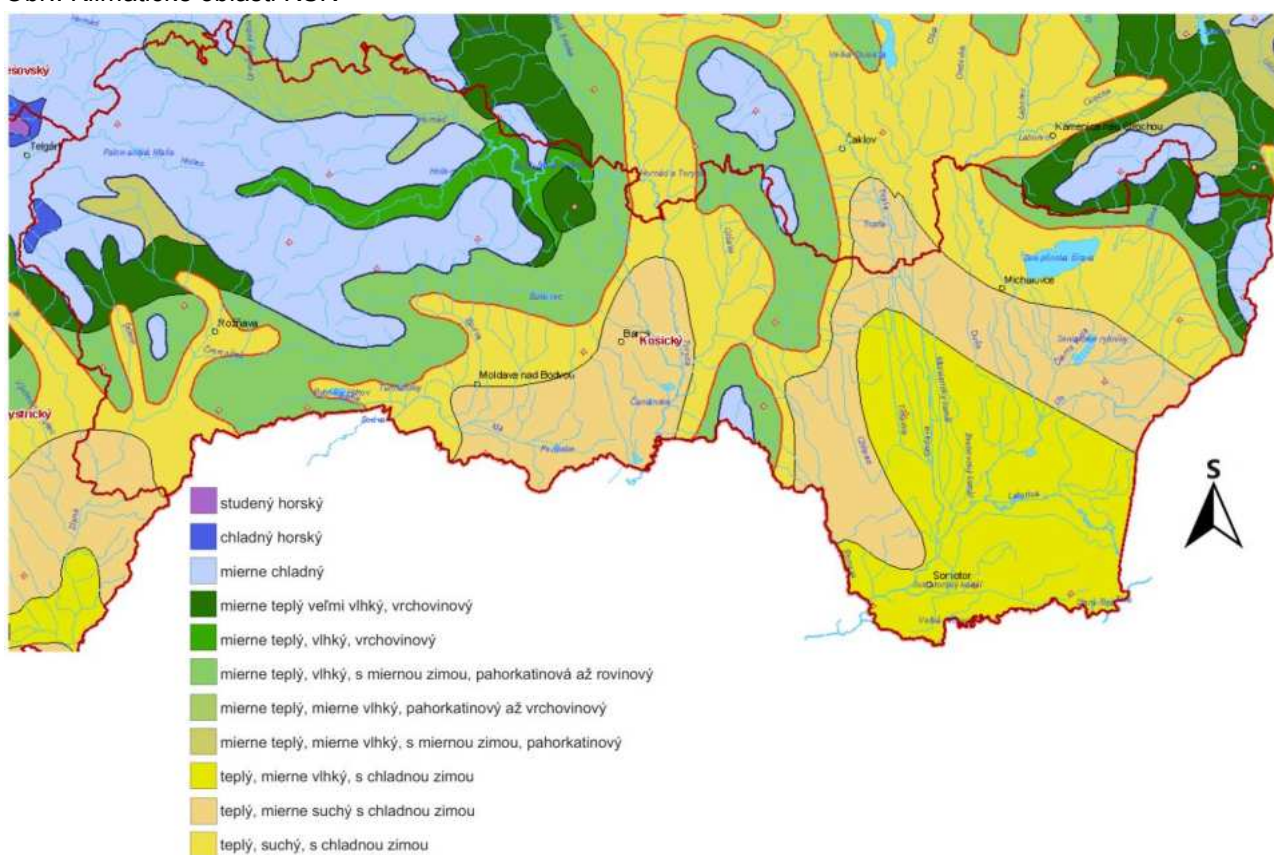
Mesto Košice leží v južnej časti Košickej kotliny v nadmorskej výške okolo 200 m n. m.. Podľa Končekovej klimatickej klasifikácie patrí spolu s blízkym okolím do oblasti teplej, s priemerným počtom letných dní 50 a viac v roku, ktorý je vzhľadom na vlhové zabezpečenie a charakter zimy zahrnutý do klimatického okrsku A6, ktorý je mierne vlhký a má chladnú zimu. V jeho okolí patria svahy Slovenského Rudohoria, či Slanských vrchov od výšky 400 m n.m. do klimatického okrsku B5, mierne vlhkého. Uvedené obidva horské masívy ohraničujú v tejto časti zo západu a východu Košickú kotlinu a takto formujú najmä veterné pomery územia. Prevládajúce výškové prúdenie vzduchu z rozmedzia smerov od severozápadu po juhozápad sa v prízemnej vrstve mení na zreteľne vyjadrené severojužné prúdenie s prevahou severného smeru. Veterný režim na Východoslovenskej nížine je, vzhľadom na podobnosť okolitých orografických pomerov, analogický. Podobnosť v orografických pomeroch je nasledovná:

- Severojužná orientácia chrbta Slanských vrchov a okolitých pohorí - západného okraja Slovenského Rudohoria pre Košickú kotlinu, resp. venca Vihorlatských vrchov pre VSN podporujúcich severojužné prúdenie.
- Otvorenosť územia smerom na juh, umožňujúce výmenu vzduchu medzi uvedenými územiaми a Veľkou uhorskou nížinou.

- Prítomnosť vonkajšieho karpatského oblúka – masívu Beskýd ktorý často chráni územie, ležiace južne od neho, pred vpádmi studeného vzduchu z územia Poľska. Keď však studený vzduch zo severu prenikne, spôsobuje silný nárazový severný vietor. Pri južnom prúdení, najmä v chladnom polroku, bariéra Beskýd bráni prenikaniu vzduchu na sever a môžu sa vyskytnúť rozsiahle prízemné teplotné inverzie.
- Uvedené územia majú za málo oblačného počasia dobre vyvinutý denný chod smeru vetra, keď v noci dnom kotliny (aj nížinou) prúdi severný vietor, cez deň zase južný.

Ostatné údolné a kotlinové polohy v kraji sú menej veterné a majú vyššiu početnosť bezvetria. Pohoria v kraji a jeho okolí spôsobujú zníženie zrážkových úhrnov, tzv. zrážkový tieň a to najmä v Spišskej kotline, no najvýraznejšie v južnej časti VSN, kde sú najnižšie úhrny, pod 600 mm za rok. Naopak zvýšenie úhrnov, tzv. náveterný efekt je najvýraznejší na južných svahoch Vihorlatu a Popričného ako aj na priľahlom území VSN, kde sú ročné úhrny 800 až 1000 mm.

Obr.: Klimatické oblasti KSK

(Zdroj: Atlas krajiny SR)

1.4. Hydrologické pomery

Podzemné vody

Podzemné vody sú dôležitým zdrojom využívaným na zásobovanie pitnou vodou, v priemyselnej výrobe a poľnohospodárstve. Z hydrogeologického hľadiska môžeme územie KSK klasifikovať ako veľmi rôznorodé z hľadiska produktivity. Najvyššia produktivita v kraji je vo Východoslovenskej nížine, Košickej kotline, v Slanských vrchoch a v Slovenskom krase. Špecifickými lokalitami sú krasové oblasti, ktoré sa vyznačujú špecifickým zvodnením horninového prostredia. Najnižšia hydrogeologická aktivita je zaznamenaná vo Volovských vrchoch.

Do územia kraja zasahuje 6 významných vodohospodárskych oblastí:

- Riečne náplavy Slanej.
- Riečne náplavy Hornádu od Spišských Vlachov po Družstevnú pri Hornáde.
- Riečne náplavy Hornádu od Družstevnej pri Hornáde po štátnu hranicu.
- Riečne náplavy Bodvy a Slovenský kras.
- Riečne náplavy Ondavy od Domaše po Trebišov.
- Medzibodrožie a riečne náplavy Roňavy.

Hlavnú časť odberov (72,99 %), predstavuje využívanie podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva formou verejných vodovodov. V roku 2018 z celkového počtu 141 hydrogeologických rajónov Slovenska bol na základe bilančného spracovania hodnotený bilančný stav ako dobrý v 128 rajónoch a uspokojivý bilančný stav v 12 rajónoch. Napätý bilančný stav bol dokumentovaný v 1 hydrogeologickom rajóne.

1.4.1. Povrchové vody

Riečna sieť

Územie KSK odvodňuje hustá riečna sieť. Všetky rieky na území KSK pramenia a tečú južným smerom, patria do povodia Dunaja, k úmoriu Čierneho mora. Najväčšou riekou je Bodrog, ktorý spolu so sýtokmi odvodňuje najvýchodnejšiu časť kraja. Hornádsku a Košickú kotlinu odvodňuje rieka Hornád s prítokmi, západnú časť rieka Slaná a juhovýchodným cípom územia preteká rieka Tisa. K ďalším významným tokom, ktoré odvodňujú územie KSK patria rieky: Hnilec, Bodva, Torysa, Ondava, Topľa, Laborec, Latorica a rieka Uh.

Tab.: Priemerné výšky zrážok a odtoku v povodiach Slaná, Hornád a Bodrog

Čiastkové povodie	Slaná	Hornád	Bodrog
Plocha povodia (km ²)	3 217	4 414	7 272
Priemerný úhrn zrážok (mm)	837	878	934
Ročný odtok (mm)	232	218	193

(Zdroj: Hydrologická ročenka, Povrchové vody 2020, SHMÚ, Bratislava, 2022)

Vodné plochy / nádrže

Územie kraja nie je bohaté na prírodné jazerá. Na Silickej planine v Slovenskom krase v nadmorskej výške 588 m sa nachádza zanikajúce krasové Jašteričie jazero. Vo Vihorlate je to Morské oko a Vinianske jazero. V južnej Miličskej časti Slanských vrchov je jazero Izra. Z hľadiska hospodárskeho využitia, rekreácie a aktívneho oddychu majú väčší význam umelé vodné nádrže. Medzi najväčšie a najvýznamnejšie nádrže v kraji patrí Zemplínska Šírava (1 567 km²), Ružín (1 907 km²), Palcmanská Maša (84,5 km²), Bukovec (47,3 km²) a Dobšiná (skladá sa z troch vodných nádrží, slúži ako prevod vody z Hnilca do Slanej). V Košickom kraji sú je okrem vodného diela Dobšiná ešte jeden prevod vody, ktorý prevádza vodu z Tople do Manovho kanála (Správa o stave životného prostredia Košického kraja k roku 2002).

Mokrade a vlhké lúky

Tieto typy stojatých alebo pomaly odtekajúcich povrchových vôd majú neobyčajný význam pri zadržiavaní vody v krajine a pri udržiavacej kvality biodiverzity. Väčšinou sa jedná o lokality s relatívne malou výmerou na lesných pozemkoch, v prostredí lúk a pasienkov, zostatky mŕtvych ramien riek, v depresiách pozdĺž ciest a podobne. Osobitnú skupinu chránených území tvoria medzinárodne významné mokrade, tzv. ramsarské lokality. Na území Košického kraja sú vyhlásené 4 ramsarské lokality – Alúvium Tisy, Senné rybníky, Latorica a Domica.

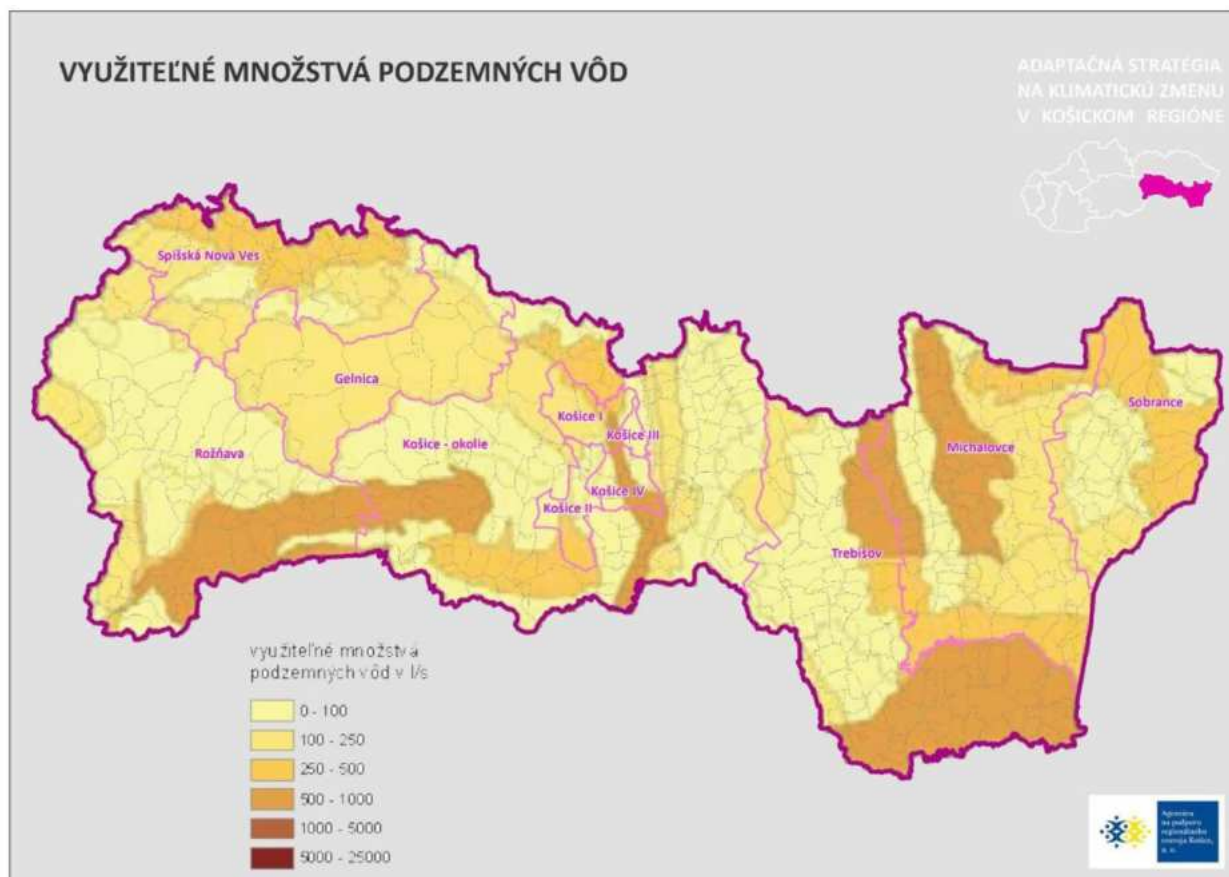
1.4.2. Podzemné vody a vodné zdroje

Pitnú vodu je možné získavať z podzemných a povrchových zdrojov. Z podzemných zdrojov je voda získavaná z prameňov a studní, resp. vrtov. Na vodárenské účely sú využívané aj povrchové zdroje – vodárenské nádrže a povrchové odbery z tokov. Okrem toho sa využívajú odbery vody z tokov a nádrží pre priemyselné účely.

Podzemné vody sú dôležitým zdrojom využívaným na zásobovanie pitnou vodou, v priemyselnej výrobe a poľnohospodárstve. Zisťovanie výskytu a hodnotenie kvantitatívneho stavu podzemných vôd zabezpečuje Ministerstvo životného prostredia SR prostredníctvom Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ), ktorý má na plnenie uvedenej činnosti a získanie odpovedajúcich informácií vybudovanú sieť pozorovacích objektov (sond a prameňov) a prevádzkuje na nich dlhodobé režimové pozorovanie kvantity a kvality podzemných vôd.

Hlavným cieľom monitorovania kvantity podzemných vôd je sledovanie zmien režimu výdatnosti a teplôt prameňov a sledovanie zmien hladinového režimu podzemnej vody a jej teploty. Využívanie podzemných vôd je na Slovensku bilancované v rámci Vodohospodárskej bilancie množstva podzemnej vody za uplynulý rok. Základnou bilančnou jednotkou je hydrogeologický rajón (141 rajónov v SR), rajóny sú vyčlenené na základe geologických a hydrogeologických podmienok. Základným vzťahom vodohospodárskej bilancie množstva podzemnej vody je pomer využiteľných množstiev podzemných vôd a ich využívania (odberov). Bilančný stav ako výsledok tejto jednoduchej rovnice má päť stupňov (dobrý, uspokojivý, napätý, kritický a havarijný). Využiteľné množstvá podzemných vôd predstavujú časť prírodných zdrojov podzemných vôd, ktorú je možné zachytávať a dlhodobo využívať. V roku 2017 predstavoval sumár využiteľných množstiev $76\,539,25\text{ l}\cdot\text{s}^{-1}$, z toho viac ako 61% tvoria využiteľné množstvá schválené Komisiou pre schvaľovanie množstiev podzemných vôd MŽP.

Obr.: Využiteľné množstvá podzemných vôd

(Zdroj: Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020)

Najvyššie využiteľné množstvá podzemných vôd na km² sa v rámci kraja nachádzajú v rajónoch Q125 Kvartér Hornádu v Košickej kotline, Q114 Kvartér dolného toku Roňavy, MQ129 Mezozoikum centrálnej a V časti Slovenského krasu, kde sa vyskytujú čiastkové hydrogeologické rajóny s využiteľnými množstvami podzemných vôd nad 5 l/s/km². Pomerne vysoké využiteľné množstvá sú identifikované v rámci priestoru Východoslovenskej nížiny a v rajónoch Mezozoikum Slovenského raja a Havraních vrchov s príľahlým paleozoikom a Mezozoikum Galmusu s príľahlým paleozoikom.

Tab.: Hydrogeologické rajóny zasahujúce do územia KSK

Označenie	Názov hydrogeologického rajónu	Využitelné množstvá [l.s-1]	Odber [l.s-1]	Koeficient bilančného stavu	Bilančný stav 2018
MG116	Mezozoikum Slovenského raja a Havraních vrchov s príľahlým paleozoikom	578,70	29,52	19,6	dobrý
PQ115	Paleogén Hornádskej a časti Popradskej kotliny	820,50	74,01	11,09	dobrý
MG117	Mezozoikum Galmusu s príľahlým paleozoikom	117,40	24,05	4,88	dobrý
G128	Paleozoikum Revúckej vrchoviny a Volovských vrchov v povodí Slanej	76,10	14,69	5,18	dobrý
MQ129	Mezozoikum centrálnej a V časti Slovenského krasu	1282,90	177,63	7,22	dobrý
G118	Paleozoikum Slovenského rudohoria v povodí Hornádu	171,00	54,25	3,15	uspokojivý
MG121	Mezozoikum a paleozoikum Braniska	175,70	92,91	1,89	uspokojivý
P122	Paleogén povodia Svinky	147,10	7,23	20,35	dobrý
MG124	Mezozoikum a kryštalinikum Čiernej hory	578,00	36,18	15,98	dobrý
G137	Paleozoikum Volovských vrchov v povodí Bodvy	43,20	7,79	5,55	dobrý
NQ138	Neogén a kvartér Košickej kotliny a Abovskej pahorkatiny v povodí Bodvy	384,80	76,11	5,06	dobrý
Q125	Kvartér Hornádu v Košickej kotline	686,62	116,42	5,9	dobrý
NQ123	Neogén V časti Košickej kotliny	319,00	7,97	40,03	dobrý
VN111	Neovulkanity Slanských vrchov	602,30	56,66	10,63	dobrý
N112	Neogén Z časti Východoslovenskej nížiny	100,00	3,16	31,65	dobrý
QN106	Kvartér Ondavy a Tople od Slovenskej Kajne po Trebišov	554,50	10,33	53,68	dobrý
Q114	Kvartér dolného toku Roňvy	130,00	0,28	464,29	dobrý
N-G113	Paleozoikum a mladšie horniny Zemplínskych vrchov	25,00	0,2	125	dobrý
QN103	Kvartér dolnej časti tokov Uh, Laborec, Ondava a pravej strany Latorice	530,00	3,53	150,14	dobrý
QN104	Kvartér JV časti Východoslovenskej nížiny	784,00	28,35	27,65	dobrý
N107	Neogén Pozdišovského chrbta a Malčickej tabule	90,50	0,99	91,41	dobrý
Q108	Kvartér Laborca od Strážskeho po Stretavu	742,00	26,54	27,96	dobrý
NQ101	Neogén Východoslovenskej nížiny medzi Laborcom a Čiernou vodou	137,00	0,27	507,41	dobrý
QN102	Kvartér SV časti Východoslovenskej nížiny pod Vihorlatom a Popričným	253,00	1,85	136,76	dobrý
VN100	Neovulkanity Vihorlatských vrchov	454,00	116,01	3,91	dobrý
MG 013	Mezozoikum série Veľkého Boku - V časť a príľahlé kryštalinikum SV svahov Nízkyh Tatier	600,00	246,32	2,44	uspokojivý

Podzemné vody sú dôležitým zdrojom pitnej vody a zavlažovania. Výskyt podzemných vôd v KSK je ovplyvnený geologickou štruktúrou a hydrogeologickými pomermi. Individuálne hydrogeologické oblasti sa odlišujú hydrofyzikálnymi atribútmi horninového prostredia, ako aj cirkuláciou, režimom a chemickými vlastnosťami podzemných vôd. Podľa hydrogeologickej klasifikácie Slovenskej republiky KSK zasahuje do 26 hydrogeologických rajónov. Hlavné zásoby využiteľných podzemných vôd sa nachádzajú v kvartérnych aluviálnych sedimentoch pri hlavných tokoch a ich väčších prítokoch (s využiteľným objemom nad 9,99 l/s.km²).

1.4.3. Dostupnosť vody a dopyt po vode

Na základe doterajšieho vývoja zmeny klímy môžeme predpokladať, že v budúcnosti môže dochádzať k závažným zmenám v ročnej a sezónnej dostupnosti vody. Môže dochádzať k obmedzeniu vodných zdrojov, navyše sa očakáva, že vyššie teploty spôsobia zvýšený dopyt po vode, zvlášť na zavlažovanie a zásobovanie miest. To povedie k nárastu konkurencie o dostupné zdroje. Okrem toho je možné očakávať zmeny výdatnosti podzemných zdrojov (EEA, 2008).

Podľa plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027, z hodnotenia súčasného stavu zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov vyplýva, že z celkového počtu 800 434 obyvateľstva na území Košického kraja bolo k 31.12.2018 zásobovaných pitnou vodou 84,39 %.

Z hľadiska jednotlivých okresov je najpriaznivejšia situácia v okresoch Košice I-IV, kde zásobovanosť obyvateľov dosahuje 98,64 %.

Tab.: Zásobovanosť vodou v jednotlivých okresoch a vybavenia sídiel verejnými vodovodmi k 31.12.2018

Kraj / Okres	Počet obyvateľov k 31.12.2018		Počet obcí				
	počet obyvateľov celkom	zásobovaní z verejného vodovodu	podiel %	celkom	z toho: s verejným vodovodom	podiel % obcí s verejným vodovodom	z toho: bez verejného vodovodu
Gelnica	31 842	20 531	64,48	20	15	75,0	5
Košice (I, II, III, IV)	239 001	235 740	98,64	1	1	100,0	0
Košice - okolie	128 955	87 150	67,58	114	96	84,2	18
Michalovce	110 662	97 943	88,51	78	78	100,0	0
Rožňava	62 343	48 976	78,56	62	56	90,3	6
Sobrance	22 849	18 410	80,57	47	45	95,7	2
Spišská Nová Ves	99 671	87 008	87,30	36	32	88,9	4
Trebišov	105 111	79 715	75,84	82	77	93,9	5
Kraj spolu	800 434	675 473	84,39	440	400	90,9	40

(Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027)

Úroveň zásobovanosti v jednotlivých okresoch Košického kraja je veľmi rozdielna. Okrem krajského mesta Košice, ktoré dosahuje vysoký stupeň zásobovanosti 98,64% je najvyššia zásobovanosť v okrese Michalovce, kde dosahuje krajský priemer (84,39%). Zásobovanosť nad 70% je aj v okresoch Spišská Nová Ves, Sobrance, Trebišov a Rožňava. Najnižší podiel obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu má okres Košice – okolie (67,58%) a Gelnica (64,48%). Priemerne hodnoty pritom vylepšujú všetky okresné mestá. V obciach mimo okresného sídla je podiel zásobovaných obyvateľov dlhodobo podstatne nižší a väčšina obyvateľov je zásobovaná pitnou vodou z domových studní.

K 31.12.2018 bolo v Košickom kraji evidovaných 440 obcí, z nich v 400 obciach bol vybudovaný aspoň v časti sídla verejný vodovod, čo predstavuje 90,93%. Z tohto pohľadu je najpriaznivejšia situácia v okresoch Michalovce, Rožňava, Sobrance, Trebišov. V ostatných okresoch je podiel obcí s vybudovaným verejným vodovodom pod 90%, pričom najnižší je podiel obcí v okrese Gelnica (75,0 %).

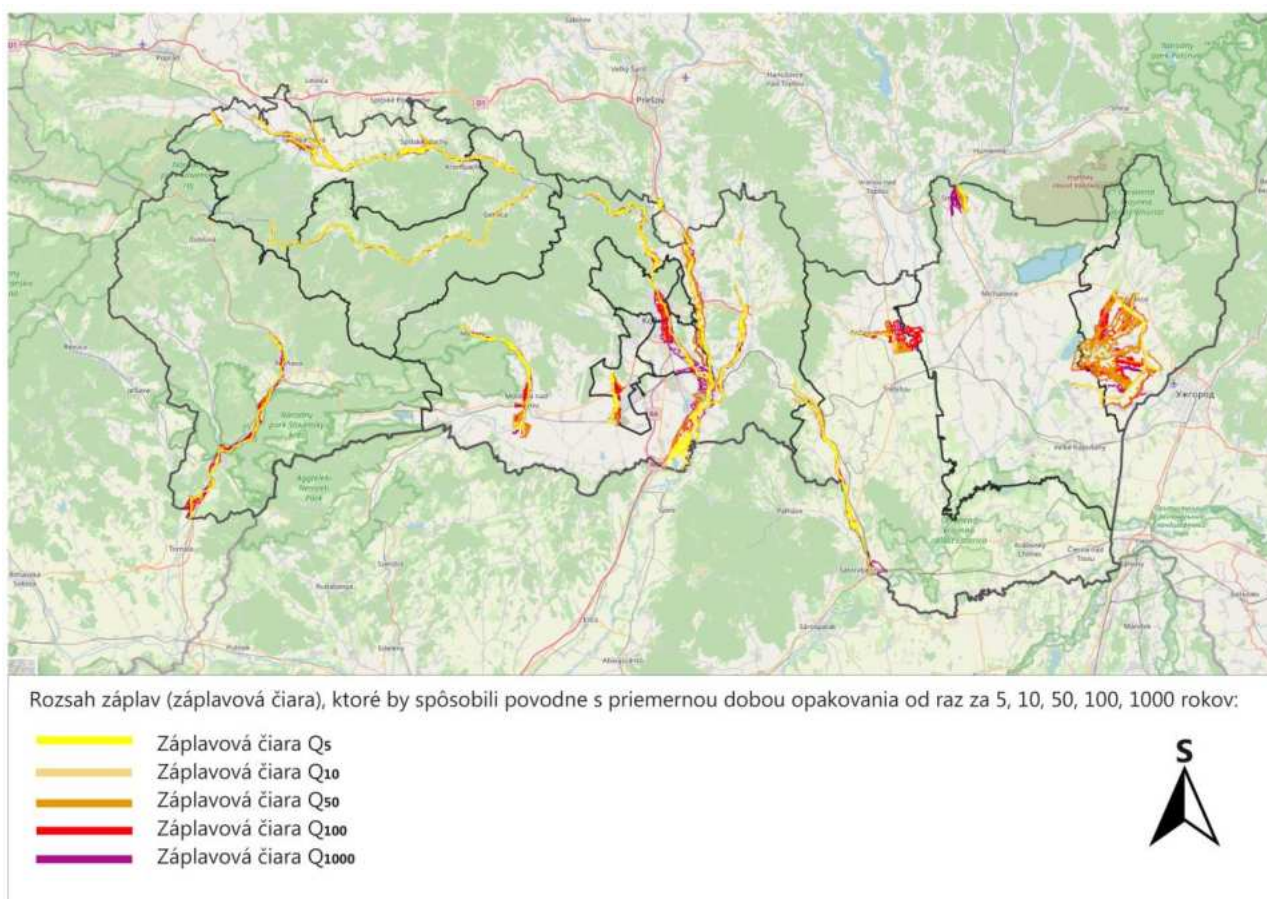
1.4.3. Povodne a povodňové riziko v KSK

Príčinou povodní v KSK je zrážková činnosť, intenzívne zrážky, búrkové lejaky, prudký dážď, prietrž mračien, ľadovec, topenie snehu. Povodne majú za následok zaplavenie ciest, odplavenie cestných panelov, domov, garáží, záhrad, zatarasené koryto toku, poškodenia až odplavenie

mostov, ihrísk, vytvorenie výmoľov, poškodenie brehov, zaplavenie susedných pozemkov. V oblasti vodného hospodárstva spôsobujú povodne škody na vodohospodárskej infraštruktúre, to znamená priame poškodenie čistiarní odpadových vôd, obmedzenie alebo narušenie funkčnosti ich biologického stupňa, zatopenie lokálnych vodných zdrojov, priame škody na vodných dielach, korytách vodných tokov, poškodenie prahov, poškodenie technickej infraštruktúry.

Európska únia v roku 2007 ustanovila spoločný rámec na hodnotenie a manažment povodňových rizík (Smernica EU2007/60/ES). Tento dokument bol transformovaný v SR zákonom č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami. Podľa §5 ods. 3 zákona a §11 ods. 4 a 5 zákona sa vykonalo predbežné hodnotenie povodňového rizika na celom území SR s cieľom určiť oblasti s potenciálne významným povodňovým rizikom. V súčasnosti je vypracované Predbežné hodnotenie povodňového rizika v Slovenskej republike – aktualizácia 2018. V zmysle spomínaného dokumentu sú v KSK záplavové územia viazané na vodné toky – Hornád, Torysa, Olsava, Roňava Ida, Hnilec, Bodva a Slaná. Významnými záplavovými územiami s rizikom povodní s pravdepodobnosťou opakovania raz za 10 a viac rokov sú územia s vybudovanými sieťami kanálov. Medzi takéto lokality patrí územie medzi obcami Hriadky-Vojčice-Horovce, okolie obce Strážske a JZ časť okresu Sobrance.

Obr.: Územia ohrozené povodňami v KSK

(Zdroj: Geoportál, 2024)

1.4.4. Geotermálne zdroje

Využívanie geotermálnej energie zohráva v súčasnosti nezanedbateľnú úlohu v ekonomike mnohých krajín sveta. Geotermálna energia je prítomná všade pod zemským povrchom. Zemské vnútro je obrovským potenciálom tepelných zásob energie, ktorá môže byť pri vhodných geologických podmienkach využitá. Územie Slovenska má na využívanie tepla z malých hĺbok

optimálne podmienky. Väčší geotermický potenciál sa zistil v Podunajskej nížine, v stredoslovenských neovulkanitoch a najmä na Východoslovenskej nížine a v Košickej kotline, kde sa na niektorých miestach zistil najväčší tepelný tok a geotermálny gradient v strednej a východnej Európe. Štruktúry geotermálnej energie predstavujú oblasti vhodné na exploataciu a energetické využívanie a na Slovensku sú zastúpené predovšetkým geotermálnymi vodami. V rámci územia Košického kraja sa nachádza, resp. zasahuje tu 6 štruktúr geotermálnej energie, a to geotermálna oblasť humenský chrbát, Východoslovenská panva, štruktúra Beša-Čičarovce, Košická kotlina, levočská panva a Rimavská kotlina.

1.5. Fauna, flóra, vegetácia

Fytogeografické a zoogeografické členenie

Fytogeografické členenie KSK je výsledkom geografického rozdelenia rastlinných spoločenstiev v tomto regióne. Košický kraj sa nachádza v rámci fytogeografickej oblasti Východné Karpaty. V rámci dotknutej lokality sa vyskytujú rôzne vegetačné typy v rámci horských oblastí, lesných porastov, lúk a polí.

Zoogeografické členenie KSK sa zaoberá geografickým rozdelením živočíšnych spoločenstiev v regióne pričom fauna Košického samosprávneho kraja je pomerne rôznorodá. Je možné nájsť rôzne druhy živočíchov, vrátane zástupcov hôr, lesných oblastí, údolí riek a poľnohospodárskych oblastí.

Západná a juhozápadná časť územia Košického kraja patrí do zoogeografického regiónu (provincie) Karpaty, oblasti Západné Karpaty, centrálny okrskok, podokrskok rudohorský a krasový okrskok a cíp v okolí Zemplínskych vrchov spadá do okrsku sopečného, podokrsku zemplínskeho.

Okrajové časti na severe Košického kraja patria do zoogeografického regiónu (provincie) Karpaty, oblasti Západné Karpaty do podtatranského okrsku. Časť strednej a východná časť územia kraja spadajú do zoogeografického regiónu (provincie) Vnútrokarpatské znížieniny Panónskej oblasti. Stredná časť (v okolí Košíc) spadá potom do košického okrsku a východná časť (od Trebišova na východ) do potiského okresu, podokresu pahorkatinného a nížinného. Cíp zasahujúci do priestoru medzi strednou a východnou časťou územia zo severu, patrí do zoogeografického regiónu (provincie) Karpaty, oblasti Východné Karpaty, slanský okrskok. Malá časť územia na najvýchodnejšej severnej časti Košického kraja spadá do zoogeografického regiónu (provincie) Karpaty, oblasti Východné Karpaty, do vihorlatského okrsku.

1.6. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra

Košický kraj pozostáva z 11 okresov, v ktorých sa nachádza 440 obcí, z toho je 17 miest. Rozlohou najväčším okresom je okres Košice-okolie s rozlohou 153 460,1 ha a najmenším je okres Košice III (1 683,2 ha). Z hľadiska počtu obyvateľov je Košický kraj s 779 073 obyvateľmi druhým najľudnatejším krajom na Slovensku. Najviac obyvateľov žije v krajskom meste Košice (227 458), ktoré je zároveň druhým najväčším mestom Slovenska. K najhustejšie osídleným patria štyri okresy ležiace na území mesta Košice a okres Spišská Nová Ves, podstatne redšie je osídlenie v okrese Sobrance, Rožňava a Gelnica.

Prehľad počtu obyvateľov v SR a dotknutom kraji (KSK) v rokoch 2020 až 2023 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tab.: Stav počtu obyvateľstva v SR v rokoch 2020 až 2023

Ukazovateľ	Bývajúce obyvateľstvo Rok 2020	Bývajúce obyvateľstvo Rok 2021	Bývajúce obyvateľstvo Rok 2022	Bývajúce obyvateľstvo Rok 2023
Slovenská republika	5 459 781	5 434 712	5 437 412	5 424 687
Bratislavský kraj	677 024	719 537	723 714	732 757
Trnavský kraj	565 324	566 008	565 296	566 114
Trenčiansky kraj	582 567	577 464	573 699	568 102
Nitriansky kraj	671 508	677 900	673 547	668 301
Žilinský kraj	691 136	691 613	689 525	687 174
Banskobystrický kraj	643 102	625 601	620 986	614 356
Prešovský kraj	827 028	808 931	807 657	808 810
Košický kraj	802 092	782 216	780 288	779 073

(Zdroj: datacube.statistics.sk, stav k 31.12.2020 až k 31.12.2023)

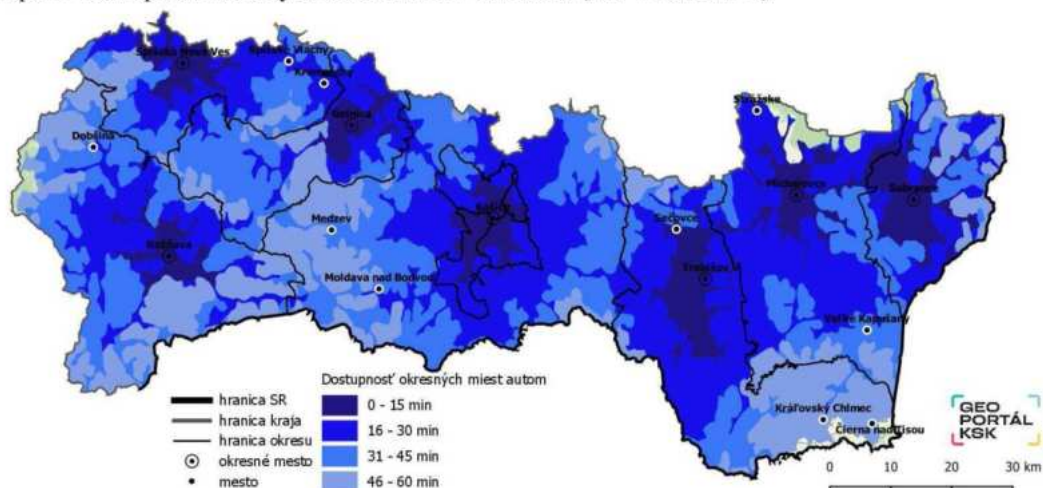
Tab.: Základné kvantitatívne charakteristiky okresov KSK (2023)

Okres	Počet obyvateľov	Rozloha ha	Hustota obyv./km ²
Gelnica	31 721,5	58 432,3	54,29
Košice I	63 186,5	8 545,8	739,38
Košice II	78 562	8 054,3	975,41
Košice III	27 637	1 683,2	1641,95
Košice IV	56 242,5	6 090,4	923,47
Košice-okolie	131 277,5	153 460,1	85,55
Michalovce	108 211,5	101 922,5	106,17
Rožňava	58 558,5	117 334,8	49,91
Sobrance	22 303	53 816	41,44
Spišská Nová Ves	98 519,5	58 746	167,7
Trebišov	103 069,5	107 347,5	96,01

(Zdroj: datacube.statistics.sk, stav k 30.12.2023)

V súlade s vývojom spoločnosti, a najmä úrovni produkčných činností, sa historicky z jednotlivých obcí vyvinuli určité typy obcí. Niektoré z nich špecificky zabezpečovali vybrané činnosti aj pre ostatné obce. Popri vytvorení centier osídlenia sa vyvíjali aj obslužné centrá. V rámci Košického kraja, pôsobí jeho krajské mesto Košice dominantne, ako z ekonomického, tak aj sociálneho hľadiska. Prejavuje sa to sústredením vyššieho počtu obyvateľstva v porovnaní s ostatnými centrami osídlenia v kraji. V tomto kontexte môžeme mesto Košice považovať aj za najvýznamnejšie ťažisko osídlenia v kraji.

Obr.: Dostupnosť okresných miest autom v minútach (stav v roku 2021)

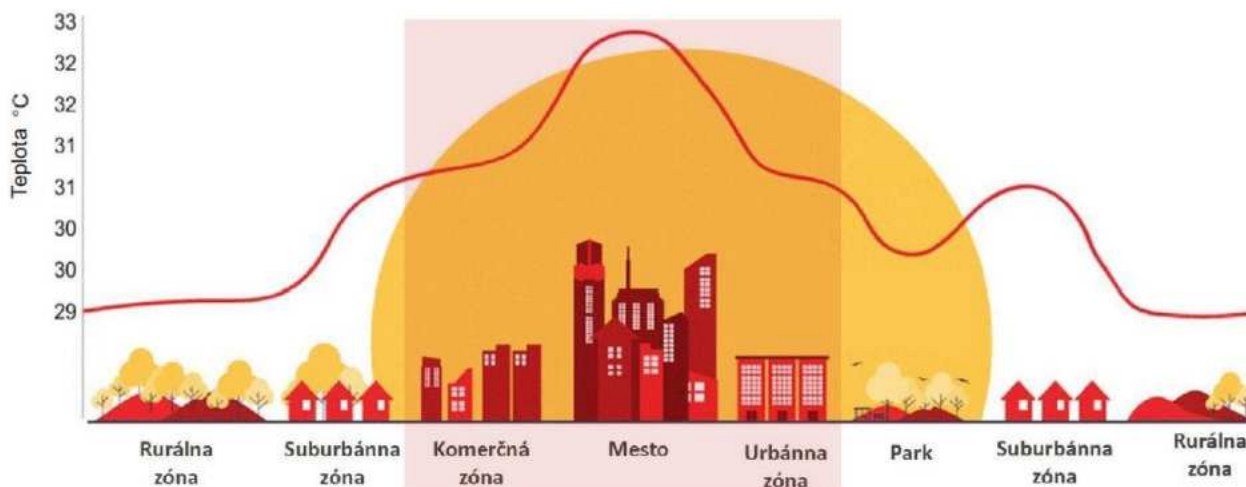
(Zdroj: PHRSR KSK)

Krajina sídiel zahŕňa zastavané plochy vrátane verejných priestorov a plôch verejnej zelene, priemyselných a logistických areálov a rekreačnej zástavby, ale tiež dopravno-technickú infraštruktúru, vodné nádrže a ďalšie ľudskou činnosťou premenené územie. Veľké zastúpenie spevneného územia ovplyvňuje celkovú mikroklímu a spôsobuje prehrievanie povrchu, vyššie teploty vzduchu, zvýšený výpar, prašnosť a rýchly odtok zrážkových vôd.

Tepelné ostrovy

Tepelné ostrovy (ďalej UHI - skratka z anglického termínu - Urban Heat Island) sa prejavujú zvýšenými teplotami mestského prostredia oproti teplotám v okolitej krajine. Tento jav je spôsobený tým, že zastavané oblasti absorbujú viac tepla, než miesta vidieku. Urbanizované plochy mesta sa vyznačujú neschopnosťou odrážať slnečné žiarenie, a tým narastá jeho teplota. V meste je celý rad povrchov, ktoré nie sú schopné viazať a uvoľňovať vodu, absorbujú žiarenie a akumulujú teplo. Do tejto kategórie spadajú väčšina umelých povrchov (asfalt, betón, súvislá zástavba). Maximálna denná teplota týchto povrchov, pokiaľ nie sú zatienené, môže v dotknutom území dosahovať ak viac ako 50 °C. Rozdiel oproti povrchom schopným viazať vodu a uvoľňovať vodu môže presiahnuť niekoľko desiatok °C. V priebehu noci tieto povrchy akumulované teplo uvoľňujú, čo môže viesť k rastu minimálnej nočnej teploty, a tým aj k zvýšeniu počtu tropických nocí. Naopak vegetácia má rolu úplne opačnú. Ďalšími príčinami vzniku tepelného ostrova sú vysoké mestské budovy, ktoré poskytujú väčšie plochy pre absorpciu slnečného žiarenia a zvyšujú tak možnosti jeho pohlcovania (tzv. kaňonový efekt). Budovy tiež bránia priechodu vetra, ktorý by urbanizované plochy mohol ochladzovať.

Obr.: Tepelný ostrov

1.7. Doprava a dopravné plochy

1.7.1. Cestná sieť

Cestná sieť KSK predstavuje dôležitú infraštruktúru, ktorá zabezpečuje plynulú dopravu a spojenie medzi rôznymi obcami a mestami v tomto regióne. Súčasťou cestnej siete sú cesty rôznych kategórií, od diaľnic až po miestne komunikácie. Tieto cesty umožňujú cestujúcim dostupnosť k rôznym cieľom, ako sú pracovné miesta, školy, zdravotnícke zariadenia, obchody a turistické atrakcie. Košický kraj je prepojený s ostatnými regiónmi Slovenska cez dôležité cestné tepny, čo zabezpečuje spojenie medzi miestami na vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni. Správa cestnej siete sa snaží udržiavať cesty v dobrom technickom stave a zabezpečiť bezpečnosť cestujúcich. Cestná sieť Košického kraja je neodmysliteľnou súčasťou hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu a zohráva dôležitú úlohu v podpore mobility a plynulosti dopravy.

Rozsah cestnej siete na území KSK, ktorý je evidovaný v systéme Centrálnej evidencie cestnej siete SR spravovanom SSC predstavuje:

Tab.: Rozsah cestnej siete KSK

Okres	KSK (km)		SR (km)			Celkom
	II. trieda	III. trieda	I. trieda	RC	Diaľnica	
Gelnica	90,417	41,496	-	-	-	131,913
Košice I	16,498	9,443	8,084	-	-	34,025
Košice II	2,891	20,973	11,971	-	-	35,835
Košice III	-	2,549	5,324	-	-	7,873
Košice IV	6,312	4,072	12,302	-	-	22,686
Košice-okolie	104,563	393,540	65,364	14,999	19,280	597,746
Michalovce	114,646	223,397	48,794	-	-	386,837
Rožňava	87,878	138,163	94,616	-	-	320,657
Sobrance	29,693	128,762	21,386	-	-	179,841
Spišská Nová Ves	91,882	117,382	0,443	-	3,001	212,708
Trebišov	38,600	327,694	98,641	-	-	464,935
Celkový súčet	583,380	1 407,471	366,925	14,999	22,281	2 395,056

(Zdroj: SSC, 2023)

1.7.2. Autobusová doprava

Autobusová doprava zabezpečuje dôležitú a nevyhnutnú súčasť verejnej dopravy v dotknutom regióne. Siete autobusových liniek spájajú množstvo miest, obcí a sídiel a tým umožňujú cestujúcim pohodlnú a spoľahlivú dopravu. Prevádzkovatelia autobusových liniek sa snažia poskytovať spoje s primeranou frekvenciou a pokrývajú rôzne trasy, aby pokryli potreby cestujúcich z rôznych častí kraja. Autobusová doprava tak hrá dôležitú úlohu v udržiavaní plynulosti mobility v Košickom kraji. V regionálnej verejnej osobnej doprave rozsahom služieb dlhodobo dominuje prímestská autobusová doprava, ktorú zabezpečujú zmluvní autobusoví dopravcovia (eurobus, a.s. a ARRIVA Michalovce, a.s.).

V roku 2019 došlo k zjednoteniu taríf Košického a Prešovského samosprávneho kraja v prímestskej autobusovej doprave a pribudli nové druhy cestovného pre tehotné ženy, držiteľov zlatého Janského plakety a víkendové cestovné. Počet prepravených cestujúcich v prímestskej autobusovej doprave v roku 2020 bol výrazne ovplyvnený celosvetovou pandémiou Covid-19, čo malo negatívny vplyv na využívanie verejnej osobnej dopravy.

Prímestská autobusová doprava je zabezpečená do 440 miest a obcí Košického kraja v zmysle požiadaviek na základnú dopravnú obsluhu. Vozidlový park dopravcov v Košickom kraji postupne modernizoval, pričom v roku 2020 pozostával zo 456 autobusov, ktorých priemerný vek je 8,3 rokov.

Tab.: Vozidlový park prímestskej autobusovej dopravy v Košickom kraji

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet autobusov	457	456	459	450	451	452	456
Priemerný vek (roky)	5,86	6,59	6,76	7,31	7,95	7,94	8,3

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

1.7.3. Železničná doprava

V krajskom meste Košice sa nachádza druhý najväčší železničný uzol v SR. Košický kraj má hustú sieť železničných tratí, ktoré ho spájajú s okolitými štátmi EÚ. Prostredníctvom systému Východoslovenských prekladísk a širokorozchodnej trate je napojený na Ukrajinu a Rusko. Na

území Košického kraja sa nachádzajú železničné trate v celkovej dĺžke takmer 580 km. Železničná doprava obsluhuje 75 zo 440 obcí v Košickom kraji. V 46 obciach Košického kraja sa nachádzajú železničné stanice a zastávky, ktoré nie sú obsluhované železničnou osobnou dopravou.

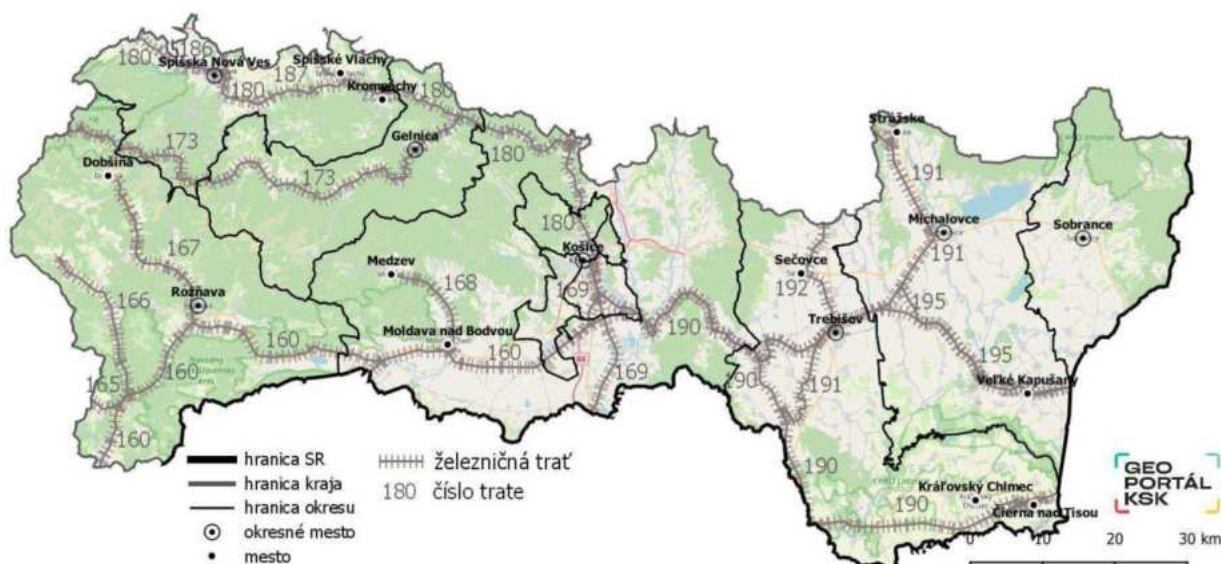
Hlavnými železničnými traťami v Košickom kraji sú trať č. 160 Košice – Plešivec (Zvolen), trať č. 180 Košice – Štrba – Žilina, trať č. 190 Košice – Čierna nad Tisou. Medzi hlavné problémy železničnej dopravy patrí: nízka prepravná rýchlosť (veľké množstvo dlhotrvajúcich prechodných obmedzení rýchlosti), zastaraný vozidlový a vozňový park, nevyhovujúci stav železničných zastávok a staníc.

Tab: Zoznam železničných tratí na území Košického kraja (stav v roku 2021)

Trať	Číslo trate podľa cestovného poriadku	Číslo trate podľa traťových pomerov ŽSR	Dĺžka trate na území kraja (km)	Pravidelná prevádzka osobných vlakov	Rok ukončenia pravidelnej prevádzky
Košice – Čierna nad Tisou – Čop (UŽ)	190	101	95	áno	
Košice – Hidasnémeti (MÁV)	169	109	23	iba diaľková doprava	
Košice – Žilina	180	105	88	áno	
Košice – Plaveč – Muszyna (PKP)	188	107	20	áno	
Margecany – Červená Skala	173	110	78	áno	
Michalany – Medzilaborce – Łupków (PKP)	191	103	59	áno	
Košice – Plešivec – Zvolen	160	109	92	áno	
Moldava nad Bodvou – Medzev	168	111	15	nie	2003
Plešivec – Slavošovce	166	111	23	iba sezónna doprava	2003
Rožňava – Dobšiná	167	111	26	iba sezónna doprava	2003
Spišská Nová Ves – Levoča	186	110	5	nie	2003
Trebišov – Vranov nad Topľou	192	104	15	nie	2003
Plešivec – Muráň	165	111	8	iba sezónna doprava	2011
Bánovce nad Ondavou – Veľké Kapušany	195	104	26	nie	2021
Spišské Vlachy – Spišské Podhradie	187	110	5	iba sezónna doprava	2012
Spolu			578		

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

Obr.: Železničné trate na území Košického kraja (stav k roku 2021)

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

1.7.4. Letecká doprava

Dopravný potenciál kraja zvyšuje Letisko Košice – Airport Košice a.s., ktoré patrí do I. kategórie ako verejné letisko s medzinárodným významom. Na území Košického kraja sa nachádza aj verejné vnútroštátne letisko Spišská Nová Ves, dva heliporty pre leteckú záchrannú službu a 16 letísk pre letecké práce v poľnohospodárstve.

V rámci plánovanej výstavby a ďalších aktivít na území KSK je potrebné rešpektovať ochranné pásma a územia letísk / osobitných letísk (podľa predpisov platných od 01.01.2021 sa letiská pre letecké práce v poľnohospodárstve bez platného povolenia na prevádzkovanie považujú za osobitné letiská) a leteckých pozemných zariadení.

1.7.5. Cyklistická doprava

Cyklistika je rozvíjajúci sa druh novodobej dopravy. V súčasnosti sa v našich podmienkach silno rozvíja najmä rekreačná cyklistika, nastupuje však aj obdobie renesancie „dopravnej“ cyklistiky, t. j. každodenného využívania bicykla ako výhodného dopravného prostriedku v mestách a obciach na vzdialenosti do 5 až 10 km. Rozvoj nemotoristickej dopravy je jednou zo základných úloh dopravnej politiky podporovanej Európskou úniou v rámci stratégie trvalo udržateľného rozvoja. Európske i národné politiky ohľadom klimatických zmien, kvality vzduchu, cestnej bezpečnosti, rozvoja turizmu, ako aj mnohé ďalšie, svorne uvádzajú potrebu rozvoja príležitosti pre rozvoj a propagáciu cyklistiky ako jedného zo základných druhov dopravy najmä v urbanizovaných územiach.

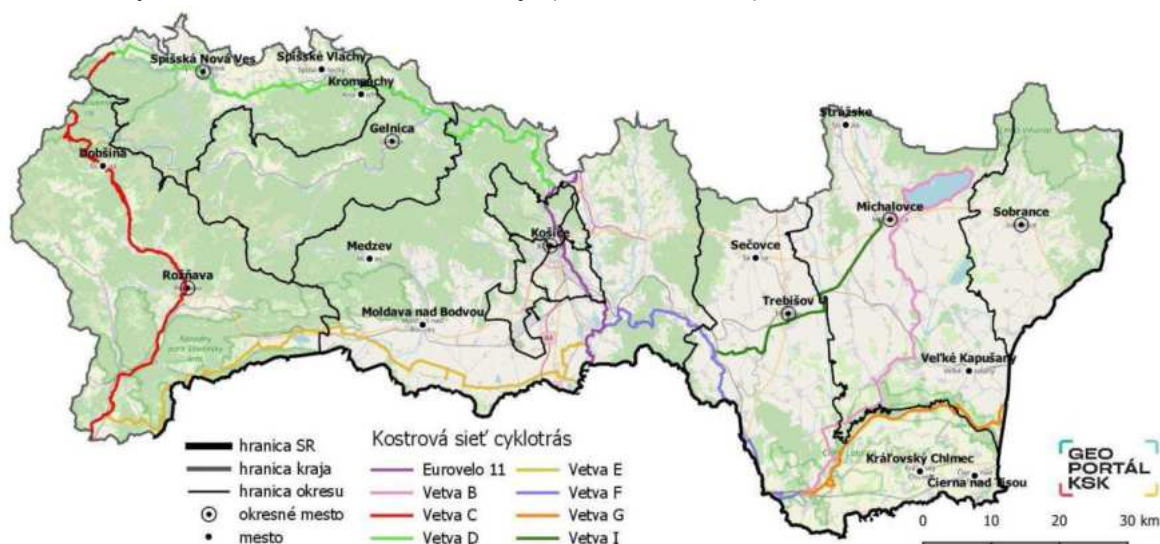
Podpora cyklistiky je na Slovensku zakotvená v Národnej stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike, schválenej uznesením vlády č. 223/2013 dňa 7. mája 2013. Rozvoj cyklistickej infraštruktúry aj v Prešovskom kraji, rovnako ako na celom Slovensku nie je konzistentný. Do značnej miery bol závislý od aktivity miestnych iniciatív záujmových združení a mimovládnych organizácií a od prístupu a možností jednotlivých samosprávnych orgánov. Existujúca cyklistická infraštruktúra je veľmi rozmanitá od samostatných cyklistických cestičiek prevažne v zastavanom území obcí a miest po sieť cyklistických trás vedených po rôznych typoch komunikácií, s veľmi rôznou kvalitou, náročnosťou, vybavením a údržbou. V kraji je cca 1936 km cyklistických trás, ale ich hustota, kvalita a dostupnosť v jednotlivých častiach (regiónoch) je veľmi

rozdielna a rozdielna je aj miera ich využitia. Súčasné poznatky jednoznačne ukazujú, že čím je kvalita cyklotrasy nižšia, tým je menšia aj miera jej využívania cyklistami.

Rozvoj cykloturistických trás v zmysle ich rozsahu postupne narastá. Na základe posledného sčítania bol v roku 2021 rozsah cykloturistických trás 1 818,2km. Oproti roku 2011 však pribudli náučné cykloturistické trasy a singletraily v okolí miest Košice a Rožňava v rozsahu 118,3km. Celkový rozsah cykloturistických trás v Košickom kraji tak dosiahol dĺžku 1936,45km. Pomerne veľký nárast rozvoja cykloturistických trás nastal v období 2011 – 2017, kedy stúpila ich dĺžka o 339,3km, v období medzi rokmi 2017 – 2021 to bolo 290,3km. Údaje z roku 2017 boli získané len dopytovaním, nebol vykonaný pasport v teréne. Celkový nárast dĺžky cykloturistických trás za sledované obdobie 2011 – 2021 vzrástol o 32% čo predstavuje 629,55km. Tento údaj započítava aj singletraily a náučné cyklotrasy (Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji).

V Košickom kraji postupne pribúdajú aj úseky siete cyklistických komunikácií EuroVelo11, ktoré spájajú významné európske destinácie v rámci celého kontinentu. Na cyklotrase alebo v jej blízkom okolí je množstvo prírodných, historických a kultúrnych zaujímavostí, ktoré priblížia históriu a tradície Košického kraja.

Obr.: Kostrová sieť cyklotrás na území Košického kraja (stav v roku 2021)

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

1.8 Priemysel a energetika

Oblasti priemyslu a energetiky sú a do budúcnosti budú ohrozené dopadom klimatickej zmeny, ako je zrejmé z novo formulovanej klimaticko-energetickej politiky EÚ, tak z koncepcií a programov Slovenskej republiky formulovaných v Integrovanom energetickom a klimatickom pláne na roky 2021–2030.

Priemysel

Košický kraj je jedným z ekonomicky najvýznamnejších regiónov na Slovensku. Jeho ekonomickú základňu tvorí predovšetkým priemysel, ktorý má pestrú štruktúru odvetví. Rozvoj priemyslu v kraji ovplyvnili rôzne faktory, ako sú zdroje nerastných surovín, zachovanie výrobných tradícií, rozhodnutia o umiestnení výroby v minulosti (zdroje železnej rudy na východ od hraníc SR), chemický a energetický sektor a dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily.

Problémom však zostáva nedostatočná konečná fáza výroby. Štruktúra priemyselnej základne sa mení v prospech sekundárneho a terciárneho sektora, často z dôvodu vyčerpania zdrojov nerastných surovín.

Priemyselné aktivity sú koncentrované najmä v mestských aglomeráciách ako Košice, Michalovce a Spišská Nová Ves. Košický priemyselný uzol, predovšetkým vďaka dominancii v spracovaní železa, hrá dôležitú úlohu v ekonomike Slovenska. Okrem hutníckeho priemyslu sa v regióne nachádza aj energetika, strojárstvo, elektrotechnika a potravinárstvo.

Energetika

Energetická infraštruktúra je súčasťou tzv. kritickej infraštruktúry, ktorou sa rozumejú výrobné a nevýrobné služby významné pre bezpečnosť, životy a zdravie obyvateľov, ekonomiku a verejnú správu. Energetická infraštruktúra zahŕňa zásobovanie elektrickou energiou, teplom, plynom a ropou.

Odvetvie energetiky je zastúpené v okresoch Michalovce (Slovenské elektrárne, a.s. lokalita Vojany; Nafta Východ, a.s. Michalovce; SPP závody vo Veľkých Kapušanoch a Michalovciach), v Spišskej Novej Vsi (Východoslovenská energetika, a.s. Košice, prevádzka v Spišskej Novej Vsi), v Rožňave (SPP, a.s. závod v Jablonove), v Košiciach I. (Východoslovenská energetika, a.s. Košice; Tepelné hospodárstvo, s.r.o.) a v Košiciach IV. (Tepláreň, a.s. Košice; Slovenský plynárenský priemysel, a.s. v oblasti Košíc). Slovenský plynárenský priemysel sa spravuje prevádzkou vysokotlakových, stredotlakových a nízkotlakových plynovodov, tranzit zemného plynu a prevádzkou kompresorových staníc pre tranzitný plynovod.

Prenos elektrickej energie zabezpečuje Slovenská elektrizačná prenosová sústava a.s. Elektroenergetické zdroje v KSK sú naviazané na systém rozvodní a prenosovej sústavy 400kV a 220 kV. Územie KSK je zásobované elektrickou energiou z nadriadenej prenosovej sústavy z uzlov Spišská Nová ves 400/110 kV, Lemešany 400/220/110 kV a Voľa 220/110 kV. Rozvod el. energie do centier jednotlivých regiónov sa prevádza vzdušnými elektrickými vedeniami 110 kV.

1.9 Cestovný ruch

V minulosti boli Košice vďaka svojej polohe významnou obchodnou križovatkou a ich geografická poloha hrá významnú rolu v rozvoji kraja, a teda aj cestovného ruchu dodnes. Z hľadiska turizmu sú dôležité národné parky, ktoré sa v kraji nachádzajú. Sú nimi Slovenský raj a Slovenský kras. Košický kraj sa môže ďalej pochváliť 6 sprístupnenými jaskyňami ako aj Vyhorlatským pralesom, Spišským hradom, Spišským podhradím, Žehrov a Chrámom Prenesenia ostatkov sv. Mikuláša v Ruskej Bystrej zapísanými na Zozname svetového dedičstva UNESCO. V kraji sú ďalej aj 2 chránené krajinné oblasti – Latorica a Vihorlat, 29 národných prírodných rezervácií, 49 prírodných rezervácií, 23 národných prírodných pamiatok, 24 prírodných pamiatok a 11 chránených areálov (ŠOP SR, 2022). Košický kraj ďalej ponúka spolu 3 449 km označených turistických chodníkov a 1 307 km cykloturistických trás.

Košický kraj je atraktívny zvlášť pre domáci turizmus. Na tržbách z aktívneho turizmu (tržby plynúce od zahraničných turistov), sa Košický kraj v roku 2019 podieľal čiastkou 3,75 %. Naopak, Košický kraj je pomerne silný, čo sa týka tržieb z domáceho cestovného ruchu. Slovenský občania v Košickom kraji v roku 2019 minuli za služby a aktivity spojené s organizovaným cestovným ruchom cca 3 milióny EUR, čo predstavuje takmer 16 % z tržieb v rámci celého Slovenska. Košický kraj sa teda umiestňuje na treťom mieste po krajoch, kde sú najväčšími atraktivitami hlavné mesto a Tatry (Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027).

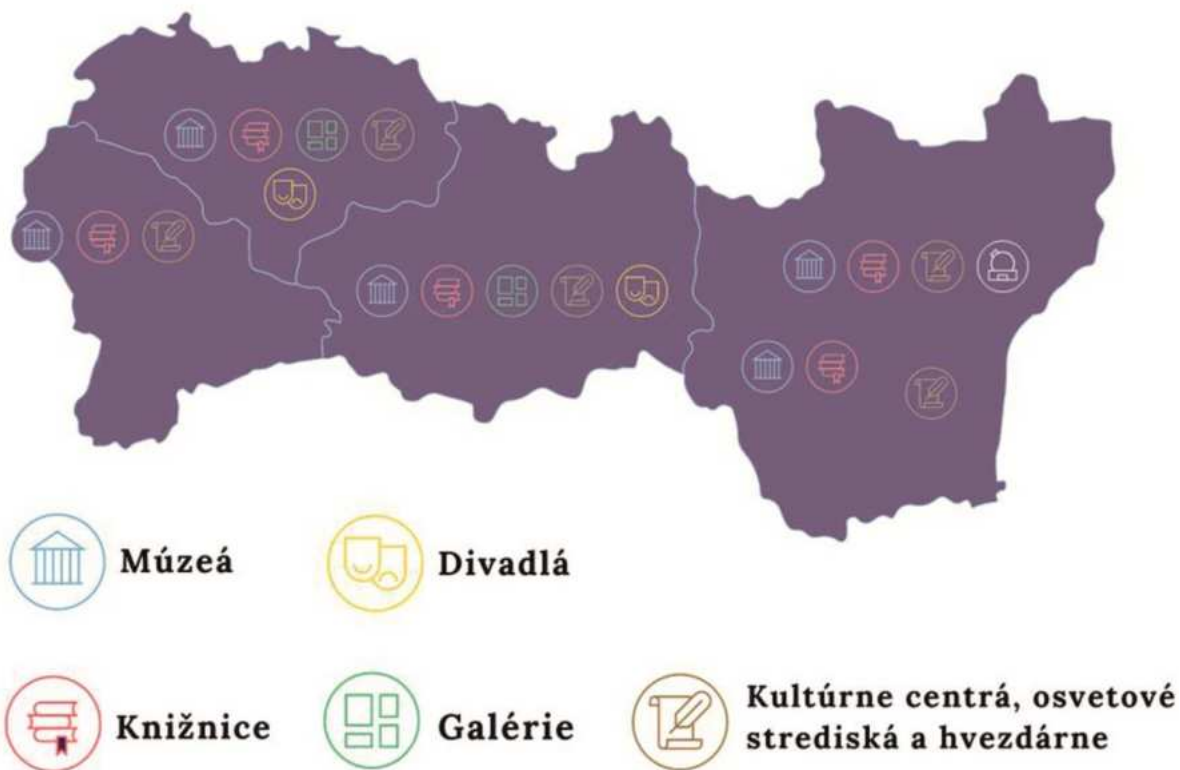
Na území KSK rozhodujú o rozvoji cestovného ruchu prírodné a spoločenské podmienky. Medzi prírodné podmienky sa zaraďujú klimatické a hydrologické pomery, reliéf krajiny, vegetácia a fauna. Spoločenské podmienky sú dané bohatou históriou územia kraja. Potenciál územia regiónu charakterizujú rozvinuté podmienky pre kúpeľný cestovný ruch, letný pobyt pri vode, horskú turistiku a rekreáciu, vidiecky turizmus. Prvky cestovného ruchu sa sústreďujú v rámci nasledujúcich strategicko - plánovacích regiónov (SPR) a regiónov udržateľného mestského rozvoja (UMR):

- Strategicko-plánovacie regióny (SPR): územie okresu Rožňava (SPR Gemer), územie okresu Spišská Nová Ves (SPR Spiš), územie okresu Gelnica (SPR Hnilec), územie okresov Košice I – IV a Košice – okolie (SPR Abov), územie okresu Trebišov (SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko) a územie okresov Sobrance a Michalovce (SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko);
- Udržateľný mestský rozvoj (UMR): funkčná oblasť mesta Košice – územie mesta Košice a priľahlých obcí (UMR Košice) a funkčná oblasť mesta Michalovce – územie mesta Michalovce a priľahlých obcí (UMR Michalovce).

1.10. Kultúrne pamiatky

V Košickom kraji sa nachádza viac ako 1900 kultúrnych pamiatok, medzi ktoré patria hrady, kaštiele, kúrie, sakrálne stavby a pod. Jedinečnosť prírodných a kultúrnych atraktivít bola potvrdená zapísaním vybraných pamiatok do zoznamov prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. Medzi prevládajúce formy cestovného ruchu patrí poznávací cestovný ruch, letný a zimný pobytový cestovný ruch a vidiecky cestovný ruch.

Obr.: Mapa kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.

(Zdroj: www.vucke.sk, 2024)

Kultúra je dôležitou súčasťou života každého človeka. Kultúrne služby pre obyvateľov kraja a jeho návštevníkov zabezpečuje kultúrna infraštruktúra a prostredníctvom svojej ponuky naplňa ich kultúrne potreby. Na území kraja sa nachádzajú múzeá, galérie, divadlá, knižnice, osvetové strediská, hrady, kaštiele, pamiatky UNESCO, pamiatkové zóny a pamiatkové rezervácie. Umiestnené sú v mestách, v obciach, ale aj mimo urbánnej krajiny.

Košický samosprávny kraj poskytuje služby v oblasti kultúry za pomoci kultúrnych organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. KSK je v súčasnosti zriaďovateľom 20 kultúrnych organizácií, s právnou subjektivitou (5 múzeí, 2 galérie, 4 divadlá, 4 knižnice, 2 regionálne osvetové strediská, 1 kultúrne centrum, 1 knižnica spojená s kultúrnym centrom, 1 kultúrne centrum spojené s hvezdárňou). Kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sa nachádzajú skôr vo väčších mestách regiónu, aby boli ich služby dostupné pre všetkých obyvateľov kraja. Kultúrne služby v kraji poskytujú aj iné subjekty napr. z mimovládneho sektora.

Múzeá

Návštevnosť múzeí sa v posledných rokoch mierne zvyšuje, aj keď možno badať odchýlky návštevnosti, čo je dôsledkom rekonštrukčných prác, keďže počas nich prevádzka nebola v plnom prúde. Zvyšujúca sa návštevnosť hovorí o vhodne zvolenom smere rozvoja a o dobrej správe týchto kultúrnych zariadení, ako aj o príležitosti kultúrnych zariadení, ktoré prešli rekonštrukciou.

Galérie

Dve galérie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK uskutočnili v roku 2018 celkom 39 výstav a pripravili 294 aktivít pre širokú verejnosť napr. tvorivé dielne, kurzy, semináre s počtom vyše 60 tisíc návštevníkov.

Kultúrno-osvetová činnosť

V roku 2018 pripravili osvetové zariadenia a kultúrne centrá v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK vyše 1000 podujatí (prednášky, kurzy, krúžky, tvorivé dielne apod.), ktorých sa zúčastnilo spolu takmer 117 tisíc návštevníkov. Realizovali 113 súťaží a prehliadok s návštevnosťou takmer 20 tisíc divákov a 53 festivalov s návštevnosťou takmer 90 tisíc divákov (mimo účinkujúcich).

Divadlá

KSK má v zriaďovateľskej pôsobnosti 4 divadlá. V roku 2018 našťudovali štyri divadlá celkom 19 premiérových predstavení (o 1 viac ako v roku 2017), odohrali spolu 713 divadelných predstavení. Návštevnosť bola na úrovni 100 548 divákov.

Pamiatky UNESCO

Na území kraja sa nachádzajú aj historické pamiatky zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO: Kostol Ducha Svätého v obci Žehra, ktorý poskytuje ukážku stredovekej sakrálnej architektúry, drevený gréckokatolícky Kostol sv. Mikuláša – biskupa v Ruskej Bystrej, ktorý je ukážkou dobových vidieckych sakrálnych stavieb cirkví východného obradu a najväčší hrad na Slovensku Spišský hrad a podhradie.

Hrady a kaštiele

Medzi najznámejšie hrady a kaštiele v Košickom kraji patria: Kaštieľ Betliar, Hrad Krásna Hôrka, Hrad Slanec, Hrad Vinné, Hrad Veľký Kamenec, Turnianský hrad, Kaštieľ Markušovce a Kaštieľ v Budimíri.

Pamiatkové zóny a rezervácie

Pamiatková zóna je územie s historickým sídelným usporiadaním, územie kultúrnej krajiny s pamiatkovými hodnotami alebo územie s archeologickými nálezmi a archeologickými náleziskami, ktoré možno topograficky vymedziť. Na území kraja sa nachádzajú nasledovné pamiatkové zóny: Gelnica, Lúčka, Rožňava, Štítник, Smolník, Veľká Trňa, Vyšný Medzev, Nižný Medzev, Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Markušovce, Turnianska Nová Ves.

Pamiatková rezervácia je územie s uceleným historickým sídelným usporiadaním a s veľkou koncentráciou nehnuteľných kultúrnych pamiatok alebo územie so skupinami významných archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktoré možno topograficky vymedziť. Na území kraja sa nachádza iba 1 pamiatková rezervácia: Košice - Staré Mesto.

1.11. Súčasný zdravotný stav obyvateľstva a celková kvalita životného prostredia pre človeka

1.11.1. Zdravotný stav obyvateľstva

Na celkovej kvalite životného prostredia a zdravotného stavu obyvateľstva sa podieľajú viaceré zložky pôsobiace v rámci širšieho okolia obytných celkov, ako aj samotného obytného prostredia obyvateľov. Kvalita životného prostredia je jedným z faktorov, ktorý má vplyv na celkový zdravotný stav obyvateľstva. Celkové zhoršenie kvality životného prostredia negatívne vplyva na zdravotný stav obyvateľstva. Škodlivé emisie z dopravy sa podieľajú na vzniku akútnych respiračných ochorení horných dýchacích ciest, ktoré sú jednou z najčastejších skupín ochorení v detskom veku.

Kvalita životného prostredia v oblastiach výskytu zdrojov znečistenia – priemyselné, ťažobné oblasti, zaťažené oblasti SR a pod. sa nepriaznivo odrzkadľuje na celkovom zdravotnom stave obyvateľstva žijúceho v daných oblastiach.

Základným ukazovateľom úrovne životných podmienok obyvateľov a úmrtnostných pomerov je stredná dĺžka života. Ide o priemerný počet rokov, ktorý pravdepodobne prežije osoba za predpokladu, že sa úmrtnostné pomery v území nezmenia. V poslednom období stredná dĺžka života slovenských mužov a žien stúpa, ale stále nedosahuje priemer obyvateľov Európskej únie.

Prirodzený pohyb a stredný stav obyvateľstva v SR a v dotknutom samosprávnom kraji (KSK) v roku 2021 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tab.: Prirodzený pohyb a stredný stav obyvateľstva v SR a v dotknutom samosprávnom kraji (KSK) v roku 2023

Územie	Rok	Počet obyvateľov	Živonarodení	Zomretí	Prirodzený prírastok (úbytok) obyvateľ.
Slovenská republika	2023	5 426 853	48 627	54 133	- 5 506
Bratislavský kraj		730 568	6 523	6 344	+ 179
Trnavský kraj		565 902	4 636	5 786	- 1 152
Trenčiansky kraj		569 456	4 104	6 253	- 2 149
Nitriansky kraj		669 691	5 119	7 507	- 2 388
Žilinský kraj		687 698	6 177	6 583	- 406
Banskobystrický kraj		616 048	5 063	7 114	- 2 051
Prešovský kraj		808 362	9 099	6 924	+ 2 175
Košický kraj		779 128	7 908	7 622	+ 286

(Zdroj: datacube.statistics.sk)

Na území KSK prevládajú z hľadiska najčastejších príčin úmrtnia obyvateľstva choroby obehovej sústavy, nádorové ochorenia, choroby tráviacej sústavy, dýchacej sústavy a vonkajšie príčiny chorobnosti a úmrtnosti.

1.11.2. Zaťažené oblasti

Environmentálna regionalizácia

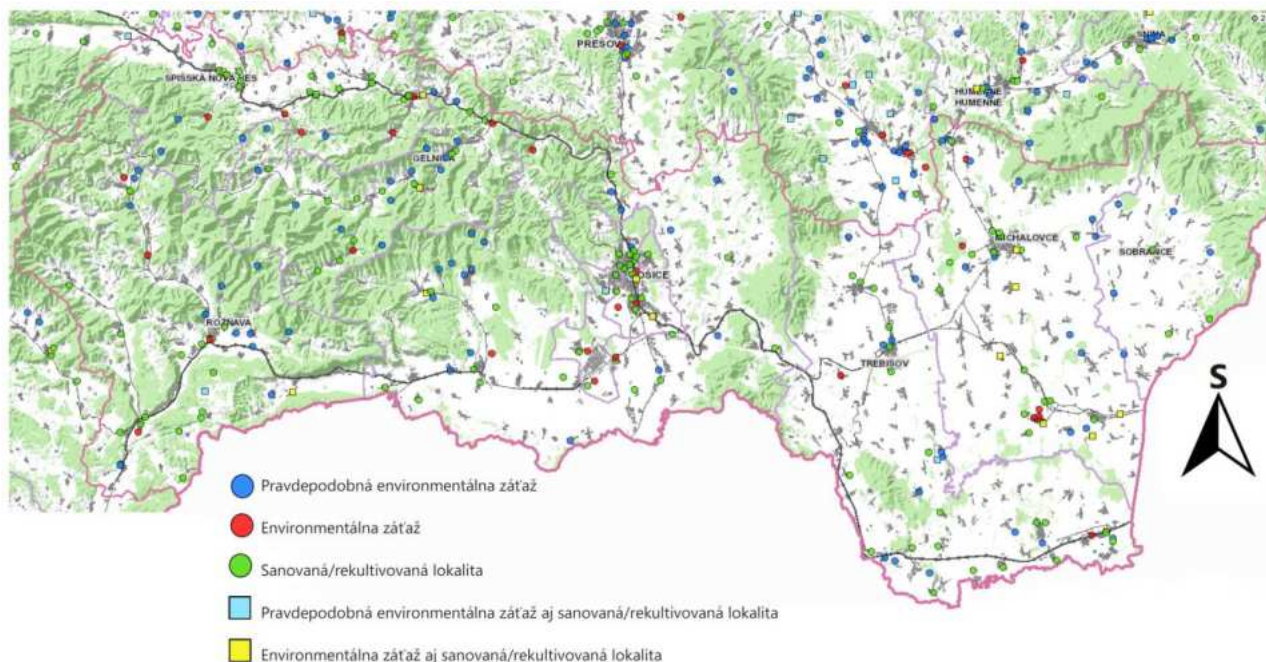
Environmentálna regionalizácia Slovenska predstavuje prierezový zdroj informácií o stave životného prostredia a odráža jeho diferencovaný stav v rôznych častiach územia SR. Regióny SR vykazujú rôzny stav zaťaženia jednotlivých zložiek životného prostredia a v rôznej miere sa v nich uplatňujú rizikové faktory.

Z aspektu zaťaženia kvality životného prostredia sa v KSK nachádzajú prevažne regióny s nenarušeným prostredím, ďalej s mierne narušeným prostredím, v rámci ktorého sa vyskytujú rajóny so značne narušeným prostredím – Rudniansky a Košický okrsk. Nachádzajú sa tu aj regióny so silne narušeným prostredím, v tomto prípade ide o južnú časť kraja, kde zasahuje Košický a Zemplínsky región.

Environmentálne záťaže

Podľa Informačného systému o environmentálnych záťažoch MŽP SR sa v roku 2021 na území Košického kraja nachádzalo 261 environmentálnych záťaží, z toho 87 pravdepodobných, 42 potvrdených a 132 sanovaných / rekultivovaných environmentálnych záťaží. Silne až extrémne narušené životné prostredie je v Rudniansko – gelnickej, Košicko –prešovskej a Zemplínskej oblasti.

Obr.: Environmentálne záťaže v Košickom kraji

(Zdroj: IS EZ, 2024)

1.11.3 Stav ovzdušia

Znečistenie ovzdušia

Znečistenie ovzdušia predstavuje jedno z najvýznamnejších environmentálnych rizík – najmä z toho dôvodu, že sa vyskytuje predovšetkým v urbanizovaných husto zaľudnených oblastiach.

Najvýznamnejšími látkami zapríčiňujúcimi znečistenie ovzdušia sú oxidy síry, dusíka, oxid uhoľnatý, tuhé znečisťujúce látky a ťažké kovy.

Kvalitu ovzdušia vo všeobecnosti určuje obsah znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší. Hodnotenie kvality ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle zákona č. 146/2023 Z. z. o ovzduší. Kritériá kvality ovzdušia (limitné a cieľové hodnoty, medze tolerancie, horné a dolné medze na hodnotenie a ďalšie) sú uvedené vo vyhláske MŽP SR č. 250/2023 Z. z. o kvalite ovzdušia. Môžeme konštatovať, že na znečistenie ovzdušia výraznou mierou vplývajú veľké a stredné zdroje znečistenia.

Množstvo znečisťujúcich látok emitovaných do ovzdušia v rámci Košického kraja je najvyššie v oblasti mesta Košice a v jeho zázemí. Tu sa dlhodobo produkuje v rámci ostatných oblastí SR najviac emisií základných znečisťujúcich látok, skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok a ťažkých kovov. V oblasti Zemplína okrem základných znečisťujúcich látok zostávajú závažné emisie sírovodíka, chlóru, merkaptánov, organických látok a ďalších látok vplyvom zdrojov situovaných v okrese Michalovce. Rizikové sú aj lokality kde sa na vykurovanie domácností používa nevhodné palivo, poprípade oblasti s veľkým dopravným zaťažením. Na základe meraní SHMÚ súkaždoročne vyhlasované oblasti riadenia kvality ovzdušia, pre ktoré sú vypracované a schválené Programy na zlepšenie kvality ovzdušia, ktoré pravidelne odpočítované a aktualizované. V Košickom kraji sú aktuálne vyhlásené dve oblasti riadenia kvality ovzdušia. Ide o aglomeráciu Košice, ktorá zahŕňa územie mesta Košice a obcí Bočiar, Haniska, Sokolany a Veľká Ida a oblasť riadenia kvality ovzdušia, ktorou je územie mesta Krompachy. Stav v rokoch 2020 – 2022 z hľadiska tvorby emisií v KSK a jednotlivých okresoch je vyjadrený v nasledovnej tabuľke:

Tab.: Množstvo emisií zo stacionárnych zdrojov v okresoch KSK za roky 2020-2022

Okres	Rok	Tuhé znečisťujúce látky	Oxidy síry (SO ₂)	Oxidy dusíka (NO ₂)	Oxid uhoľnatý (CO)	Organické látky – (COÚ)
Gelnica	2020	6,021	0,471	6,691	11,140	1,928
	2021	6,392	0,499	6,974	11,925	2,010
	2022	6,151	0,668	6,334	12,069	2,088
Košice I	2020	1,598	0,216	9,158	3,058	9,547
	2021	2,976	0,289	10,540	3,293	9,630
	2022	4,778	0,352	11,410	4,984	10,171
Košice II	2020	293,680	3284,147	4551,806	67697,416	463,727
	2021	482,646	4096,210	6806,911	104570,260	652,226
	2022	423,384	2537,748	5484,910	81396,630	474,140
Košice III	2020	0,017	0,002	0,334	0,135	2,026
	2021	0,019	0,002	0,363	0,147	2,003
	2022	0,017	0,002	0,336	0,136	2,221
Košice IV	2020	12,941	127,078	361,947	73,616	47,526
	2021	19,659	108,590	360,455	78,613	51,337
	2022	11,734	88,384	345,588	71,581	49,536
Košice-okolie	2020	75,616	48,274	752,457	677,236	278,800
	2021	80,188	49,399	830,216	720,972	273,138
	2022	81,115	33,093	919,434	408,302	241,378
Michalovce	2020	59,184	57,530	276,851	389,158	38,031
	2021	51,771	160,086	314,163	504,945	41,212
	2022	47,240	152,524	225,055	444,309	34,071
Rožňava	2020	14,922	4,013	46,022	36,504	8,636
	2021	18,522	3,471	50,497	28,533	10,235
	2022	11,879	2,916	76,315	28,805	10,477
Sobrance	2020	0,865	5,646	17,852	17,392	33,196
	2021	0,774	5,739	14,506	13,444	29,048
	2022	0,674	4,261	5,321	5,410	14,229

Spišská Ves	Nová	2020	12,936	34,762	127,462	1622,112	32,993
		2021	12,346	52,567	100,504	998,156	39,434
		2022	11,076	49,236	78,573	951,786	29,099
Trebišov		2020	12,126	16,216	58,765	45,558	107,821
		2021	10,780	16,292	61,007	44,327	101,500
		2022	9,601	15,721	57,769	45,832	109,454
KSK spolu		2020	489,907	3578,354	6209,346	70573,327	1024,230
		2021	686,074	4493,143	8556,134	106974,616	1211,773
		2022	607,651	2884,906	7211,043	83,369,843	976,865

(Zdroj: NEIS, SHMU)

Stav ovzdušia je taktiež ovplyvňovaný okrem bodových zdrojov znečistenia aj líniovými zdrojmi znečistenia ovzdušia – automobilovou dopravou. Znečisťujúce látky z dopravy sa vyskytujú prevažne v blízkosti najzaťaženejších cestných komunikácií. Množstvo emisií znečisťujúcich látok v cestnej doprave bezprostredne súvisí so spotrebou pohonných látok v cestnej doprave pri realizovaní jazdných výkonov, s prevádzkovaným vozidlovým parkom (jeho rozsahom, štruktúrou, vekom, technickým stavom), ale aj stavom vozoviek, od ktorých sa odrážajú jazdné vlastnosti a rýchlosti, spotreba pohonných látok, ako i s ďalšími rôznymi vplyvmi.

Skleníkové plyny

V KSK sa vyskytuje niekoľko odvetví, ktoré prispievajú k produkcii skleníkových plynov a tým pádom k zvyšovaniu skleníkového efektu atmosféry. Priemyselné aktivity, najmä výroba a spracovanie surovín, prispievajú k zvyšovaniu emisií skleníkových plynov v atmosfére. Ďalším podstatným zdrojom emisií skleníkových plynov v kraji je energetický sektor. Spaľovanie fosílnych palív na výrobu elektrickej energie a tepla produkuje CO₂ a iné skleníkové plyny, ktoré prispievajú ku globálnemu otepľovaniu. Sektor dopravy patrí medzi ďalšie významné zdroje emisií skleníkových plynov (emisie pochádzajúce z vozidiel s vnútorným spaľovacím motorom, vrátane osobných áut, nákladných áut a verejnej dopravy). K produkcii skleníkových plynov prispieva taktiež poľnohospodárstvo, najmä chov hospodárskych zvierat a poľnohospodárska výroba. Emisie metánu (CH₄) z chovu dobytká a oxidu dusného (N₂O) z používania hnojív na poliach sú hlavnými skleníkovými plynmi produkovanými v tomto sektore.

1.11.4. Znečistenie územia hlukom

Hluk v životnom prostredí je v súčasnosti považovaný za jeden z významných environmentálnych problémov väčších sídelných útvarov nielen na území SR, ale aj v Európe. Hluk má priamy vplyv na kvalitu životného prostredia a na zdravotný stav obyvateľov krajiny. Hlukové zaťaženie prostredia je sprievodným javom mnohých aktivít človeka a je produkované najmä v priemyselných prevádzkach, v energetickom, v ťažobnom priemysle a v neposlednom rade aj v doprave (cestné komunikácie – cesty I. triedy, diaľnice, mestské komunikácie, železničné trate) a v polohe existujúcich vzletových, resp. prístávacích dráh letísk.

1.11.5. Tvorba odpadov

Vyprodukované množstvá všetkých druhov odpadov v samosprávnych krajoch v rámci SR, rok 2020 (t) sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tab.: Vyprodukované množstvá všetkých druhov odpadov v samosprávnych krajoch v rámci SR, rok 2020 (t)

Územie / kraj	Spolu [t]	Zhodnocov. materiálové [t]	Zhodnocov. energetické [t]	Zhodnocov. ostatné [t]	Zneškod. skládkov. [t]	Zneškod. spaľovaním bez energ. využitia [t]	Zneškod. ostatné [t]	Iný spôsob nakladania [t]
BB	1 543 286,07	861236,87	90264,40	60749,49	313838,55	1429,35	19508,48	196258,92
BA	2 101 580,97	1514296,35	148337,80	9749,80	226563,73	3806,63	30715,81	168110,86

KE	1 401 325,62	576549,34	88306,18	2818,38	517470,51	361,08	14083,81	201736,33
NR	776 480,70	412483,48	11998,40	2328,93	244917,36	1349,33	6665,60	96737,60
PO	1 630 477,87	972676,84	22674,64	8218,46	243503,77	712,55	6035,35	376656,25
TN	1 590 303,16	649080,32	67593,06	32158,82	598433,13	1797,12	45167,74	196072,97
TT	1 189 756,97	607593,44	2047,03	1713,74	355875,27	1178,17	26124,85	195224,46
ZA	2 612 652,57	1407605,91	194772,41	4576,01	514673,28	1119,83	40067,85	449837,28
SR	12 845863,93	7001522,54	625993,91	122313,64	3015275,60	11754,04	188369,51	1880634,68

(Zdroj:cms.enviroportal.sk)

Objem komunálneho odpadu ako aj vyprodukovaný komunálny odpad na 1 obyvateľa v Košickom kraji sa každoročne zvyšuje, v rámci krajov SR však Košický kraj dosahuje druhé najnižšie množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa. Najväčšie množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa produkujú obyvatelia mesta Košice a okresu Spišská Nová Ves, najmenej v okrese Sobrance. Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu z celkového komunálneho odpadu dosahuje druhý najvyšší podiel v rámci krajov SR a presahuje priemer SR o 15%. Najväčší objem zhodnocovaných komunálnych odpadov je v meste Košice, kde dosahuje hodnotu až 98,7% z celkového množstva komunálneho odpadu.

Zhodnocovanie komunálnych odpadov medziročne rastie v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (kovy, papier, sklo, plasty, pneumatiky, elektroodpad). Zároveň rastie aj miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší. V rámci okresov bol v roku 2020 najväčší objem zhodnocovaných komunálnych odpadov v okresoch mesta Košice (98,7% z celkového množstva komunálneho odpadu) a v okrese Košice – okolie (75,6%). Najmenej zhodnocovaného komunálneho odpadu je v okresoch Sobrance (23,4%) a Rožňava (28,5%).

V Košickom kraji je spolu 17 skládok, z toho 10 skládok odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, 4 skládky odpadov na inertný odpad a 3 skládky odpadov na nebezpečný odpad. Väčšia časť skládok, ktoré sú v súčasnosti v prevádzke, má platné povolenia maximálne do roku 2035, ich plánovaná kapacita by mala byť v danom čase naplnená. Skládky na odpad, ktorý nie je nebezpečný a skládky na nebezpečný odpad majú v súčasnosti vydané integrované povolenia a dozor nad nimi vykonávajú inšpektori inšpektorátu životného prostredia. Celková kapacita skládok v Košickom kraji bola v roku 2019 spolu 375 090m³, voľná kapacita dosiahla hodnotu 95 795m³. Celkovo bolo v roku 2019 na skládkach v Košickom kraji uložených 10 350 ton odpadu (PHRSR KSK).

1.11.6. Znečistenie povrchových a podzemných vôd a pôd

Znečistenie povrchových vôd

V roku 2022 boli požiadavky na kvalitu povrchovej vody uvedené v prílohe č. 1 NV SR č. 269/2010 Z. z. splnené vo všetkých hodnotených miestach. Povrchové vody boli hodnotené podľa všeobecných ukazovateľoch (časť A), hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľoch (časť E) a na prítomnosť syntetických (časť B) a nesyntetických znečisťujúcich látok (časť C). Najviac prekročení limitných hodnôt bolo zaznamenaných v ukazovateli dusitanový dusík a adsorbiteľné organicky viazané halogény (AOX) vo všetkých čiastkových povodiach Košického kraja. Nepolárne extrahovateľné látky (NELUV) boli prekročené v čiastkových povodiach Bodrogu, Hornádu a Bodvy.

Tab.: Počet monitorovaných miest a ukazovatele nespĺňajúce všeobecné požiadavky na kvalitu povrchovej vody podľa prílohy č. 1 NV SR č. 269/2010 Z. z., časť A a časť E (2022)

Čiastkové povodie	Počet hodnotených miest v čiastkovom povodí		Ukazovatele, ktoré nespĺňajú požiadavky na kvalitu povrchovej vody	
	sledované	nespĺňajúce požiadavky	Všeobecné ukazovatele (A)	Hydrobiologické a mikrobiologické ukazovatele (E)
Bodrog	39	39	O ₂ , CHSK _{Cr} , EK (vodivosť), N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N _{org.} , N _{celk.} , P _{celk.} , TOC, Ca, NEL _{UV} , Cl ⁻ , RL ₁₀₅ , RL ₅₅₀ , Al, AOX	abundancia fytoplanktónu, chorofyl-a, sapróbny index biosestónu, črevné enterokoky, koliformné baktérie, termotolerantné kol. baktérie, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C
Bodva	9	8	BSK ₅ , CHSK _{Cr} , N-NO ₂ , TOC, Ca, NEL _{UV} , AOX	abundancia fytoplanktónu, chorofyl-a, sapróbny index biosestónu, črevné enterokoky, koliformné baktérie, termotolerantné kol. baktérie, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C
Hornád	25	24	CHSK _{Cr} , EK (vodivosť), N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N _{celk.} , P _{celk.} , Ca, NEL _{UV} , F ⁻ , AOX	sapróbný index biosestónu, črevné enterokoky, koliformné baktérie, termotolerantné kol. baktérie, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C
Slaná	11	10	pH, N-NO ₂ , Ca, AOX	črevné enterokoky, koliformné baktérie, termotolerantné kol. baktérie, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C

(Zdroj: Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2022)

Tab.: Ukazovatele nespĺňajúce všeobecné požiadavky na kvalitu povrchovej vody podľa prílohy č. 1 NV SR č. 269/2010 Z. z., časť B a časť C (2022)

Čiastkové povodie	Ukazovatele, ktoré nespĺňajú požiadavky na kvalitu povrchovej vody	
	nesyntetické látky (B)	syntetické látky (C)
Bodrog		B(b)fluórantén (NPK/NPK*), Antracén (NPK), B(ghi) perylén (NPK*), FLU (NPK,RP/RP*), PCB a jeho kongenéry (28, 52, 101, 138, 153) (RP), CN celkové (RP), 4-m-2,6-tBTP (RP), B(a)P (RP)*, 4-(terc)-oktylfenol (RP*)
Bodva		B(a)P (RP)*
Hornád	Zn (RP)	FLU (RP), CN (RP), B(a)P (RP)*
Slaná		4-(terc)-oktylfenol (RP*), FLU (RP), B(a)P (RP)*, B(ghi) perylén (NPK)

(Zdroj: Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2022)

Znečistenie podzemných vôd

Sledovanie kvality podzemných vôd predstavuje systematické zhromažďovanie údajov a hodnotenie ich stavu podľa predpisov Ministerstva životného prostredia SR, konkrétne podľa Zákona č. 384/2009 Z. z. o vodách a Vyhlášky MPŽPRR SR č. 418/2010 Z. z., ktoré stanovujú požiadavky na kvalitu vôd. MŽP SR zabezpečuje zisťovanie a hodnotenie stavu podzemných vôd s pomocou Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ). Kvalita niektorých zdrojov vody odráža dlhodobé vplyvy poľnohospodárskej a priemyselnej činnosti. V regiónoch s intenzívnym poľnohospodárstvom, ako je Košický kraj, sa často prekračujú limity dusičnanov, amoniaku a dusitanov. Niektoré zdroje pitnej vody boli už vyňaté z používania, ďalšie sa postupne nahrádzujú.

V niektorých oblastiach kraja je voda znečistená priemyselnou činnosťou, najmä v okolí Michaloviec (Strážske) a v alúviu Hornádu, kde sa zistilo výrazné prekračovanie limitných hodnôt síranov, dusičnanov, sírovodíka a v niektorých prípadoch aj chloridov, hliníka a špecifických organických látok. Tieto znečistenia sú výsledkom ľudských aktivít. V okrese Košice - mesto a Košice - okolie je kvalita vôd najviac ovplyvnená mestskými aktivitami, priemyselnou činnosťou a poľnohospodárskou činnosťou. Verejná kanalizácia mesta patrí medzi hlavné zdroje znečistenia vôd.

2. Informácia vo vzťahu k environmentálne obzvlášť dôležitým oblastiam, akými sú navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti a pod.

2.1. Sústava chránených území Natura 2000

2.1.1. Chránené vtáčie územia

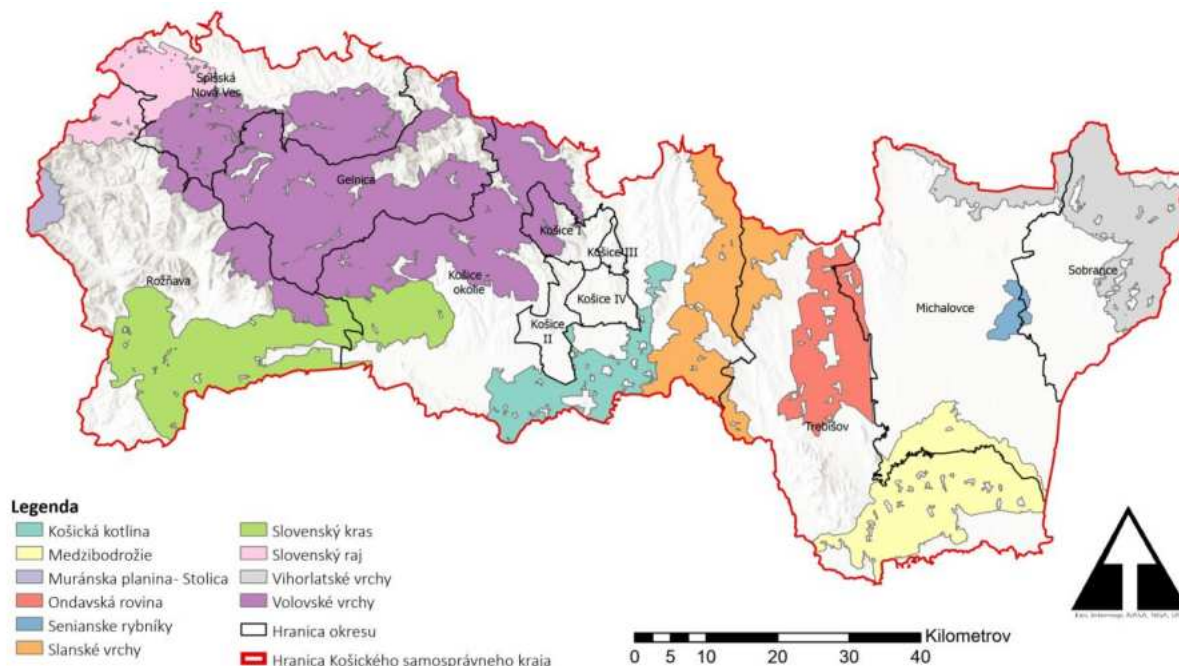
Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území bol schválený Uznesením vlády č. 636/2003 Z. z., zo dňa 9.7. 2003 (zoznam obsahoval 38 CHVÚ). Uznesením vlády SR č. 345 zo dňa 25. mája 2010 bol Národný zoznam CHVÚ zmenený, vylúčené boli z neho 2 územia (Boheľovské rybníky a Trnavské rybníky) a na pokyn Európskej komisie bolo doplnených 5 nových území (Levočské vrchy, Chočské vrchy, Čergov, Slovenský raj a Špačince - Nižná). Zoznam obsahuje v súčasnosti 41 vyhlásených chránených vtáčích území s výmerou 1 284 806 ha, čo predstavuje 26,16 % rozlohy SR.

Tab.: Chránené vtáčie územia v KSK

P. č.	Názov CHVÚ	Výskyt v okresoch	Výmera CHVÚ		
			Celková (ha)	v kraji (ha)	v kraji (%)
SKCHVU017	Muránska planina - Stolica	Rožňava	25787,03	2951,85	11,45
SKCHVU037	Ondavská rovina	Trebišov, Michalovce	20473,96	20473,96	100,00
SKCHVU024	Senianske rybníky	Michalovce, Sobrance	2718,13	2718,13	100,00
SKCHVU035	Vihorlatské vrchy	Sobrance, Michalovce	47893,36	32855,61	68,60
SKCHVU036	Volovské vrchy	Spišská Nová Ves, Gelnica, Rožňava, Košice I., Košice okolie	121854,40	119781,13	98,30
SKCHVU027	Slovenský kras	Rožňava, Košice okolie	44794,41	44794,41	100,00
SKCHVU009	Košická kotlina	Košice okolie	17968,53	17968,53	100,00
SKCHVU025	Slanské vrchy	Košice okolie, Trebišov	60381,94	30471,63	50,46
SKCHVU053	Slovenský raj	Spišská Nová Ves, Rožňava	25239,92	16305,42	64,60
SKCHVU015	Medzibodrožie	Trebišov, Michalovce	34426,82	34426,82	100,00

V rámci európskej siete chránených území (Natura 2000) sa v Košickom kraji nachádza 10 chránených vtáčích území s celkovou rozlohou 401 538,5 ha.

Obr.: Prehľad chránených vtáčích území v rámci KSK

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

Programy starostlivosti o CHVÚ sú dokumentáciou ochrany prírody podľa § 54 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ktorá sa spracúva v horizonte na cca 30 rokov. Programy starostlivosti obsahujú popis územia a hodnotenie stavu druhov vtáctva, pre ktoré bolo dané CHVÚ vyhlásené. Obsahujú tiež ochrannárske ciele a opatrenia pre tieto druhy, vrátane určenia zodpovedností, odhadu výšky finančných prostriedkov a predpokladaných zdrojov financovania. Do súčasnosti vláda Slovenskej republiky vypracovala spolu 20 programov starostlivosti o chránené vtáčie územia, ďalšie sú v štádiu prípravy, resp. dopracovania.

2.1.2. Územia európskeho významu

Územia európskeho významu boli navrhnuté za chránené územia na základe kritérií stanovených v smernici Rady č. 92/43 EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín. Národný zoznam týchto území schválila vláda SR uznesením č. 239/2004, dňa 17.3.2004. S účinnosťou od 1.8.2004 bola predbežná ochrana území európskeho významu ustanovená výnosom MŽP č. 3/2004 - 5.1. Územia sa navrhujú z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu a druhov európskeho významu.

Následne schválením rozhodnutia pre panónsku biogeografickú oblasť (rozhodnutie Komisie 2008/26/ES z 13.11.2007, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín prijíma zoznam lokalít európskeho významu v Panónskej biogeografickej oblasti) a alpskú biogeografickú oblasť (rozhodnutie Komisie 2008/218/ES z 25. januára 2008, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín prijíma aktualizovaný zoznam lokalít európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne) sa Európskou komisiou pre SR ukončil proces schvaľovania území európskeho významu. V roku 2011 došlo na základe požiadaviek EU v zmysle výsledkov biogeografických seminárov a uznesenia vlády SR č. 577, zo dňa 31.8.2011 k rozšíreniu zoznamu ÚEV s tým, že národný zoznam lokalít európskeho významu bol doplnený

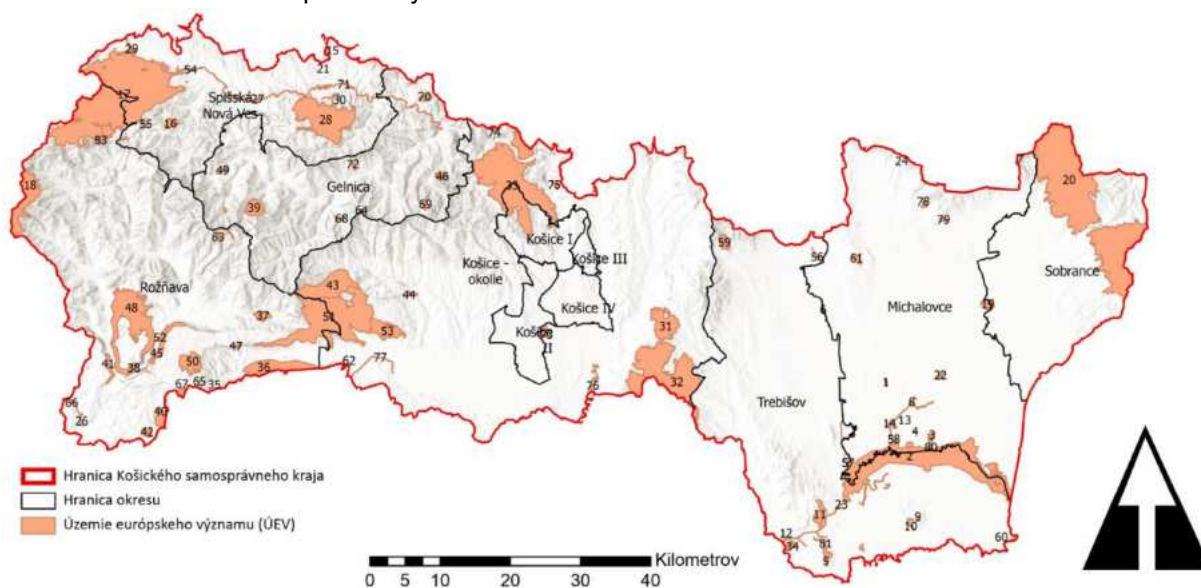
o 97 nových lokalít a zároveň došlo k vylúčeniu 6 pôvodných území. V roku 2020 bolo navrhnutých a prerokovaných 30 nových území najmä pre ochranu rýb, čiastočne pre biotopy EV 6510 a 9110 a iné. V roku 2020 územia európskeho významu dosahovali 12,5 % výmery SR, prekryv so sieťou chránených vtáčích území predstavoval 9,4 % (Správa o stave ŽP SR, 2020, MŽP SR, 2022 a ŠOP SR 2022).

Tab.: Prehľad počtu území európskeho významu (ÚEV) nachádzajúcich sa, resp. zasahujúcich do jednotlivých okresov KSK

Okres	Výmera okresu (km ²)	Počet ÚEV	Výmera ÚEV v rámci okresu	
			(km ²)	(%)
Gelnica	584,32	10	9,96	1,70
Košice I	85,46	1	70,92	82,98
Košice II	80,54	0	-	-
Košice III	16,83	0	-	-
Košice IV	60,90	0	-	-
Košice - okolie	1534,60	14	182,51	11,89
Michalovce	1019,22	19	31,34	3,07
Rožňava	1173,35	22	169,13	14,41
Sobrance	538,16	2	134,11	24,92
Spišská Nová Ves	587,46	12	108,66	18,49
Trebišov	1073,48	15	64,19	5,97

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

Obr.: Prehľad území európskeho významu v rámci KSK

1. Kopčianske slanisko, 2. Latorica, 3. Čičarovský les, 4. Bešiarsky polder, 5. Tarbucka, 6. Bisce, 7. Vihorlat, 8. Raškovský luh, 9. Veľký kopec, 10. Horešské lúky, 11. Ladmovské vápence, 12. Boršiarsky les, 13. Oborínsky les, 14. Oborínske jamy, 15. Spišskopodhradské travertíny, 16. Muráň, 17. Slovenský raj, 18. Stolica, 19. Senianske rybníky, 20. Morské oko, 21. Jereňaš, 22. Stretavka, 23. Bodrog, 24. Krivoštianka, 25. Teplické stráne, 26. Alúvium Muráňa, 27. Hornádske vápence, 28. Galmus, 29. Horný tok Hornádu, 30. Svätajánsky potok, 31. Strahulka, 32. Milič, 33. Stredné Pohornádie, 34. Kováčske lúky, 35. Český závrť, 36. Dolný vrch, 37. Drieňovec, 38. Plešivské stráne, 39. Starovodské jedliny, 40. Kečovské škrapy, 41. Pod Strážnym hrebeňom, 42. Domicke škrapy, 43. Čierna Moldava, 44. Jasovské dubiny, 45. Brzotínske skaly, 46. Folkmarská skala, 47. Hrušovská lesostep, 48. Plešivská planina, 49. Hnilecké rašeliniská, 50. Fabiánka, 51. Horný vrch, 52. Slaná, 53. Palanta, 54. Mašiarske syslovisko, 55. Havrania dolina, 56. Dolný tok Tople, 57. Dolný tok Ondavy, 58. Dolný tok Laborca, 59. Bačkovská dolina, 60. Tisa, 61. Pozdišovský chrbát, 62. Dlhý vrch, 63. Volovské bučiny, 64. Kloptaň, 65. Sokolia skala, 66. Meliatsky profil, 67. Bubeník, 68. Zbojnická dolina, 69. Abod', 70. Prostredná dolina, 71. Stredný tok Hornádu, 72. Helcmanovská bučina, 73. Haništiarsky les, 74. Hornádske lúky, 75. Trebejovské skaly, 76. Hornádske meandre, 77. Stredný tok Bodvy, 78. Viniarsky hradný vrch, 79. Viniarska stráň, 80. Čičarovský les, 81. Tarbucka, 82. Spišskopodhradské travertíny, 83. Slovenský raj, 84. Alúvium Muráňa

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

2.2. Chránené územia a ochranné pásma

V súčasnosti je na území SR spolu 1 089 tzv. maloplošných CHÚ a 23 tzv. veľkoplošných CHÚ národnej sústavy klasifikovanej stupňami ochrany (2. – 5.) s celkovou rozlohou 1 147 582 ha (bez vzájomných prekryvov), čo tvorí 23,4 % rozlohy SR.

Tab.: Podiel rozlohy chránených území v rámci krajov v roku 2020

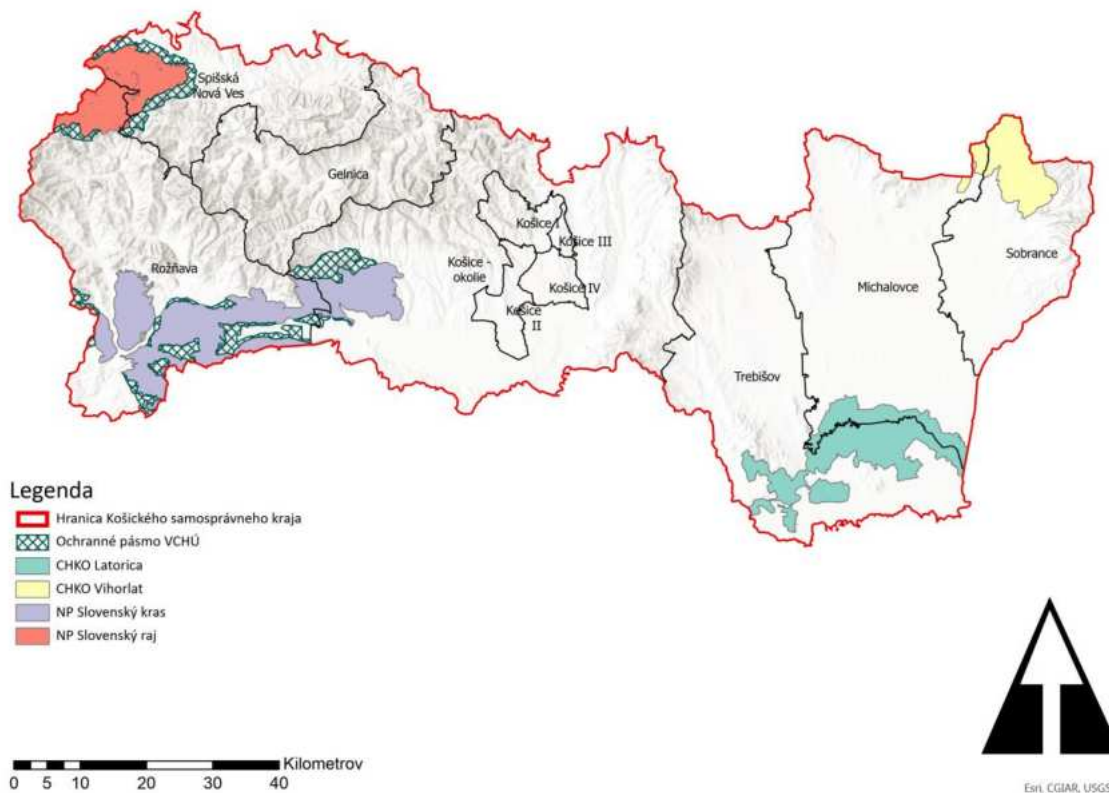
Územie	Národná sústava chránených území	Územie sústavy Natura 2000		Spolu všetky CHKÚ
		Chránené vtáčie územie	Územie európskeho významu	
Bratislavský kraj	30,59	31,86	15,13	39,28
Trnavský kraj	12,38	16,1	4,25	23,2
Trenčiansky kraj	23,34	12,67	13,02	31,13
Nitriansky kraj	5,67	10,78	3,59	15,06
Žilinský kraj	52,62	40,42	23,95	59,63
Banskobystrický kraj	26,42	14,89	12,7	31,03
Prešovský kraj	20,21	34,9	14,49	43,44
Košický kraj	15,47	47,81	10,55	49,29
Slovenská republika	23,42	26,71	12,53	37,41

(Zdroj: Štátna ochrana prírody SR)

Veľkoplošné chránené územia

V rámci územia KSK sa nachádza, resp. do neho zasahujú 4 nasledovné veľkoplošné chránené územia: CHKO Vihorlat, CHKO Latorica, NP Slovenský kras a NP Slovenský raj.

Obr.: Prehľad veľkoplošných chránených území a ochranných pásiem NP v rámci KSK

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

Tab.: Údaje o veľkoplošných chránených územiach nachádzajúcich sa v KSK

P. č.	Názov	Výskyt v okresoch	Výmera veľkoplošných chránených území		
			Celková (ha)	v kraji (ha)	v kraji (%)
1	CHKO Latorica	Trebišov, Michalovce	23703,42	23703,42	100,00
2	CHKO Vihorlat	Michalovce, Sobrance	16789,25	10938,13	65,15
3	NP Slovenský raj	Rožňava, Spišská Nová Ves	19329,33	13850,49	71,66
4	NP Slovenský kras	Rožňava, Košice - okolie	34348,09	34348,09	100,00

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2024)

Maloplošné chránené územia

V rámci územia KSK sa nachádza, resp. do neho zasahuje 136 maloplošných chránených území (11 x CHA, 23 x NPP, 29 x NPR, 24 x PP, 49 x PR) a 13 ochranných pásiem MCHÚ (1 x OP CHA, 6 x OP NPP, 2 x OP NPR, 1 x OP PP, 3 x OP PR).

Prehľad maloplošných chránených území a ich ochranných pásiem nachádzajúcich sa v KSK je zobrazuje nasledovná tabuľka a obrázok.

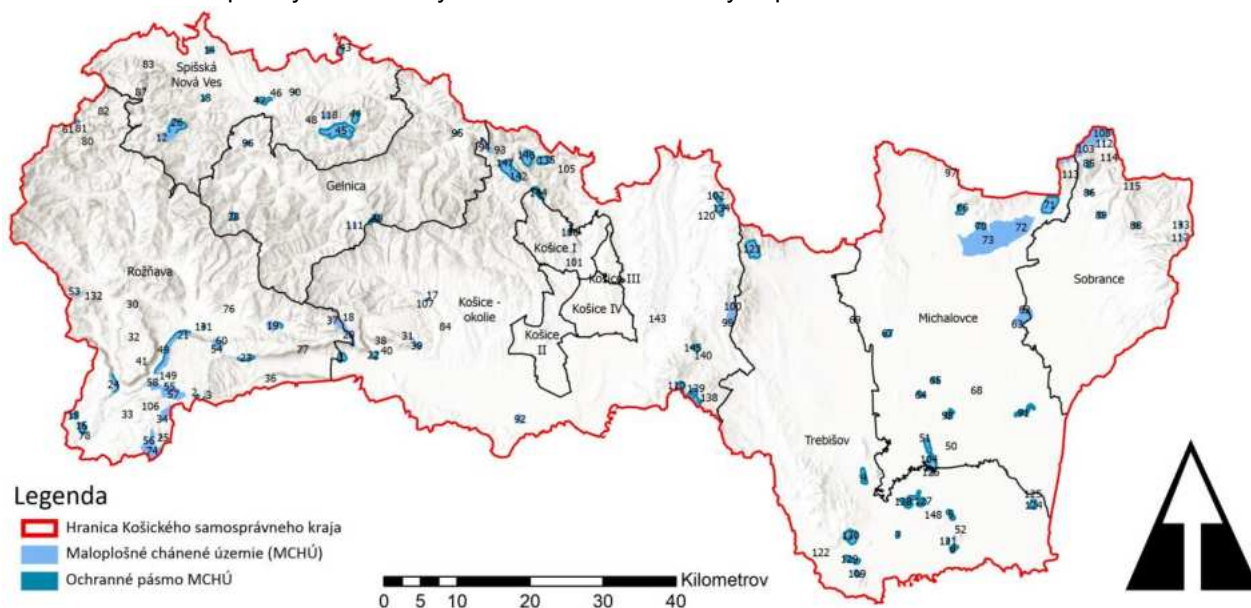
Tab.: Prehľad maloplošných chránených území v kategóriách NPP, PP, NPR, PR, CHA a ich ochranných pásiem nachádzajúcich sa, resp. zasahujúcich KSK podľa okresov

Okres	Kategória chráneného územia					Spolu
	NPP	PP	NPR	PR	CHA	
Gelnica	-	2	1 (*1)	3	-	6 (*1)
Košice I	-	1	-	1	1	3
Košice II	-	-	-	-	-	-
Košice III	-	-	-	-	-	-
Košice IV	-	-	-	-	-	-
Košice- okolie	5	3 (*1)	10 (*2)	10 (*1)	2	30 (*4)
Michalovce	-	-	3 (*1)	12 (*1)	4 (*1)	19 (*3)
Rožňava	15 (*5)	10	9	5	1	40 (*5)
Sobrance	-	1	1 (*1)	11 (*1)	-	13 (*2)
Spišská Nová Ves	3	7	3	3	1	17
Trebišov	-	-	5	12 (*2)	2	19 (*2)

Pozn.: * - ochranné pásmo MCHÚ

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

Obr.: Prehľad maloplošných chránených území a ich ochranných pásiem v rámci KSK

1. PR Zemné hradisko, 2. PR Pod Fabiankou, 3. PR Sokolia skala, 4. PR Zemplínska jeľšina, 5. PR Boľské rašelinisko, 6. PR Veľké jazero, 7. PR Biele jazero, 8. PR Horejské lúky, 9. PR Kráľova studňa, 10. NPP Spišský hradný vrch, 11. PP Ostrá hora, 12. CHA Knola, 13. PP Hutníanske, 14. PR Čintky, 15. PP Meliatsky profil, 16. PP Prielom Muráňa, 17. NPR Jasovské dubiny, 18. NPR Havrania skala, 19. NPR Drieňovec, 20. NPR Žadielska tiesňava, 21. NPR Brzotínske skaly, 22. NPR Turniansky hradný vrch, 23. NPR Hrušovská lesostep, 24. NPR Pod Strážnym hrebeňom, 25. NPR Kečovské škrapy, 26. PR Muráň, 27. PP Travertínová kopa Sobotisko, 28. PR Poliarske rašelinisko, 29. PR Kloptaň, 30. PR Gerlašské skaly, 31. PR Palanta, 32. NPP Zvonivá jama, 33. NPP Ardovská jaskyňa, 34. NPP Milada, 35. NPP Hrušovská jaskyňa, 36. NPP Obrovská priepať, 37. NPP Snežná diera, 38. NPP Kunia priepať, 39. NPP Drienovská jaskyňa, 40. NPP Skalistský potok, 41. NPP Diviacia priepať, 42. NPP Stratovská jaskyňa, 43. NPR Dreveník, 44. NPR Galmuská tšina, 45. NPR Červené skaly, 46. NPP Markušovské steny, 47. PP Markušovská transgresia paleogénu, 48. PP Šarkanova diera, 49. CHA Slaná, 50. CHA Beľiansky polder, 51. CHA Oborínske jamy, 52. CHA Veľký kopec, 53. NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa, 54. OP NPP Kráľovská jaskyňa, 55. OP NPP Gombasecká jaskyňa, 56. OP NPP Domic, 57. NPP Silická ľadnica, 58. NPP Gombasecká jaskyňa, 59. NPR Domické škrapy, 60. NPP Krásnohorská jaskyňa, 61. NPR Hnilecká jeľšina, 62. NPR Senianske rybníky, 63. OP NPR Senianske rybníky, 64. NPR Kopčianske slanisko, 65. PR Slavkovské slanisko, 66. PR Viniarsky hradný vrch, 67. PR Oľchov, 68. CHA Stretávka, 69. PR Bišce, 70. PR Viniarska stráň, 71. NPR Jovianska hrabina, 72. CHA Zemplínska šírava, 73. OP CHA Zemplínska šírava, 74. NPP Domic, 75. PP Malá pivnica, 76. PP Veľká pivnica, 77. PP Oltár, 78. PP Peško, 79. PP Hutníanska jaskyňa, 80. PP Zelená jaskyňa, 81. NPP Dobšínska ľadová jaskyňa, 82. PP Jaskyňa v Havranej skale, 83. PP Biela jaskyňa, 84. PP Hattinská jaskyňa, 85. PR Lysák, 86. PR Machnatý vrch, 87. NPP Medvedia jaskyňa, 88. PR Lysá, 89. PR Drieň, 90. PP Farská skala, 91. PR Ortoť, 92. CHA Perínske rybníky, 93. NPR Bujanovská dubina, 94. OP NPR Bujanovská dubina, 95. PP Margecianska línia, 96. PP Závadské skalky, 97. PR Chľmecká skalka, 98. PR Raškovský luh, 99. PR Krčmárka, 100. OP PR Krčmárka, 101. CHA Košická botanická záhrada, 102. PR Rankovské skaly, 103. OP PR Vihorlatský prales, 104. PR Oborínsky luh, 105. OP PP Kysacká jaskyňa, 106. OP NPP Milada, 107. NPP Jasovská jaskyňa, 108. PR Vihorlatský prales, 109. PR Tarbucka, 110. PR Pralesy Slovenska-Marocká hoľa, 111. PR Pralesy Slovenska-Zbojnická dolina, 112. PR Pralesy Slovenska-Krivec, 113. PR Pralesy Slovenska-Múr, 114. PR Pralesy Slovenska-Fedkov, 115. PR Pralesy Slovenska-Diel, 116. PR Pralesy Slovenska-Berdo, 117. PR Pralesy Slovenska-Beňatinský les, 118. PR Pralesy Slovenska-Domková, 119. NPP Herliarsky gejzír, 120. OP NPP Herliarsky gejzír, 121. PR Poniklécová lúčka, 122. CHA Boršiansky les, 123. NPR Bačkovská dolina, 124. NPR Bottiansky luh, 125. NPR Latorický luh, 126. PR Zatiňský luh, 127. PR Krátke Tice, 128. PR Dlhé Tice, 129. NPR Tajba, 130. NPR Kašvár, 131. PP Jovické rašelinisko, 132. OP NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa, 133. PP Beňatinský travertín, 134. PR Malé brdo, 135. NPR Humenec, 136. PP Kavečianska stráň, 137. NPR Malý Milič, 138. PR Malá Izra, 139. PP Miličska skala, 140. PR Slanský hradný vrch, 141. NPR Veľký Milič, 142. NPR Vožárska, 143. CHA Nižná jaskyňa, 144. PR Vysoký vrch, 145. PP Trstínové jazero, 146. NPR Bokšov, 147. NPR Slivec, 148. OP PR Veľké jazero, 149. NPP Brázda

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

2.3. Územný systém ekologickej stability

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších zmien a doplnkov definuje územný systém ekologickej stability (ÚSES) ako celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu.

Pod pojmom biocentrum rozumieme ekosystém alebo skupinu ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev. Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky. Pojmom interakčný prvok označujeme určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupinu ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Na zabezpečenie územného systému ekologickej stability sa vyhotovuje:

- Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky (GNÚSES) ako dokument určený na stratégiu ochrany rozmanitosti podmienok a foriem života v štáte. Predstavuje priestorové usporiadanie ekologicky najvýznamnejších zachovalých prírodných území (najmä lesov, mokradí, brál, sprievodných porastov vodných tokov a pod.) a vyjadruje vzťah a postavenie ekologicky stabilných území Slovenska v prepojení na európsky systém ekologicky stabilných území, čím vytvára významný

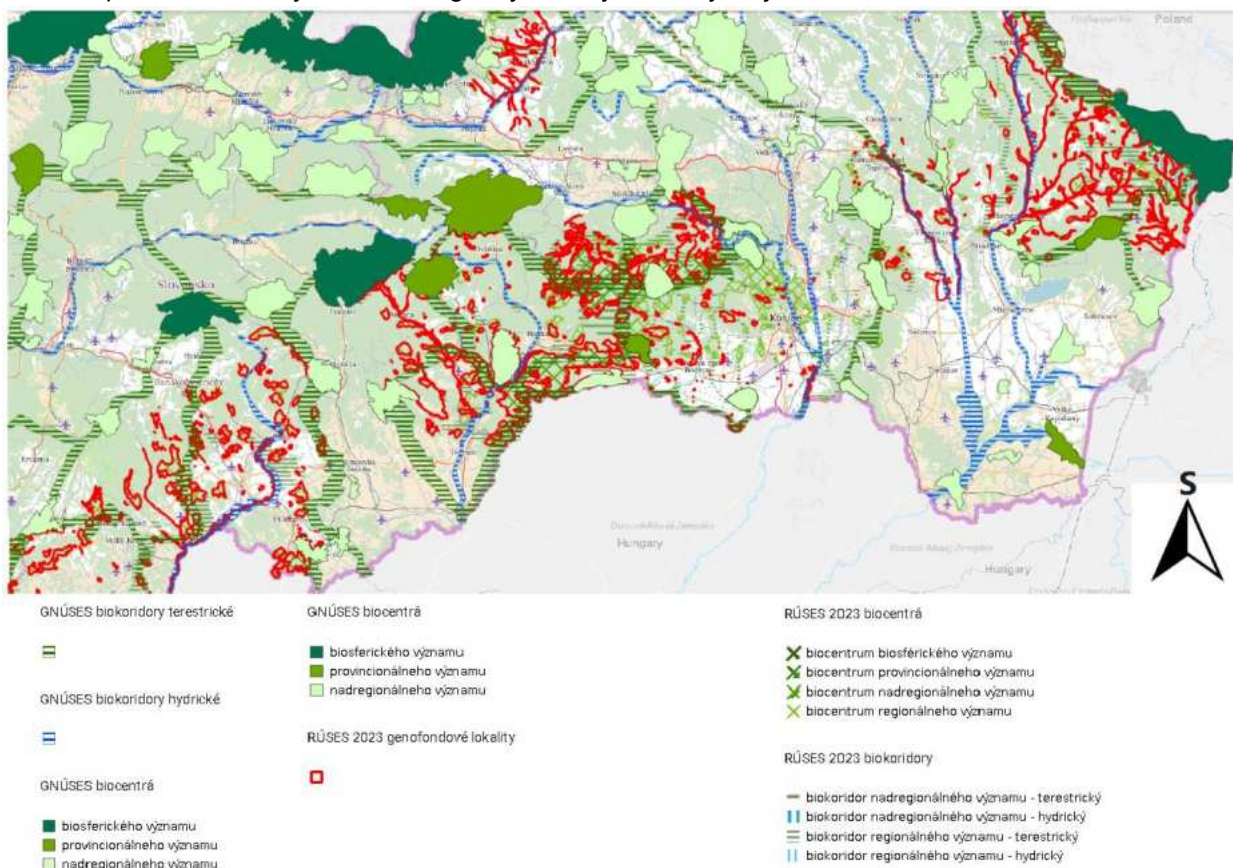
dokument pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity a genofondu Slovenskej republiky.

- Dokument regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) ako dokument určený na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života v určitom regióne. Dokument RÚSES v zmysle zákona obstaráva a schvaľuje Okresný úrad. Dokument RÚSES ako dokumentáciu ochrany prírody a krajiny vyhotovuje organizácia ochrany prírody alebo fyzická osoba alebo právnická osoba zapísaná ministerstvom v osobitnom zozname (odborne spôsobilá osoba).
- Dokument miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) ako dokument určený na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života na miestnej úrovni. Dokument v zmysle zákona obstaráva a schvaľuje obec. Územné systémy ekologickej stability lokálnej úrovne sa riešia v SR v dvoch procesoch a to v rámci územného plánovania a v rámci projektov pozemkových úprav.

Vzhľadom na rozsiahlosť dotknutého územia KSK sa na území dotknutého kraja nachádzajú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho, ako aj miestneho významu navrhnuté v rámci schválenej dokumentácie GNÚSES (Slovenská republika) a jednotlivých dotknutých dokumentácií RÚSES (regióny / okresy) a MÚSES (Obce).

Územné plánovanie v KSK a dotknutých obciach zohľadňuje zistenia z dokumentácií ÚSES a zabezpečuje, aby pri rozvoji územia boli dodržané environmentálne aspekty a ochrana prírody. To môže zahŕňať obmedzenia výstavby alebo iných ľudských aktivít v oblastiach s vysokou ekologickou stabilitou.

Obr.: Mapa Územného systému ekologickej stability, Košický kraj

(Zdroj: Geoportal, 2024)

2.4. Vodohospodárske oblasti a pásma hygienickej ochrany podzemných vôd

Na území Slovenska sa nachádza 12 chránených vodohospodárskych oblastí (CHVO). Chránená vodohospodárska oblasť (alebo chránená oblasť prirodzenej akumulácie vôd) je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. V CHVO možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových vôd a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a obnovy ich zásob, čo musí byť zohľadňované pri všetkých výrobných, dopravných a iných záujmoch. CHVO vyhlasuje vláda nariadením (sú súčasťou registra chránených území podľa zákona o vodách).

Do územia KSK zasahujú štyri chránené vodohospodárske oblasti. Ide o CHVO Horné povodie Hnilca, CHVO Slovenský kras – Plešivská planina, CHVO Slovenský kras – Planina Horného vrchu a CHVO Vihorlat.

Podzemné a povrchové vodárenské zdroje na území KSK určené na zásobovanie pitnou vodou majú vyhlásené ochranné pásma I., II. a III. stupňa.

3. Charakteristika životného prostredia vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú pravdepodobne významne ovplyvnené

Informácie o stave životného prostredia Slovenskej republiky sú uvedené v časti III./1.

Vzhľadom k charakteru posudzovaného strategického dokumentu konštatujeme, že väčšina oprávnených aktivít má indikatívny charakter a preto nie je možné ich premietnuť do konkrétneho, známeho a presne vyšpecifikovaného územia, resp. lokality, ktorú by sme mohli hodnotiť. Pri realizácii investičných zámerov vyplývajúcich z implementácie jednotlivých strategických a špecifických cieľov ako aj integrovaných projektových balíčkov strategického dokumentu je určité riziko negatívneho zásahu do životného prostredia, toto však bude eliminované dôsledným posudzovaním zámerov stavieb a činností na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. a následnou realizáciou navrhnutých opatrení na jednotlivé zložky životného prostredia a dotknuté obyvateľstvo. Realizáciou opatrení v premietnutí cez príslušné k nim priradené rámcové aktivity nedôjde k významnému negatívne ovplyvneniu jednotlivých zložiek životného prostredia vrátane zdravia obyvateľstva.

Súčasťou PHRSR KSK, jej špecifických cieľov, ako aj súčasťou predkladanej správy o hodnotení sú navrhované súbory opatrení, pričom ich implementáciou možno predpokladať prioritne priame pozitívne vplyvy, ale i nepriame pozitívne vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo, dopad ktorých bude závislý priamo od charakteru a rozsahu implementovaných návrhov opatrení a aktivít. Významné negatívne vplyvy strategického dokumentu sa nepredpokladajú.

4. Enviromentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu

4.1 Významné environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov

PHRSR KSK má za cieľ významným spôsobom prispieť k udržateľnému environmentálnemu, sociálnemu a hospodárskemu rozvoju KSK a tým aj skvalitneniu kvality života jeho obyvateľov. KSK ako aj celé Slovensko má problémy s kvalitou ovzdušia, nízkou mierou triedenia odpadu, ale aj s ochranou ekosystémov, starostlivosťou o krajinu a nízkym environmentálnym vedomím obyvateľstva, pričom environmentálne problémy majú pritom stále väčší vplyv na ekonomiku, zamestnanosť, ale aj komfort života či zdravie obyvateľstva.

V procese tvorby Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030) boli definovaná okruhy environmentálnych problémov vrátane zdravotných problémov:

Nedosiahnutie klimatických cieľov v energetike

Nedostatočné využívanie obnoviteľných zdrojov energie

Ohrozenie kvality života v dôsledku energetickej krízy

Nedostatočná energetická efektívnosť budov a zvyšovanie spotreby energií:

Energetika je odvetvím, ktoré do veľkej miery znečisťuje životné prostredie a práve kvôli tomu sa na ňu vzťahuje jedna z najzávažnejších strategických úloh riešenia globálnych environmentálnych problémov. Zosúladenie energetiky a životného prostredia musí dodržať princíp trvalo udržateľného rozvoja. Zníženie negatívnych vplyvov energetiky na životné prostredie v Košickom kraji je možné dosiahnuť za pomoci zvýšeného využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE) a aplikovania úsporných energetických riešení.

Územie KSK má potenciál využívať vodné toky, geotermálnu vodu, solárnu či veternú energiu ako energiu obnoviteľných zdrojov energie. Avšak problémom je nedostatočne využitý potenciál, ktorý kraj má v spojení či už s nedostatočným zmapovaním a zhodnotením územia pre umiestnenie veterných turbín, nastavením politiky štátu a pod. Dôležitým faktorom je aj energetická úspornosť na budovách a následne ich energetická efektívnosť. Európskym cieľom do roku 2050 je dosiahnuť energeticky efektívne a dekarbonizované verejné a súkromné budovy, pričom objekty budov sú významným spotrebiteľom energie. Obnova budov, najmä historických, je veľmi náročná a tempo ich obnovy je veľmi nízke, čo môže mať za následok stratu kultúrnej hodnoty budov, zvyšovanie nákladov na prevádzku budov a pod. Zároveň súčasná energetická kríza zneistila sektor týkajúci sa dekarbonizácie, čo môže spôsobiť značný zmätok firmám, ktoré premýšľajú nad investíciami v tejto oblasti. Neistota sa môže prejaviť odkladaním plánov investícií, môže prispieť k opatrnému spotrebiteľskému správaniu a celkovo k nedosiahnutiu cieľa klimatickej neutrality do roku 2050, ako aj ohrozeniu kvality života v dôsledku energetickej krízy.

Cieľom Košického kraja je zvyšovanie podielu OZE v energetike pri dosahovaní trvalo udržateľného rozvoja kraja a dosahovaní stanovených cieľov v uhlíkovej neutralite vyplývajúcich z medzinárodných záväzkov SR. Nasadzovanie OZE prispieva k znižovaniu emisií skleníkových plynov a iných škodlivín, k ochrane biodiverzity a má potenciál riešiť problematiku zaobchádzania s odpadmi. Optimálne nasadzovanie OZE zlepšuje celkový stav životného prostredia v regiónoch na strane jednej, pričom na strane druhej zlepšuje činitele vplyvajúce na zdravotný stav obyvateľstva. Investície do OZE sú neoddeliteľnou súčasťou boja proti klimatickým zmenám, zároveň prinášajú benefity vo forme podpory vzdelávania, rozvoja vidieka, medziregionálnej i medzinárodnej spolupráce, podporujú tiež vedu a výskum. Intenzívnejšie využívanie OZE v Košickom kraji bude mať svoje opodstatnenie nielen v legislatíve, ale aj z pohľadu environmentálnych činností potrebných pre rozvoj Košického kraja a jeho dlhodobú stabilitu.

Nedostatočne vybudovaná vodohospodárska a technická infraštruktúra:

Rozvoj verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd v Košickom kraji zaostáva za rozvojom verejných vodovodov, a rovnako i za celoslovenským priemerom. Príčinou nedostatočne vybudovanej vodohospodárskej a technickej infraštruktúry je vysoká realizačná náročnosť pri zabezpečovaní zdrojov pitnej vody a realizácie výstavby vodohospodárskej a technickej infraštruktúry v podobe nedostatku financií na výstavbu, slabšej personálnej vybavenosti a jej podpory a dlhotrvajúcich procesov prípravy a výstavby vodohospodárskej a technickej

infraštruktúry na území KSK. Ďalšou príčinou je nízka rentabilita pri výstavbe vodohospodárskej a technickej infraštruktúry v obciach do 2000 obyvateľov (nedostatok financií obecných rozpočtov na budovanie vodohospodárskej a technickej infraštruktúry, slabá finančná podpora obcí pod 2000 obyvateľov), ako aj technická a technologická zastaranosť vodohospodárskej a technickej infraštruktúry, a jej nedostatočná kapacita.

Následkom pretrvávajúceho stavu budú chýbajúce verejné vodovody a kanalizácie v obciach, finančné zaťaženie obyvateľstva v obciach s chýbajúcou infraštruktúrou a znečistenie životného prostredia, čo sa prejaví na zníženej kvalite životných podmienok obyvateľov dotknutého kraja.

Ohrozenie ochrany prírody v dôsledku klimatických zmien

Meniace sa prírodné podmienky v dôsledku zmeny klímy:

Obdobne ako na území SR aj na území KSK už v súčasnosti zasahuje zmena klímy s dopadmi, ktoré sa môžu v budúcnosti vážne prejavovať v podobe environmentálnych, ekonomických a zdravotných problémov. K významným dôsledkom klimatickej zmeny patrí jej potenciálny vplyv na ľudské zdravie. Výkyvy teploty ako extrémne vysoké teploty, veľmi nízke teploty, zvýšenie frekvencie ich výskytu, trvanie vln horúčav, zvýšenie počtu horúcich dní predstavujú záťaž a stres pre organizmus, ktorého dôsledkom môže byť zvýšený výskyt ochorení hlavne u staršej populácie. Vzhľadom k vyššiemu priemernému veku populácie je zrejmé, že starší ľudia s chronickým ochorením predstavujú skupinu zvlášť citlivú na prudké zmeny počasia, resp. na jeho extrémne prejavy (výskyt tropických dní s teplotou nad 30°C). Súčasnú zmenu klímy predstavujú riziká i pre samotné mestá a urbanizovanú krajinu. Extrémne poveternostné javy, ako sú vlny horúčav, záplavy a sucho, sú zreteľne sprevádzané so socioekonomickými zmenami.

Prejavy klimatickej zmeny nemajú dopad a vplyv len na populáciu a urbanizovanú krajinu, ale predstavujú i významný negatívny dopad na prírodné prostredie (horninové prostredie, svahové deformácie, vodná erózia, biodiverzita, ohrozenie biotopov a druhov, zmeny v poľnohospodárstve, ohrozenie lesného a vodného hospodárstva, atď.).

Nedocenenie významu ekosystémov pre klimatickú rovnováhu, narušením prírodných ekosystémov, nízkou akceptáciou potrieb zmien v oblasti hospodárstva založeného prevažne na fosílnych palivách, nedostatočnými aktivitami v oblasti výskumu a inovácií môže spôsobiť ohrozenie plnenia prijatých medzinárodných záväzkov v boji s klimatickou zmenou, silné narušenie biotopov, ohrozenie miestnej fauny a flóry, ako aj ohrozenie obyvateľstva výkyvmi počasia: povodne, suchá, vysoké teploty s negatívnym dopadom na ich zdravotný stav.

Zhoršená kvalita ovzdušia

Zhoršená kvalita a úbytok povrchových a podzemných vôd, ohrozenie privalovými povodňami

Úbytok poľnohospodárskej pôdy a jej znečisťovanie

Znečistenie ovzdušia predstavuje jedno z najvýznamnejších environmentálnych rizík – najmä z toho dôvodu, že sa vyskytuje predovšetkým v urbanizovaných husto zaľudnených oblastiach. Najvýznamnejšími látkami zapríčínujúcimi znečistenie ovzdušia sú oxidy sýry, dusíka, oxid uhoľnatý, tuhé znečisťujúce látky a ťažké kovy.

K vzniku uvedených problémov prispieva vysoká intenzita dopravy, nevhodné palivo pre vykurovacie telesá/vysoký podiel zastaraných vykurovacích telies, nedostatočne obnovený fond rodinných domov, nedostatočná výsadba (napr. náhradná výsadba za poškodené, resp. staré porasty zelene na zlepšenie kvality ovzdušia v sídlach), ďalej absencia, resp. nedostatočná úroveň čistenia produkovaných splaškových odpadových vôd, znečistenie vôd dusičnanmi

z poľnohospodárskej výroby, nelegálne skládky odpadov, vodná erózia pôdy v dôsledku zlej poľnohospodárskej praxe, pestovanie monokultúr, atď.

Následkom pretrvávajúceho stavu bude znížená dostupnosť ku kvalitnej – čistej vode a devastácia krajiny, škody na zdraví a majetku obyvateľov, degradácia poľnohospodárskej pôdy a zníženie potravinovej sebestačnosti, negatívny vplyv na ľudské zdravie a kvalitu životného prostredia.

Vysoká miera produkcie komunálnych odpadov

Vysoká miera podielu zmesových komunálnych odpadov, nízka úroveň triedenia

Výskyt environmentálnych záťaží (EZ) bez sanácie

Produkcia odpadov má na území Košického kraja stúpajúcu tendenciu. Významným problémom v oblasti nakladania s odpadom je jeho nízka úroveň triedenia a nízka miera zhodnocovania odpadov, čo spôsobuje nízky podiel bezobalových produktov, resp. produktov s ekologickými obalovými materiálmi, zvyšujúca sa konzumná spotreba domácností, nedostatočné environmentálne povedomie výhod recyklácie, absencia kontajnerov na triedený zber na všetkých miestach, absencia cielenej komunálnej politiky, vysoké náklady na sanácie EZ a nedostatok finančných zdrojov, pomalý proces vedúci k sanáciám EZ. Pre zlepšenie situácie v oblasti vzniku a nakladania s odpadmi je potrebné zvýšiť povedomie verejnosti o narábaní s odpadmi a rozširovaní ich druhotného zhodnocovania, podporovať inovatívne formy využitia odpadov vrátane OZE, podporovať výstavbu zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov energie (OZE) pri dodržaní opatrení na minimalizáciu negatívneho dopadu na životné prostredia a podobne.

Nízka dostupnosť ambulantnej zdravotnej starostlivosti v kraji

Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov, či už ekonomických, alebo sociálnych. Okrem stavu jednotlivých zložiek životného prostredia, ktoré sú popísané v predošlých kapitolách, má na zdraví obyvateľstva svoj podiel aj úroveň poskytovania zdravotnej starostlivosti. Výrazným problémom je nedostatočný počet lekárskejších miest poskytujúcich ambulantnú zdravotnú starostlivosť, chýbajúca podpora pre obsadenie zdravotných obvodov mladými lekármi v odľahlejších oblastiach kraja, slabá motivácia mladých lekárov pracovať v ambulantnej sfére, vysoké finančné náklady pre zriadenie a prevádzkovanie ambulancie pre začínajúcich lekárov a pod.

Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva

Problémom nízkej vzdelanostnej úrovne obyvateľstva je akútny nedostatok kapacít a vysoký modernizačný dlh materských a základných škôl, vysoký podiel žiakov opúšťajúcich vzdelávací proces bez získania akejkoľvek kvalifikácie, resp. s nízkou kvalifikáciou, slabé prepojenie vzdelávacieho systému s aktuálnymi potrebami trhu práce a pod. neriešením uvedenej situácie dôjde k zvyšovaniu počtu obyvateľov v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia z dôvodu nízkej vzdelanostnej úrovne a nezačlenenia sa na trh práce, k nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily a zníženiu atraktívnosti kraja pre možných investorov s vyššou pridanou hodnotou, atď.

Pri realizácii investičných zámerov vyplývajúcich z implementácie jednotlivých strategických a špecifických cieľov a integrovaných projektových balíčkov strategického dokumentu je určité riziko negatívneho zásahu do životného prostredia, toto však bude eliminované dôsledným posudzovaním zámerov stavieb a činností na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. a následnou realizáciou navrhnutých opatrení na jednotlivé zložky životného prostredia a dotknuté obyvateľstvo. Realizáciou opatrení v premietnutí cez príslušné k nim priradené oprávnené aktivity

nedôjde k významnému negatívnemu ovplyvneniu jednotlivých zložiek životného prostredia vrátane zdravia obyvateľstva.

5. Environmentálne aspekty vrátane zdravotných aspektov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu

PHRSR KSK je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja).

PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepčné dokumenty (ako je Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility KSK a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja (napr. Iniciatíva Catching-up Regions). PHRSR KSK spĺňa požiadavky na spracovanie integrovanej územnej stratégie v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu, Európskej Rady a odporúčaní Európskeho výboru regiónov. Je základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, vrátane integrovaných územných investícií. Spracovaný je tak, aby jeho implementácia bola realistická, viazaná na rozpočtové programovanie verejného sektora a reálnu dostupnosť zdrojov.

Vzhľadom k účelu a charakteru dokumentu PHRSR KSK boli zohľadnené všetky relevantné dokumenty, na medzinárodnej, európskej, národnej a krajskej úrovni uvedené v časti II. / 6.3. Vzťah k iným strategickým dokumentom.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia

1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne)

Vzhľadom na charakter predkladaného strategického dokumentu je možné predpokladať priame a nepriame vplyvy na obyvateľstvo, prírodné prostredie (vplyvy na horninové prostredie, geologické pomery, podzemné a povrchové vody, pôdu, genofond, biodiverzitu, infraštruktúru...), krajinu a na urbánny komplex, využívanie krajiny a prvky pamiatkového zújmu.

Pre zhodnotenie pravdepodobne významných environmentálnych vplyvov na životné prostredie a vplyvov na zdravie obyvateľstva sú v nasledujúcej tabuľke uvedené / definované jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotenie vplyvov bolo vykonané primerane vzhľadom na charakter a rozsah strategického dokumentu na úrovni jeho strategických a špecifických cieľov a na úrovni integrovaných projektových balíčkov a ich oprávnených aktivít, ktoré boli kritériom pre výber konkrétnych projektových zámerov na ďalšie spracovanie. Ich zoznam je súčasťou príloh strategického dokumentu PHRSR KSK.

Stupnica vyhodnotenia vplyvov

- 3 významný negatívny vplyv
- 2 významný negatívny vplyv, zmierniteľný príslušnými opatreniami
- 1 mierne negatívny vplyv
- 0 nulový alebo zanedbateľný vplyv
- +1 mierne pozitívny vplyv
- +2 pozitívny vplyv
- +3 významný pozitívny vplyv

Tab.: Hodnotenie pravdepodobne významných environmentálnych vplyvov na životné prostredie a vplyvov na zdravie obyvateľstva

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.1.1 Integrovaný projektový balíček – Rozvoj železničnej infraštruktúry, vrátane budovania prestupných terminálov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rekonštrukcia a modernizácia železničných tratí (vrátane mimoúrovňových priechodov), modernizácia železničného uzla Košice, elektrifikácia trate Slovenské Nové Mesto – Satorajauhély, obnovenie dopravnej infraštruktúry, vybudovanie nových úsekov, rekonštrukcia a budovanie železničných staníc (vrátane podchodov), modernizácia hlavnej železničnej stanice, budovanie terminálov integrovanej osobnej prepravy (tzv. TIOP) vybavených informačnými systémami IDS Východ, budovanie záchytných parkovísk, významné prestupové uzly na železničnú dopravu Kysak, Michaľany, Margecany, Krompachy, Spišská Nová Ves, Michaľany, Streda nad Bodrogom, Pribeník, Strážske, Gelnica, Prakovce, Čierna nad Tisou, skvalitnenie zázemia pre cestujúcich (obnova staničných budov a predstaničných priestorov), úprava staničných, predstaničných, zastávkových a predzastávkových priestorov, obnovenie osobnej dopravy na trati Veľké Kapušany – Bánovce nad Ondavou, vytvoriť možnosť železničnej dopravy medzi Košicami, Maťovcami a Užhorodom. 	+2	0	+1	0	0	0	-1	+2	-1	+3	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.1.2. Integrovaný projektový balíček – Budovanie, rekonštrukcia a modernizácia električkových tratí</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> modernizácia existujúcich električkových tratí (radiál), modernizácia električkových tratí v Košiciach – 2. etapa – 2. časť, projektová dokumentácia – trasa pozdĺž Južnej triedy až do Barce a trasa od ulice Alejová na sídlisko Nad Jazerom predĺženie existujúcich tratí, budovanie a modernizácia súvisiacej infraštruktúry. 	+3	0	+1	0	0	0	0	+2	0	+3	+2	0	0	
<p>1.1.3. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj mestskej a prímestskej dopravy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> infraštruktúra pre elektrobuses, vrátane dobíjajúcich staníc, najmä v prestupných bodoch verejnej dopravy, infraštruktúra pre vodíkové autobusy, vrátane dobíjajúcich staníc, nákup elektrobuses, duobuses, autobusov s alternatívnymi palivami pre dopravcov vykonávajúcich pravidelnú prímestskú autobusovú dopravu vo verejnom záujme, prestupných termináloch a záchytných parkoviskách, budovanie záchytných parkovísk: Zelený dvor, pred Košickou Novou Vsou, Hrašovík, Heringeš, Krásna nad Hornádom (križovatka R2 s II/552), Terminál Košice – Juh (TIOP Barca), Šebastovce, Vstupný areál U.S.Steel, Šaca, Valcovne U.S.Steel, Pereš, Moskovská, Čermeľ, Terminál Košice – Sever, parkoviská pri hlavných križovatkách s vyriešením nadväznej dopravy: križovatka D1 s R2 Hrašovík, (smer zo Sečoviec, Prešova), križovatka R2 s II/552 Krásna (smer Slanec), križovatka I/17 s R4 pri Šebastovciach (smer Seňa, Kechnec), križovatka R2/Vstupný areál U.S.Steel, Šaca alebo rozšírenie parkovísk pri zastávke Valcovne U.S.Steel (smer Moldava nad Bodvou, Rešica), 	+3	0	+2	+1	0	0	0	+2	-1	+3	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • budovanie a modernizácia prestupných terminálov vlak/bus/auto/bicykel: terminál Kráľovský Chlmec, Rožňava, Štítnik, Sečovce, Sobrance, Plešivec a Spišské Vlachy, Haniska, • informačný a vybavovací systém pre verejnú osobnú dopravu, prepojenie autobusovej dopravy s ostatnými druhmi dopravy. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.2.1. Integrovaný projektový balíček – Rozširovanie infraštruktúry diaľnic a ciest I. triedy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie nových úsekov diaľnic (rýchlostných ciest) a ciest I. triedy, • skapacitnenie (rozšírenie) úsekov diaľnic a ciest I. triedy, • budovanie nových diaľničných križovatiek, • rýchlostná cesta R2 Šaca – Košické Olšany, I. etapa, Diaľnica D1 v úsekoch Bidovce – Dargov – Pozdišovce – Michalovce – Sobrance – štátna hranica SK/UA, rýchlostná cesta R2 Moldava nad Bodvou – Košice – Šaca, rýchlostná cesta R2 Rožňava – Jablonov nad Turňou, a. I/18 Nižný Hrabovec – Petrovce nad Laborcom, I/79 Hriadky – Trebišov, preložka c. I/79 Čierna – Solomonovo. 	+2	-1	-1	-2	0	-1	-1	+3	-1	+3	+2	+1	0	
<p>1.2.2. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a výstavba infraštruktúry ciest II. a III. triedy, mostov a priepustov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizácia a rekonštrukcia úsekov ciest II. a III. triedy, ktorých stav a parametre nezodpovedajú súčasným a prognózovaným intenzitám dopravy a potrebám rozvoja hospodárstva, s cieľom podpory integrovanej hromadnej dopravy a bezpečnosti, • modernizácia regionálnych ciest II. a III. triedy zabezpečujúcich dopravné napojenie regiónu na nadradenú cestnú infraštruktúru, • výstavba nových úsekov ciest II. a III. triedy, • zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky, • eliminácia negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie, • podpora verejnej osobnej dopravy, • ochrana ciest pred povodňami, • zvýšenie kapacity odvodňovacích systémov ciest, • stabilizácia svahov, oporných a zárubných múrov, • nepriama podpora verejnej osobnej dopravy, 	+2	+1	+1	-1	0	-1	0	+1	0	+3	+1	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia, budovanie a úprava mostov, • budovanie obchvatov a preložiek, • digitalizácia ciest, • modernizácia a výstavba mostov a priepustov ako ochrana pred vplyvmi klimatických zmien • a podpora verejnej osobnej dopravy, • zlepšenie systému diagnostiky a monitorovania stavu mostov a priepustov, • zlepšenie systému zberu dát o doprave a mobilite, • obnova vozidlového parku pre správcu cestnej siete, • inštalácia GPS sledovania polohy a výkonu vozidiel údržba spolu s podpornou infraštruktúrou, • diagnostika a monitoring mostov. 														
<p>1.2.3. Integrovaný projektový balíček – Bezpečnostné úpravy cestnej infraštruktúry a odstraňovanie nehodových lokalít</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie bezpečných priechodov pre chodcov, osvetlenia priechodov, spomaľovacích ostrovčekov, • inštalácia meteorologických staníc s kamerovým dohľadom, • úprava nehodových križovatiek, • odstránenie vizuálneho smogu (odstránenie billboardov, reklamných tabúl). 	+2	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.2.4. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a výstavba miestnych ciest, mostov a priepustov, autobusových zastávok, riešenia statickej dopravy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia, modernizácia, rozširovanie a výstavba nových miestnych komunikácií, • zavedenie systému parkovacej politiky, • budovanie záchytných parkovísk a parkovacích/garážových domov, • modernizácia autobusových zastávok, • modernizácia a výstavba mostov a priepustov ako ochrana pred vplyvmi klimatických zmien a podpora verejnej osobnej dopravy, • zlepšenie systému diagnostiky a monitorovania stavu mostov a priepustov. 	+2	0	+1	0	0	0	0	+2	0	+3	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.3.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj cyklistickej infraštruktúry a služieb zdieľanej Mobility</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rekonštrukcia, modernizácia a výstavba líniovej infraštruktúry pre cyklistickú dopravu, budovanie a rekonštrukcia prvkov upokojujúcej dopravy, rekonštrukcia, modernizácia a výstavba doplnkovej cyklistickej infraštruktúry, zvyšovanie povedomia o cyklotopre, kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklotopre – kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklotopre, realizácia webových portálov, mobilných aplikácií za účelom propagácie cyklistickej dopravy, rekonštrukcia a výstavba rekreačných cyklotrás (oddychové miesta, značenie, cyklistické stojany, nabíjacie stanice a p.) slúžiacej pre verejnosť v súlade s PUM, prepojenie regionálnych aktív cestovného ruchu na existujúce alebo pripravované cykloturistické trasy, sprístupnenie aktív cykloturistickými a inými trasami, ktoré umožňujú udržateľné športovorekreačné využívanie územia a rozvoj tematických kultúrnych trás regionálneho a nadregionálneho významu podpora aktivít vychádzajúcich z iniciatívy Catching-up Regions, dobudovanie siete hlavných cyklotoprných trás (radiál, okruhov) prioritne v intravilánoch miest a ich priamom spojení s okolitými obcami v súlade s prijatými strategickými dokumentmi, budovanie kostrovej siete cyklistických trás označených v Stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji na obdobie 2022 – 2027 – 2030 kategóriou A (cyklotrasy) a B (kostrová sieť cyklistických trás), budovanie miestnych cyklotrás kategórie C a D. 	+3	0	+2	+2	0	0	0	+2	0	+2	+3	0	+1	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.3.2. Integrovaný projektový balíček – Preferencia verejnej a pešej dopravy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> projekty zamerané na usmernenie dopravy a dopravnej premávky s cieľom skrátiť dobu dopravných kongescií a zmeniť pomer počtu cestujúcich v prospech verejnej dopravy, modernizácia a rekonštrukcia chodníkov pre peších prioritne vedúcich k zastávkam verejnej dopravy, revitalizácia peších zón, výstavba chodníkov pre peších, tvorba nízkoemisných a bezemisných zón, zriadenie vyhradených jazdných pruhov, prvky pre upokojenie dopravy, zvyšovanie bezpečnosti peších. 	+3	0	+2	+2	0	0	0	+2	+1	+2	+3	0	+1	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.4.1. Integrovaný projektový balíček – Zlepšenie infraštruktúry a prevádzkovej vybavenosti zariadení integrovaného dopravného systému a modernizácia vozidlového parku</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba a modernizácia tratí dráhovej MHD vrátane prvkov preferencie, obnova a modernizácia mobilných prostriedkov dráhovej MHD a vozidiel zabezpečujúcich MHD a prímestskú dopravu (autobusy na alternatívny pohon vrátane súvisiacej plniacej a nabíjacej infraštruktúry), výstavba a modernizácia infraštruktúry verejnej osobnej dopravy (napr. prestupných terminálov, zastávok a záchytných parkovísk, zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy), vybudovanie a modernizácia technickej základne na správu vozidiel MHD, predinvestičná a projektová príprava, projekty zamerané na rozvoj infraštruktúry s ohľadom na bezbariérovosť, modernizácia prestupných uzlov, vrátane záchytných parkovísk, zlepšenie informovania cestujúcich priamo na zastávkach prostredníctvom elektronických informačných panelov (zastávkových tabúľ), vybavovacie systémy do vozidiel verejnej osobnej dopravy, príp. na zastávky a terminály, projekty zamerané na posilnenie dopravnej autority, zabezpečenie tarifných, informačných a dispečerských systémov, rozvoj tarifného systému IDS Východ, centrálny dopravný dispečing IDS Východ, zlepšenie nadväznosti spojov, skrátenie intervalu spojov, preferencia verejnej osobnej prepravy, propagácia, 	+3	0	+1	0	0	0	-1	+1	0	+3	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> rozšírenie IDS Východ, vrátane rozšírenia na územie okolitých regiónov, zosúladenie cestovných poriadkov mestskej hromadnej dopravy, železničnej dopravy a prímestskej dopravy s prihliadnutím na potreby turizmu a pravidelnú dochádzkou za prácou a službami, zriadenie centrálného dispečingu za účelom sledovania a vyhodnocovania vytvorených nadväzností, softvérová podpora pre tarifné zabezpečenie IDS 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.5.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj ostatných druhov dopravy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> nákup prostriedkov nemotorovej dopravy a elektromobility (elektrobicykle, bicykle, vodíkové bicykle, kolobežky, elektrokolobežky a iné) a doplnkovej infraštruktúry za účelom ich obslužnosti, rozvoj nákladnej dopravy, investície do nákladných terminálov, vznik a modernizácia terminálov kombinovanej prepravy, GLIP, rozvoj letiska Košice. 	+2	0	+1	+1	0	0	0	0	0	+3	+1	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.1.1. Integrovaný projektový balíček – Ochrana podzemných a povrchových vôd</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zisťovanie množstva, kvality a režimu povrchových vôd a sledovanie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu povrchových vôd, • hodnotenie stavu, množstva, režimu, kvality povrchových vôd a hodnotenie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu povrchových vôd, • zisťovanie výskytu, množstva, režimu a kvality podzemných vôd a sledovanie vplyvov pôsobiacich na kvalitu podzemných vôd, • hodnotenie stavu podzemných vôd a hodnotenie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu podzemných vôd, • komplexné a spoľahlivé monitorovanie povrchových a podzemných vôd, • technické opatrenia zamerané na šetrenie pitnou vodou (polievanie využitím akumulovanej dažďovej vody; využívanie sivej, prípadne dažďovej vody v budovách), • ochrana vodných zdrojov a minimalizácia strát (technické opatrenia v rámci vodovodných sietí; eliminácia nelegálneho vypúšťania odpadových vôd, z priemyslu, aj z domácností, ochrana vodárenských tokov, ktoré sa využívajú ako zdroj pitnej vody), • prevencia znečisťovania tokov odpadom; čistenie už znečistených vodných tokov, • prevencia znečisťovania vodných tokov a plôch vrátane príľahlých brehov, čistenie už znečistených vodných tokov a plôch vrátane príľahlých brehov. 	+2	0	+2	0	+3	+1	+1	0	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.1.2. Integrovaný projektový balíček – Výstavba a obnova verejnej kanalizačnej siete a ČOV</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba stokovej siete v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, výstavba čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, dostavba existujúcej stokovej siete v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, dostavba čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, podpora budovania decentralizovaných čistiarní (napr. koreňové čistiarne), výstavba verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd s ohľadom na minimalizáciu odvádzania dažďovej vody do kanalizácie, dobudovanie verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd s ohľadom na minimalizáciu odvádzania dažďovej vody do kanalizácie, podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s odpadovými vodami, zabezpečenie prístupu k nakladaniu s komunálnymi odpadovými vodami, výstavba, intenzifikácia alebo modernizácia úpravní vôd, modernizácia verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd. 	+3	0	+1	0	+2	+1	0	+2	+1	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.1.3. Integrovaný projektový balíček – Výstavba a obnova verejných vodovodov <u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027, vrátane projektov implementovaných prostredníctvom integrovaných územných stratégií v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch krajoch Catching-up Regions, modernizácia vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027, vrátane projektov implementovaných prostredníctvom integrovaných územných stratégií v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch krajoch Catching-up Regions, výstavba chýbajúcej vodovodnej siete a súvisiacej infraštruktúry, výstavba verejných vodovodov, modernizácia existujúcej vodovodnej siete, vodojemov a súvisiacej infraštruktúry, zabezpečenie prístupu k pitnej vode, obnova verejných vodovodov s možnosťou súbežnej výstavby vodovodnej a kanalizačnej siete. 	+3	0	0	0	+3	0	0	+2	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.2.1. Integrovaný projektový balíček – Ochrana a efektívne využívanie krajiny <u>Oprávnené aktivity:</u> Prírode blízke protipovodňové, protierózne a vodozádržné opatrenia na vodných tokoch a mimo toku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozdĺžne vegetačné spevnenie brehov vodných tokov, • udržiavanie a rozširovanie sprievodnej vegetácie vodných tokov – stabilizácia brehov toku, zlepšenie kvality vody v toku, spomalenie prietoku a vytváranie priaznivých podmienok pre život živočíchov, • vytváranie umelých mokradí, meandrov, budovanie poldrov (voda sa tak vyleje mimo intravilánu), • priečne objekty na vodnom toku (prah, stupeň, sklz, prehrádzka), • vodozádržné opatrenia v zastavaných územiach (napr. vytváranie bioretenčných systémov na zachytávanie zrážkovej vody – dažďové záhrady, zberné jazierka, podzemné nádrže a pod., zvyšovanie podielu priepustných povrchov, zelené strechy a steny, zvyšovanie podielu zelene), • vodozádržné a protierózne opatrenia v poľnohospodárskej krajine (vsakovacie pásy, zvyšovanie podielu vegetácie, rozširovanie inundačných území hradených tokov, protierózne rozmiestnenie kultúr, agrotechnické, biologické a technické protierózne opatrenia). <p>Opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídlach a v krajine a/alebo ochranu pred povodňami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opatrenia podporujúce biodiverzitu (obnova prírodných lesov, mokradí, podpora biodiverzity v poľnohospodárskej krajine, prvky zelenej infraštruktúry, agrolesnícke ekosystémy), • protierózne opatrenia v lesoch (napr. sanácia povrchu lesných ciest, budovanie odrážok, úprava povrchu vyťažených plôch, zatrávenie nepožívaných ciest, 	+2	+1	+2	0	+3	+3	+2	0	+2	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>zachytávanie sedimentov v retenčných nádržiach, vodozádržné opatrenia, ďalšie protierózne opatrenia),</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktivity zamerané na zvyšovanie podielu organického uhlíka v pôde (napr. zapracovanie pozberových zvyškov, využívanie organických hnojív, optimalizácia oševných postupov), • technické opatrenia proti prehrievaniu interiérov a verejných priestorov (napr. tieniace prvky, chladenie), • hydrogeologický prieskum zameraný na overenie možností využívania podzemnej vody v oblastiach ohrozených jej deficitom, • preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok a mimo toku, • vytváranie koncepčných východísk pre realizáciu adaptačných opatrení na miestnej úrovni. 														
<p>2.2.2. Integrovaný projektový balíček – Protipovodňová ochrana a hospodárenie s vodou</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie komplexného systému protipovodňovej ochrany, • zberné nádrže na opätovné využívanie dažďovej vody, • podpora prevencie a manažmentu povodňového rizika a príprava povodňových plánov, • podpora prevencie a manažmentu zosuvných rizík súvisiacich s nadmernou zrážkovou činnosťou, • povodňové prehliadky, • zaisťovanie povodňových rezerv, • rozvíjanie varovného informačného systému, • školenia pracovníkov povodňovej služby, • zamedzenie výstavby v inundácií, 	+2	+1	0	0	+2	+2	0	+2	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>Technické vodozádržné opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba vodohospodárskych objektov na určitý stupeň ochrany – úpravy tokov, úprava smerových pomerov a prítokov (len v intravilánoch v prípade ohrozenia/ ochrany stavebných objektov), budovanie haťových zdrží, budovanie ochranných stien a ochranných hrádzi, ohradzovanie, odvodňovacie kanály, čerpacie stanice. 														
<p>2.2.3. Integrovaný projektový balíček – Zníženie potenciálu škôd spôsobených zosuvmi</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> obmedzenie výstavby v územiach citlivých na vznik a rozvoj zosuvov; v uvedených územiach je dôležité dodržiavať opatrenia, ktorými je možné zabrániť ich vzniku a minimalizovať potenciálne ohrozenie životov a majetku obyvateľov, sanačné opatrenia na stabilizáciu svahov – sanačné opatrenia sa realizujú v miestach, kde je to rentabilné, resp. neexistuje iná možnosť. 	+2	+3	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.3.1. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vypracovanie energetických auditov, • vypracovanie projektovej dokumentácie, • zateplenie obvodového pláštia, • zateplenie strešného pláštia, • výmena otvorových konštrukcií, • rekonštrukcia / modernizácia vykurovacej sústavy, • rekonštrukcia / modernizácia systémov prípravy teplej vody, • rekonštrukcia / modernizácia osvetlenia, • inštalácia systémov merania a riadenia, • inštalácia debarierizačných opatrení, • inštalácia infraštruktúry pre elektromobilitu, • zavádzanie energetického manažmentu, • zavádzanie monitoringu prevádzkových údajov, • zavádzanie prvkov na ochranu biodiverzity, • zelené opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie, • iné opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie • zníženie energetickej náročnosti prevádzky budov, • zateplenie zvislého obvodového pláštia a striech objektov, zateplenie budov, úprava fasády budov, • výmena otvorových výplní obvodového pláštia objektov, • výmena okien a dverí, • rekonštrukcia ústredného kúrenia, výmena kotla, tepelného čerpadla, výmena radiátorov, gamatiek, • vetranie a klimatizácia, 	+3	0	+2	0	0	0	+2	+2	0	0	+2	+3	+2	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> modernizácia a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry interiérového a verejného osvetlenia (s využitím "smart" riešení), využívanie smart technológií na riadenie spotreby a zmena správania užívateľov, zavádzanie energetického managementu budov. 														
<p>2.3.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie a energetická transformácia</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> podpora zariadení využívajúcich OZE a podpora uskladňovania energie z OZE, zavádzanie systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie, podpora systému zásobovania energiou verejných budov (prípojka centrálného zásobovania teplom do budovy vrátane vnútorných zariadení systému centrálného zásobovania teplom), využívanie lokálnych obnoviteľných zdrojov energie a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie (slnko, vietor, voda, biomasa, geotermálna voda), podpora využívania OZE v domácnostiach formou priamych dotácií (napríklad Zelená v domácnostiach), transformácia energeticky náročných odvetví, výskumno-aplikačné projekty v oblasti vodíka, batérií a skladovania elektriny, koordinácia a budovanie kapacít pre rozvoj regionálnej a lokálnej udržateľnej energetiky, budovanie nových bodov (sústav) úsporného verejného osvetlenia. 	+1	0	+2	0	0	0	0	+2	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.3.4. Integrovaný projektový balíček – Ochrana ovzdušia</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • znižovanie emisií znečisťujúcich látok v ovzduší, • monitorovanie kvality ovzdušia na lokálnej úrovni. 	+3	0	+3	0	0	0	0	+2	0	0	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.4: Sanácia environmentálnych záťaží</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.4.1. Integrovaný projektový balíček – Dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych záťaží a environmentálnych katastrof</p> <p>Oprávnené aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych záťaží na území Košického kraja, • odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu, • monitoring povrchových a podzemných vôd v súvislosti s environmentálnymi záťažami, • sanácia environmentálnych záťaží. 	+3	+2	0	0	+2	+2	+1	+1	+1	0	0	+1	0	<p>Pri sanácií environmentálnych záťaží dodržiavať zákon č. 409/2011 Z.z. v znení zmien a doplnkov a súvisiacu platnú legislatívu</p>

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.5: Podpora odpadového a obehového hospodárstva</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.5.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora prechodu na obehové hospodárstvo</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <p>Podpora vybraných aktivít v oblasti predchádzania vzniku odpadov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora opätovného využívania odpadov, • podpora a budovanie kompostární aj regionálnych pre viacero obcí (najmä pre kuchynský a biologicky rozložiteľný komunálny odpad) s ohľadom na jeho ďalšie využitie v regionálnom poľnohospodárstve. <p>Podpora zberu a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenia systémov triedeného zberu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nákup separačných nádob, • výstavba a modernizácia zberných dvorov, • modernizácia a rozširovanie kontajnerových stojísk a podpora výstavby polopodzemných kontajnerísk vrátane "smart" systémov monitoringu naplnenosti kontajnerov a váženia odpadu, • organizovaný zber nebezpečného odpadu a podpora vytvárania zariadení na dočasné uloženie nebezpečného odpadu, • budovanie a modernizácia dotriedňovacích liniek a podpora ďalšej infraštruktúry pre alternatívne druhotné spracovanie odpadov, • výstavba parkovísk pre autovraky, • modernizácia vozidlového parku pre nakladanie a zvoz 3:16 (s ohľadom na nízkouhlíkové vozidlá), • podpora separácie a recyklácie odpadov. <p>Energetické zhodnocovanie odpadov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • výstavba a modernizácia infraštruktúry na energetické zhodnocovanie odpadu. 	+1	+2	+1	0	+2	+1	+1	+1	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.6: Osveta a environmentálna výchova</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.6.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u> Podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania detí, mládeže i dospelých:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie environmentálnych edukačných centier, • podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania smerom k obehovému hospodárstvu, • informačné aktivity pre žiakov, študentov a učiteľov zamerané na klimatickú zmenu a adaptáciu na zmeny klímy, • obohacovanie mládežníckych aktivít (táborov) o aktivity súvisiace s témou zmeny klímy a adaptácie na zmeny klímy, • využitie online nástrojov na šírenie relevantných informácií o zmene klímy a o adaptačných opatreniach. <p>Podpora prevencie, manažmentu rizík a odstraňovania dôsledkov vyplývajúcich z porušovania legislatívnych predpisov v životnom prostredí.</p> <p>Podpora (optimalizácia) spracovania dát a informovanosti pre efektívnejšiu vodnú politiku.</p>	+3	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.7.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a zachovanie tradičných poľnohospodárskych kultúr regiónu a rozvoj vidieka</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora materiálno-technického vybavenia a doplnkovej infraštruktúry v poľnohospodárstve, • budovanie a rozširovanie skladových priestorov pre skladovanie poľnohospodárskej produkcie (s ohľadom na malých farmárov), • podpora menších produkčných plôch (malí farmári, vyššia rozmanitosť produkcie), • podpora sociálneho poľnohospodárstva, • podpora rodinných fariem a podnikov, • osвета a podpora vzniku odbytových stredísk/priestorov, ktoré budú nakladať s produkciou malých producentov a môžu ich zastupovať pri vyjednávaní lepších výkupných cien, • podpora krátkych odberateľsko-dodávateľských vzťahov – prepájanie aktivít malých a stredných poľnohospodárov (lokálnych producentov) a aktérov v oblasti turizmu, • podpora tradičnej a regionálnej potravinárskej a poľnohospodárskej výroby neprodukčných krajinných prvkov, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva, • podpora biodiverzity – výsadba krajínovotvorných prvkov, remízok, vetrolamov, znižovanie výmery poľnohospodárskych lánov, • podpora regionálnych produktov a značiek, • aktivity v oblasti marketingovej komunikácie a propagácie, • organizovanie tematických medzinárodných výstav a konferencií, osвета a podpora aktivít v oblasti • zníženia používania chémie, hnojív a pesticídov v poľnohospodárstve, • podpora odborného vzdelávania v oblasti poľnohospodárskej produkcie, • podpora prechodu na ekologické poľnohospodárstvo, • podpora chovu hospodárskych zvierat, zavádzanie inovácií a inteligentných riešení 	+2	+1	0	0	0	+3	+3	+2	+2	0	+1	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>v oblasti poľnohospodárskej činnosti (vrátane digitalizácie),</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora fungovania a rozvoj miestnych akčných skupín (MAS), • podpora tradičného a ekologického hospodárenia a zavedenie postupov zvyšujúcich odolnosť lesných porastov, resp. ochranu lesnej pôdy, • obnova a zachovanie vinogradov (Tokajskej vinohradníckej oblasti) a tradičných odrôd ovocných stromov, podpora tvorby neproduktívnych krajinných prvkov, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva, • podpora biodiverzity – výsadba krajnotvorných prvkov, remízok, vetrolamov, znižovanie výmery poľnohospodárskych lánov, • podpora regionálnych produktov a značiek, aktivity v oblasti marketingovej komunikácie a propagácie, • organizovanie tematických medzinárodných výstav a konferencií, • osвета a podpora aktivít v oblasti zníženia používania chémie, hnojív a pesticídov v poľnohospodárstve, • podpora odborného vzdelávania v oblasti poľnohospodárskej produkcie, podpora prechodu na ekologické poľnohospodárstvo. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.1.1. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality a dostupnosti predprimárneho vzdelávania</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie nových a rozširovanie a modernizácia existujúcich kapacít MŠ, • budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení MŠ (najmä jedálne, kuchyne a areály), • podpora vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), podpora konferencií tohto typu na území kraja, • zabezpečenie vzdelávania pre pedagogických zamestnancov v oblasti včasnej diagnostiky, šírenie osvedy v dôležitosti včasnej diagnostiky dieťaťa už v materskej škole, jeho následné nasmerovanie k odborníkom, • zvyšovanie atraktivity učiteľského povolania, • vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, • spolupráca medzi materskými školami v regióne a SOŠ a fakultami VŠ pripravujúcimi učiteľov, • aktívna náborová politika, • zabezpečenie asistentov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces a modernizácia priestorov pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné 	+3	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	+2	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>priestory),</p> <ul style="list-style-type: none"> podpora centier a organizácií zaoberajúcich sa výchovou a vzdelávaním detí a žiakov so ŠVVP, zriadenie outdoorových tried. 														
<p>3.1.2. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality a dostupnosti výchovy a vzdelávania na základných školách</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> podpora desegregácie výchovy a vzdelávania, debarierizácia škôl a školských zariadení, materiálne vybavenie a technické zabezpečenie škôl a školských zariadení, budovanie/modernizácia učební vrátane vonkajších, budovanie nových a rozširovanie a modernizácia existujúcich kapacít ZŠ, budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení ZŠ (najmä jedálne, kuchyne, telocvične, ŠKD a areály), vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov, 	+3	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, zriadenie outdoorových tried. 														
<p>3.1.3. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality výchovy a vzdelávania na stredných školách</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> modernizácia stredných škôl a súvisiacej infraštruktúry (najmä odborné učebne a ich vybavenie, outdoorové triedy, telocvične, jedálne, internáty), budovanie centier odborného vzdelávania a prípravy (COVP), zvyšovanie ich kvality, optimalizácia a modernizácia štruktúry študijných odborov, budovanie integrovaných špecializovaných vzdelávacích centier – “kampusov”, podpora zavádzania študijných a učebných odborov zameraných na odvetvia RIS3, príp. iné odvetvia žiadané na regionálnom trhu práce, podpora duálneho vzdelávania, podpora užšej spolupráce SŠ so zamestnávateľmi, 	+3	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • regionálna koordinácia exkurzií a workshop pre žiakov stredných škôl u zamestnávateľov, • vzdelávacie aktivity zamerané na transverzálne a mäkké zručnosti, • vytvorenie platformy na pravidelnú výmenu informácií o potrebe zručností a vzdelávania, • podpora projektov realizovaných študentmi SŠ, • podpora neformálneho vzdelávania zameraného na profesie, ktoré sú žiadané na trhu práce, • propagačné aktivity na podporu stredoškolského vzdelávania, • vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, • spolupráca medzi fakultami pripravujúcimi učiteľov a školami v regióne, • budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení SŠ (najmä internáty, jedálne, športoviská), • aktívna náborová politika, • zabezpečenie asistentov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces a modernizácia priestorov pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné priestory), • podpora zavádzania medzinárodných programov vzdelávania. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.1.4. Integrovaný projektový balíček – Podpora formálneho a neformálneho vzdelávania a budovanie pozitívnej klímy na školách</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rozšírenie už existujúcej pracovnej skupiny pre podporu neformálneho vzdelávania (NFV) o ďalších aktérov, realizovanie pravidelných stretnutí pracovnej skupiny za účelom výmeny skúseností a podpory pri plánovaní a plnení opatrení Koncepce, priebežná aktualizácia digitálnej platformy združujúcej ponuku neformálnych aktivít/podujatí pre mládež, realizácia krajskej konferencie na podporu uznávania prínosu neformálneho vzdelávania, podpora participácie a aktívneho občianstva u mladých ľudí na stredných školách, podpora budovania pozitívnej klímy na školách. 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.2.1. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a propagácia vysokého školstva a výskumu</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie novej a modernizácia existujúcej infraštruktúry vysokých škôl a výskumných inštitúcií, vrátane súvisiacej infraštruktúry (najmä internáty, športoviská, jedálne), • nové prístrojové a materiálno-technologické vybavenie, • podpora výskumných aktivít v oblastiach RIS3, doménach inteligentnej špecializácie a v ďalších oblastiach, • zabezpečenie elektronických prístupov do medzinárodných vedeckých databáz, • podpora účasti subjektov v európskom výskume, • popularizácia vedy, výskumu a umenia, • podpora platforiem propagujúcich využívanie moderných technológií, • sieťovanie Slovákov žijúcich v zahraničí, • riešenie aktuálnych problémov a výziev samosprávy (mesto, kraj) v spolupráci so študentmi, • zabezpečenie adekvátneho bývania pre zahraničných študentov a hosťujúcich vedeckých a pedagogických pracovníkov, • prezentácia kraja ako inovačného a výskumného lídra v zahraničí, • podpora a vytvorenie grantových programov zameraných na prilákanie a udržanie výskumníkov zo zahraničia, • vytvorenie “international welcome” centra, • štipendijný fond pre špičkových študentov, 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • minigranty na riešenie výskumných úloh pre študentov, • prilákanie medzinárodných konferencií, • vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie, pedagogických a iných zručností a ponuka dostupnejšieho bývania (nájomné bývanie) pre vysokoškolských učiteľov a výskumných a vedeckých pracovníkov vysokých škôl, • podpora a rozvoj materských škôl pre zamestnancov vysokých škôl („univerzitné škôlky“), • prepojenie fakúlt pripravujúcich budúcich učiteľov s regionálnym školstvom najmä pri realizácii praxí, • výmena know-how v cezhraničnom priestore, • podpora tvorby vzdelávacích príležitostí pre dospelých a seniorov (digitalizácia vzdelávania online vzdelávanie, online kurzy), • aktivity podporujúce internacionalizáciu výskumu. 														
<p>3.2.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora transferu technológií a siet'ovania medzi univerzitami, vedeckými ústavmi a inovatívnymi podnikmi</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zriadenie centra špičkového výskumu pokrývajúc základný aj aplikovaný výskum (napr. Košický klaster nového priemyslu), • vybudovanie inovačného hubu, • podpora investícií podnikov do výskumu a inovácií (modernizácia technológií, procesov a postupov), • podpora inovačných kapacít podnikov, IT vzdelávanie, digitalizácia podnikania (tvorba a modernizácia eshopov, podpora samoprezentácie v online prostredí), 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> podpora podnikateľských zručností, podpora účasti vedecko-výskumných inštitúcií a MSP v schémach Európskej rady pre inovácie (EIC), programu Horizont Európa, vrátane programu Digitálna Európa, budovanie a prepojenie regionálnych inovačných ekosystémov, podpora tvorby a implementácie regionálnej inovačnej stratégie, mapovanie a benchmarking regionálneho inovačného ekosystému, vytváranie sietí a schémy výmeny zamestnancov, living labs. 														
<p>3.2.3. Integrovaný projektový balíček – Podpora mikropodnikov, malých a stredných podnikateľov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> vzdelávacie podujatia, zriadenie krajskej banky, regionálne centrá na podporu podnikateľov, Inovačné centrum Košického kraja ako líder podporných programov pre začínajúcich aj existujúcich podnikateľov, podnikateľský inkubátor, internacionalizácia MSP, revitalizácia nevyužívaných objektov na nový účel pre podnikateľov, vznik „co-workingových“ priestorov, vytváranie a podpora dodávateľsko-odberateľských vzťahov v rámci mikroregiónov, propagácia, 	+3	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • podpora účasti na podujatiach, • realizácia špecializovaných podujatí, • podpora pri zvyšovaní kvalifikácie a zručností, • podpora začínajúcich podnikateľov – podpora start-upov a spin-offov. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.3.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora športových aktivít</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba, rekonštrukcia a modernizácia prvkov športovej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba ihrísk, viacúčelových športových areálov a športových a telovýchovných objektov, rekonštrukcia a tvorba športovo oddychových zón, výstavba a rekonštrukcia školských športovísk, projektové a investičné zámery založené na zhodnotení potrieb pre športovú infraštruktúru, reflektujúce spoločenské potreby a nárast počtu športujúcich osôb, školský šport na školách a školských zariadeniach, podpora športových podujatí všetkých úrovní od lokálnych po medzinárodné, rozšírenie aktivít, športových podujatí a centier vhodných pre hendikepované deti, žiakov a mládež v Košickom kraji, zvýšiť pohybovú aktivitu obyvateľov KSK zameranú na zdravý životný štýl organizáciou telovýchovných a športových aktivít a podujatí pre širokú verejnosť, vytvárať podmienky pre sociálnu inklúziu športovcov zo znevýhodnených skupín obyvateľov do spoločnosti. 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.3.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora voľnočasových, záujmových aktivít a práca s mládežou</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • revitalizácia regionálnej športovej infraštruktúry a rekreačných cyklotrás s cieľom aktívneho trávenia voľného času, vrátane tvorby architektonických štúdií, • rozširovanie využívania škôl a školských zariadení pre záujmovú činnosť a voľný čas mládeže mimo vyučovacieho procesu (rekonštrukcia a modernizácia priestorov vrátane nevyhnutného materiálovo technického zabezpečenia), • rozširovanie využívania zariadení organizácií, ktoré sa venujú mládeži a dobrovoľníctvu • (rekonštrukcia a modernizácia priestorov vrátane nevyhnutného materiálovo technického zabezpečenia), • podpora mobility mládeže a rozvoj spolupráce škôl (vrátane medzinárodnej), • výmenné programy zamerané na prácu s mládežou (vrátane medzinárodných), • vzdelávanie v oblasti zdravia, • podpora voľnočasových aktivít a záujmových činností mládeže (ZUŠ a CVČ a iné inštitúcie), • podpora činnosti subjektov zameraných na mládež v regióne, • podpora činnosti organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou, • podpora záujmovo – prospešných programov pre rôzne vekové skupiny (ZUŠ a CVČ a iné inštitúcie), • rozšírenie aktivít, športových podujatí a centier vhodných pre hendikepované deti, žiakov a mládež v Košickom kraji, • realizácia programov pre mladých ľudí pri príprave na ich spoločenský i pracovný život, • revitalizácia sídliskových športovísk a plôch určených na rekreačný šport. 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídliné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>4.1.1. Integrovaný projektový balíček – Vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj infraštruktúry a zlepšenie kvality služieb cestovného ruchu</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • obnova národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov, existujúcich kultúrnych inštitúcií a zariadení, pamäťových a fondových inštitúcií, expozícií a zbierok, knižničného fondu a depozitárov ostatnej kultúrnej infraštruktúry, vrátane sakrálnych objektov, • obnova a budovanie infraštruktúry v okolí národných kultúrnych pamiatok, pamäťových a fondových inštitúcií a ostatnej kultúrnej infraštruktúry, zázemia pre udržateľný rozvoj prírodných lokalít (okolía vodných plôch a tokov určených na rekreačné účely ako camping, karavanning,), • rozvoj kúpeľníctva v podobe obnovy a revitalizácie kúpeľov v Sobranciach a areálu v okolí jazera Turzov pri meste Gelnica, • revitalizácia a rozvoj kúpeľníctva v kraji, • vytváranie podmienok na rozvoj nových turistických lokalít s udržateľnou turistickou • infraštruktúrou v okolí kúpeľných areálov, • podpora aktivít Catching-up Regions, ktoré sú zamerané na rozvoj udržateľného cestovného ruchu, • vytvoriť atraktívne podmienky a metodickú podporu podnikateľského prostredia v cestovnom ruchu s cieľom rozvíjať cestovný ruch v kraji, • podporovať a prezentovať trvalo udržateľné formy CR, najmä ekoturizmus, agroturizmus, ekologické farmy, miestnych poľnohospodárov, miestnu výrobu a certifikované miestne produkty, • pokračovať v podpore existujúcich služieb a podporovať posilňovanie siete služieb v okolí turistických atrakcií, najmä v oblasti pohostinstva a napr. požíčavania 	+2	0	0	0	-1	0	-1	+1	+1	+1	+3	0	+2	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>športového vybavenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • iniciovať vybudovanie a vybudovať základnú relaxačnú infraštruktúru okolo vybraných potenciálnych lokalít, • budovať a spravovať infraštruktúru cestovného ruchu okolo atraktivít a zvyšovať ich kvalitu. 														
<p>4.1.2. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj kvality informačných služieb v kraji a podpora dostupnosti turistických atrakcií</p> <p><u>Komplementárne projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovať infraštruktúru v oblasti statických dopravných riešení (parkovanie na atraktívnych miestach), cyklistických staníc, bikepoint, multimodálnych terminálov Bike&Ride, infraštruktúry vodnej turistiky, • iniciovať výstavbu moderných náučných chodníkov, cyklotrás a atraktívnych turistických trás v menej exponovaných oblastiach kraja v súvislosti s ich napojením na významné turistické destinácie (atrakcie) v okolí, • podporovať regionálnu prepojenosť posilnením sezónnej kyvadlovej dopravy (skibusy, cyklobusy, sezónne vlaky), • spolupracovať s poskytovateľmi dopravných služieb pri koordinácii dopravných spojení, • podporovať rozvoj nových strategických leteckých trás pre prichádzajúcich návštevníkov, • definovať produktové témy ekoturizmu pre destinácie Košického kraja, • podporovať udržateľnú mobility návštevníkov, 	+2	0	0	0	0	0	-1	+1	+1	+2	+3	0	+2	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> doplnenie/zlepšenie konkrétnej drobnej návštevníckej infraštruktúry potrebnej pre skvalitnenie dostupnosti zážitku, obnoviť turistické značenie, osadenie informačných tabúl za účelom zvýšenia informovanosti v oblastiach s výskytom prírodných a turistických atraktivít, vybudovať jednotný informačný a navigačný systém pre orientáciu návštevníka, obnoviť turistické značenie. 														
<p>4.1.3. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj kvality cestovného ruchu v menej exponovaných oblastiach</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> na základe Zonácie CR v Košickom kraji, zadanovej v Stratégii udržateľného rozvoja CR v KSK do roku 2027, identifikovať konkrétne lokality rozvoja v zónach kategórie C. 	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	0	0		

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.2: Marketing a propagácia destinácie Košického kraja</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>4.2.1. Integrovaný projektový balíček – Posilnenie spolupráce medzi aktérmi a zvyšovanie povedomia o Košickom kraji ako dovolenkovej destinácii prostredníctvom aktívnej marketingovej propagácie</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> realizovať ročné kampane, podporovať podujatia, cielene propagovať na Slovensku i priamo v Košickom kraji, cielene propagovať na perspektívnych zdrojových trhoch, zabezpečiť zber a analýzu dát, spolupracovať s univerzitami a strednými školami, ktoré ponúkajú štúdium cestovného ruchu (stáže/súťaže/komunikácia/podpora pri písaní školských prác), zdieľať know-how a informácie, plánovať propagáciu kraja prostredníctvom udržateľného cestovného ruchu, vybudovať jednotný positioning kraja, v ktorom má každá oblasť svoje miesto, podporovať cezhraničnú, medziregionálnu a nadregionálnu spoluprácu v oblasti cestovného ruchu. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	+2	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.3: <i>Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu</i></p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>4.3.1. Integrovaný projektový balíček – Kvalitné kultúrne služby odrážajúce regionálne špecifiká</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rekonštrukcia, budovanie a rozvoj fyzickej kultúrnej infraštruktúry pre rozvoj regionálnej a miestnej kultúry (komunitné kultúrne body, rezidenčné centrá, divadlá, koncertné sály, knižnice, kultúrne domy, hudobné kluby, amfiteátre, multikultúrne priestory a pod.), aktivity pre rozvoj miestnej a regionálnej kultúry založené na autentických kultúrnych prvkoch s prepojením na moderné formy a inovácie, podpora všetkých prejavov tradičnej ľudovej kultúry a kultúry národnostných menšín, rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí cez moderné typy múzeí, múzeá v prírode, in situ múzeá, tematické múzeá, inovatívne expozície a výstavy so „smart“ riešeniami v múzeách a galériách založené na regionálnych špecifikách, aktivity na podporu ekumény, duchovného a sakrálneho umenia s prepojením na náboženský cestovný ruch, kultúrne aktivity ako nástroj pre sociálny dialóg, integrované a dlhodobé udržateľné riešenia, vrátane kultúrnych služieb pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva, aktivity na zlepšenie informovanosti o kultúrnej ponuke v regióne, vzdelávanie v kultúre a vytváranie podmienok na podporu talentovaných umelcov, popularizačné aktivity o kultúre a umení, podpora a spolupráca s nezriaďovanou kultúrou, nezávislou kultúrnou scénou, aktivity umožňujúce a prehlbujúce participáciu na umení a kultúre, rozvoj medzinárodnej kultúrnej spolupráce, kultúrne výmeny, optimalizácia správy a prevádzky kultúrnych zariadení, 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+3	0	+3	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.3: <i>Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu</i></p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> podpora kvalitného umenia vo verejnom priestore, aktivity rozvíjajúce súčasné umenie, kultúrne iniciatívy reflektujúce globálne výzvy, digitalizáciu a inovatívne formy tvorby a prezentácie kultúrnych služieb. 														
<p>4.3.2. Integrovaný projektový balíček – Generovanie ekonomických benefitov z kultúry cez podporu kultúrneho turizmu a kreatívneho priemyslu</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> tvorba komplexných produktových balíkov kultúrneho cestovného ruchu, medzisektorové partnerstvá pre inováciu a skvalitňovanie služieb v kultúrnom cestovnom ruchu, tvorba podmienok pre kreatívny priemysel – v podobe projektu Krajského kreatívneho centra a v oblasti samostatných programov pre konkrétne odvetvia (napr. ľudovo-umelecké remeslá a pod.), realizovať koncept Film Friendly Region, spolupracovať s kreatívnymi odvetviami pri tvorbe a ponuke kultúrnych služieb, zavádzať inovácie, „smart riešenia“ v kultúre vrátane digitalizácie, prieniku nových médií do umeleckej tvorby a pod. 	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	+2		

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.3: <i>Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu</i></p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>4.3.3. Integrovaný projektový balíček – Ekologicky udržateľná a "SMART" obnova kultúrneho dedičstva</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • obnova národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov, existujúcich kultúrnych inštitúcií a zariadení, pamäťových a fondových inštitúcií, expozícií a zbierok, knižničného fondu a depozitárov, ostatnej kultúrnej infraštruktúry, vrátane sakrálnych objektov v súlade s environmentálnymi princípmi, • obnova a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry so zapracovaním smart a inovatívnych riešení, • tvorba podmienok pre uchovávanie, ochranu, skúmanie a prezentáciu objektov kultúrneho dedičstva (hnuteľných aj nehnuteľných, hmotných aj nehmotných) prostredníctvom podpory digitalizačných centier a depozitárov. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	0	+3	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>5.1.1. Integrovaný projektový balíček – Komplexná ústavná starostlivosť</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba nových budov, modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, zabezpečenie materiálno – technického vybavenia, dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, budovanie bezbariérových prístupov, opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov. vybudovanie zariadení poskytujúcich ústavnú paliatívnu starostlivosť, vybudovanie systému starostlivosti pre ľudí bez domova, podpora zdravotníckych zariadení na prijatie pacienta s ťažkým zdravotným postihnutím, zriadenie pobytovej služby pre klientov, ktorí sú v domácej ošetrovateľskej starostlivosti a vyžadujú vysoko odborný prístup (ľudia na umelej pľúcnej ventilácii, ALS a pod.), cezhraničná spolupráca v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti, zvýšenie kvality fungovania sociálneho poradenstva v nemocnici, intervencie zamerané na dobudovanie špecializovaných centier (poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu), intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, definovaním nároku 	+3	0	0	0	0	0	-1	+2	0	0	+2	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>pacienta a rozsahu zdravotných služieb hradených z verejných zdrojov,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie dátovej a komunikačnej platformy medzi nemocnicami, poliklinikami a poisťovňami, • dobudovanie infraštruktúry akútnej, neodkladnej a dlhodobej zdravotnej starostlivosti, • vytvorenie dátového portálu pre porovnanie kvality lekárov a nemocníc, • finančná podpora tvorby pracovných miest pre vytvorenie multiprofesionálnych tímov vrátane interdisciplinárneho vzdelávania, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí, • finančná podpora vytvorenia pracovných miest verejných zdravotníkov na riešenie infekčných ako aj chronických neinfekčných ochorení, • vytvoriť a naplánovať potrebné preventívne kapacity a pracovné miesta psychológov, liečebných pedagógov a verejných zdravotníkov. 														
<p>5.1.2. Integrovaný projektový balíček – Komplexná ambulantná starostlivosť</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • výstavba nových budov, • modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, • prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, • zabezpečenie materiálno – technického vybavenia, • dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, • budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, • budovanie bezbariérových prístupov, • opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov. • finančná podpora pre zriaďovanie ambulancií, organizačná podpora pre zriaďovanie 	+3	0	0	0	0	0	-1	+2	0	0	+2	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>ambulancií,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie centrálného objednávkového systému pacientov, • definovanie nových výkonov a zavedenie finančných motivácií (primárne cez poisťovne) na podporu zavádzania inovácií v ambulanciách (telemedicina, videokonzultácie, apod.), • informačné, propagačné a rezidenčné programy pre absolventov na zdravotníckych školách a univerzitách, • projekty zamerané na poskytovanie domácej ošetrovateľskej služby a služieb ADOS (odborné ošetrovanie a liečebná rehabilitácia), • vybudovanie siete zariadení poskytujúcich paliatívnu starostlivosť ambulatnou formou (napr. mobilné hospice), • zriadenie záchytných izieb (záchytky), • podpora psychologického poradenstva, podpora zriaďovania psychiatrických ambulancií pre dospelých, • intervencie zamerané na dobudovanie špecializovaných centier (poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu), • intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, • finančná podpora vzniku pracovných miest pre primárnu ambulatnú zdravotnú starostlivosť, • finančná podpora vzniku pracovných miest pre multiprofesionálne tímy špecializovanej ambulatnej zdravotnej starostlivosti, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí, • finančná podpora vytvorenia pracovných miest verejných zdravotníkov na riešenie infekčných ako aj chronických neinfekčných ochorení, • vytvoriť a naplánovať potrebné preventívne kapacity a pracovné miesta pre mladých lekárov v nedostatkových špecializačných oboroch. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>5.1.3. Integrovaný projektový balíček – Komplexná lekárenská starostlivosť</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • refundácia nákladov na modernizáciu a rekonštrukciu existujúcich budov, • refundácia stavebných úprav a rekonštrukcie vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, • refundácia materiálno – technického vybavenia a certifikovaného nábytku, • refundácia prvého návozu liekov, • refundácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, • refundácia bezbariérových prístupov, • opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov, • projektová, organizačná a aplikačná podpora pre zriaďovanie lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni a v pobočke verejnej lekárni, • komplexná podpora aktivít zameriavajúcich sa na práva pacientov, • aktivity spojené s prevenciou pred ochoreniami, • refundácia nákladov na kolky a poplatky spojených so vstupnými inšpekciami a vydaním rozhodnutí autorít ako RÚVZ, ŠÚKL, VÚC, MZ SR a pod., • refundácia platieb za ADC číselník, • refundácia nákladov na branding, označenie lekárne vrátane návestných tabúl, • podpora pre existujúcich poskytovateľov lekárenskej starostlivosti, vo verejnej lekárni a v pobočke verejnej lekárne v obciach s počtom obyvateľov do 4000, pozn.: pokiaľ pod jedným IČO sú vedené dve miesta výkonu práce v rôznych obciach, podpora sa vzťahuje pre obidve miesta výkonu práce, • refundácia nákladov na vyššie uvedené aktivity sa vzťahuje len na tých držiteľov rozhodnutí na prevádzkovanie verejnej lekárne a pobočky verejnej lekárne, ktorí boli 	+3	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>založení v OR SR po 1.1.2021,</p> <ul style="list-style-type: none"> výnimku z vyššie uvedených pravidiel tvoria ústavné, ambulantné a kúpeľné zariadenia s počtom lôžok max. 120, ktoré sú umiestnené v mestách/obciach s počtom obyvateľov do 10000, ktoré môžu požiadať o finančnú podporu aj pre zriadenie novej verejnej lekárne a pobočky verejnej lekárne, príp. na odkúpenie existujúcej lekárne. 														
<p>5.1.4. Integrovaný projektový balíček – Komplexná kúpeľná starostlivosť</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba nových budov, modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov zdrojov minerálnej vody, výstavba a rekonštrukcia cestných komunikácií, inžiniersko-technických sietí, zabezpečenie materiálno – technického vybavenia, Dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, budovanie bezbariérových prístupov, budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, vytvorenie dátovej a komunikačnej platformy medzi nemocnicami, poliklinikami a 	+3	0	0	0	+1	0	-1	+2	0	0	+3	+2	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>poistovňami,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie dátového portálu pre porovnanie kvality lekárov a nemocníc, • intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, definovaním nároku pacienta a rozsahu zdravotných služieb hradených z verejných zdrojov, • finančná podpora tvorby pracovných miest pre vytvorenie multiprofesionálnych tímov vrátane interdisciplinárneho vzdelávania, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí, • vytvorenie a financovanie pracoviska telerehabilitácie na podporu domáceho pohybového režimu na úrovni primárnej až terciálnej prevencie, • vytvoriť a naplánovať preventívne potrebné kapacity a pracovné miesta pre lekárov a zdravotnícky personál v špecializačnom odbore Fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia, • vytvoriť priestorové, materiálne a personálne podmienky pre preventívnu, pracovnú a sociálnu rehabilitáciu, • vytvoriť podmienky pre cezhraničnú spoluprácu v oblasti poskytovania rehabilitačnej a kúpeľnej starostlivosti, • zriadenie pobytovej služby pre klientov, ktorí sú v domácej ošetrovateľskej starostlivosti a vyžadujú vysoko odborný prístup (po náhlych cievnych mozgových príhodách, ALS, ťažkom postihu pohybového aparátu a pod.), • finančná podpora hydrogeologického, klimatologického a medicínskeho výskumu zdrojov minerálnej vody pre uznanie prírodných minerálnych liečivých zdrojov. 	+3	0	0	0	+1	0	-1	+2	0	0	+3	+2	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.1.1. Integrovaný projektový balíček – Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb</p> <p>Oprávnené aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> realizácia deinštitucionalizácie a transformácie zariadení sociálnych služieb (nákup nehnuteľností, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov, zabezpečenie materiálno-technického vybavenia), podpora pre ďalšie využitie objektov zariadení sociálnych služieb, ktoré prešli deinštitucionalizáciou a transformáciou, prevádzka zariadení, podpora rozvoja ľudských zdrojov. 	+2	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	+3	0	0	
<p>6.1.2. Integrovaný projektový balíček – Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti</p> <p>Oprávnené aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> poskytovanie integrovanej sociálno-ošetrovateľskej starostlivosti u osobitných cieľových skupín – napr. u starších osôb s pridruženými duševnými poruchami, či u osôb s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom podmieneným kombináciou rozličných funkčných porúch, zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti u cieľových skupín krízovej intervencie, napr. u osôb bez domova, s ohľadom na ich starnutie a zvyšujúcu sa incidenciu zdravotného postihnutia. 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.1.3. Integrovaný projektový balíček – Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> podpora neformálnych opatrovateľov v oblasti podporných a odľahčovacích programov (služieb), zosúladovania starostlivosti a práce, ochrany v oblasti pracovno-právnej, dodatkovvej zdravotnej starostlivosti, v oblasti zvyšovania kompetencií v oblasti neformálnej starostlivosti (vzdelávania, tréningov, kurzov), technickej vybavenosti a pod., pre jej kvalitné zabezpečovanie, posilnenie reálnych podmienok pre uplatňovanie práva osôb odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby vybrať si druh a formu podpory/pomoci, prostredie a poskytovateľa starostlivosti/sociálnej služby prostredníctvom zavedenia príspevku na starostlivosť podľa stupňa odkázanosti. 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	
<p>6.1.4. Integrovaný projektový balíček – Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba, rekonštrukcia a obnova zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov, budovanie nových, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení sociálnych služieb na komunitnej úrovni (najmä špecializované zariadenia, zariadenia pre seniorov, zariadenia podporovaného bývania, zariadenia opatrovateľskej služby), vrátane služieb krízovej intervencie (zariadenie núdzového bývania, nízkoprahové denné centrá, útulky, komunitné centrá, integračné centrá), zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti v prirodzenom rodinnom prostredí, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov existujúcich a nových zariadení sociálnych služieb poskytujúcich ubytovanie formou prístrešia na účel prenocovania 	+3	0	0	0	0	0	-1	+2	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / USES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>(§ 25 Nocľaháreň), ubytovanie na určitý čas (§ 26 Útulok, § 27 Domov na polceste, § 29 Zariadenie núdzového bývania), t.j. investície v tejto oblasti zabezpečia lepšiu dostupnosť v zariadeniach sociálnych služieb krízovej intervencie a to rozšírením kapacít pre prijímateľov uvedených sociálnych služieb, nevyhnutné materiálo-technické vybavenie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobudovanie komunitných centier a zlepšenie ich vybavenosti – nákup materiálo-technického vybavenia, najmä zamerané na nákup IKT, nevyhnutné drobné stavebné úpravy súvisiace s inštaláciou IKT a bezpečnosťou objektu, • podporné služby ako prevencia straty bývania, získavanie presnejších informácií o počte a potrebách ľudí bez domova, • vytváranie podmienok pre vznik a podporu ambulantných a terénnych sociálnych služieb (opatrovateľská služba, domov sociálnych služieb, rehabilitačné stredisko, centrá včasnej intervencie) vrátane služieb pre ohrozené skupiny (nízkopříjmoví, drogový závislí, ľudia bez domova, obeť násillia/sexbiznisu, ľudia z vylúčených komunít, atď.), • vzdelávanie odborných pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb vrátane supervízie a intervízie, a zároveň zvyšovanie finančného ohodnotenia, • tvorba pracovných miest a benefitov (finančné a nefinančné) pre zamestnancov pracujúcich v sociálnych službách, zvýšenie dôrazu na personálnu politiku v zariadeniach sociálnych služieb, • alternatívne formy podpory (ako napr. osobná asistancia); inovatívne formy podpory nezávislého a aktívneho života (napr. prostredníctvom e-mobility, zdokonaľovaním kompenzačných pomôcok, rozvojom robotizácie, a pod.), • podpora pilotných projektov sociálnych inovácií, a zároveň rozvoj sociálnych služieb s použitím telekomunikačných technológií. 	+3	0	0	0	0	0	-1	+2	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.2.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora nájomného bývania</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> nákup nehnuteľností, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov za účelom tvorby nájomného bývania, podpora nájomného bývania pre zamestnancov mestských podnikov, zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC a pre iných zamestnancov (napr. učitelia, zdravotnícki pracovníci, a pod.) ako súčasť personálnych politík), ľudí v neistom bývaní, ľudí bez domova, príp. iné zraniteľné skupiny, podpora iniciatív výstavby sociálnych a nájomných bytov na území kraja (napr. koordinačné a metodické zastrešenie zo strany VÚC). 	+2	0	0	0	0	0	+3	0	0	+3	0	0		

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / USES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.3.1. Integrovaný projektový balíček – Zabezpečenie dostupných sociálnych služieb a rozvoja komunitných aktivít pre špecifické skupiny obyvateľstva</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zmapovanie sociálne vylúčených lokalít a lokalít ohrozených sociálnym vylúčením na území KSK, • podpora analýz na mapovanie potrieb ohrozených domácností a sociálneho začleňovania, • príprava manuálu pre samosprávy a mentoring pri zavádzaní postupov do praxe pre podporu samostatného bývania MRK, • podpora dostupného právneho poradenstva pre obyvateľov (pre oblasti dlhov, bývania, pracovnoprávných vzťahov a pod.) a podpora advokátskych organizácií venujúcich sa témam pracujúcich chudobných, nedostupného bývania a pod., • programová a osvetová podpora dospelých ohrozených sociálnym vylúčením, • podpora materských/rodinných/komunitných centier (vzdelávanie, trávenie voľného času a iných komunitných aktivít), • programová podpora detí a mládeže, opatrenia na elimináciu nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny, • podpora poskytovania ranej starostlivosti a včasnej intervencie deťom vo veku 0 až 6 rokov z prostredia marginalizovaných rómskych komunít, • edukačné aktivity spojené s prevenciou pred ochoreniami a sociálnym vylúčením osôb v seniorskom veku a/alebo osôb so zdravotným postihnutím, podpora aktivít aktívneho starnutia, • vytvorenie informačného centra pre cudzincov, zvýšenie dostupnosti inštitucionálnej pomoci pre cudzincov, odstraňovanie jazykovej bariéry cudzincov (poskytovanie informácií vo viacerých jazykoch, výučba slovenčiny a reálií, kariérové poradenstvo k získaniu potrebných zručností), 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • príprava analýz, zber údajov na získanie presnejších informácií o obyvateľoch MRK s cieľom zabezpečenia postupnej integrácie do majoritnej spoločnosti a následného zlepšenia ich kvality života, • podpora pilotných projektov sociálnych inovácií, • podpora nadácie KSK, • podpora dobrovoľníctva v Košickom kraji, • podpora integračného centra Košického kraja. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.4.1. Integrovaný projektový balíček – Sociálne podnikanie</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizácia objektov a nákup materiálovo-technického vybavenia pre fungovanie sociálnych podnikov a chránených dielní, • podpora vzniku sociálnych podnikov, • podpora vytvárania detašovaných pracovísk Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja, s.r.o., r.s.p. v okresných mestách s cieľom zvyšovania zamestnanosti miestneho obyvateľstva, koordinácie programov sociálnej pomoci pre obce s osobitným zreteľom na obce spadajúce do potravinových púští a na jednorodičov, • podpora edukačnej a osvetovej činnosti o výhodách spolupráce so sociálnymi podnikmi, • podpora udržateľnosti sociálnych podnikov v spolupráci s MPSVaR SR. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 7: Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov</p> <p>Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia</p> <p>Špecifický cieľ 7.1: Zvysiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúr a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>7.1.1. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia kamerového systému, rozvoj a rozširovanie informačno-komunikačných technológií a zabezpečenie digitálnej bezpečnosti</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prevencia kriminality (kamerové systémy, inštalácia nových svetelných bodov verejného osvetlenia, ich rekonštrukcia v rizikových lokalitách ako súčasť integrovaného projektu, posilnenie pomáhajúcich profesií, adresná podpora aktivít zameraných na primárnu prevenciu, osвета a scitlivovanie bezpečnostných zložiek), • terénna a dobrovoľnícka práca s rizikovými skupinami, • modernizácia existujúceho kamerového systému, rozširovanie kamerového systému, • budovanie a rozširovanie verejných WiFi sietí, • modernizácia a budovanie optických sietí, • informačné tabule, • vzdelávanie a školiace aktivity pre obyvateľov v oblasti digitálnych zručností a digitálnej bezpečnosti, • digitalizácia technických budov a tratí. 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 7: Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov</p> <p>Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia</p> <p>Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>7.2.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia špecifických objektov pre nekomerčné využitie a obnova a modernizácia zariadení civilnej ochrany a ďalších zariadení pre účely ochrany zdravia, životov a majetku</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rekonštrukcia špecifických objektov nekomerčnej vybavenosti (najmä obecný úrad, hasičská zbrojnica, obecná polícia) a ich okolia, rozširovanie existujúcich areálov cintorínov, výstavba urnových hájov, budovanie a obnova súvisiacej infraštruktúry, obnova CO krytov, zabezpečenie vybavenia potrebného pre zabezpečovacie a záchranné práce pri záplavách, zosuvoch pôdy a iných haváriách, ktoré ohrozujú obyvateľstvo, nová komunikačná bezpečnostná infraštruktúra technických a logistických kapacít pre komunikáciu a krízové riadenie, včasné varovanie a vyrozumievanie (IMOS). 	+2	0	0	0	0	0	-2	+2	0	+1	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 7: Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov</p> <p>Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia</p> <p>Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>7.3.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia zariadení pre distribúciu elektriny, plynu, vodíka, ropovodov a produktovodov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> modernizácia a budovanie infraštruktúry pre distribúciu elektriny, plynu, vodíka, ropovodov a produktovodov. 	0	0	0	0	0	0	-1	0	0	+2	0	+3	0	
<p>7.3.2. Integrovaný projektový balíček – Vodíkové údolie Košického kraja</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> zapožičanie autobusov na vodíkový pohon a k tomu prislúchajúcu infraštruktúru s cieľom zbierať dôležité dáta pre správnu implementáciu vodíkových autobusov. Zapožičiavanie iných typov vozidiel (napr. smetiarske auto, kamión, dodávka a pod.) na alternatívny (bezemisný) pohon (napr. vodík) s cieľom zozbierať dáta pre ich správnu implementáciu a teda dekarbonizáciu sektora dopravy, vytvorenie energeticky sebestačných budov (selfsufficient off grid) s využitím vodíkových technológií a obnoviteľných zdrojov, budovanie obnoviteľných zdrojov za účelom ich využitia na výrobu zeleného resp. obnoviteľného vodíka, budovanie a modernizácia súvisiacej infraštruktúry v nadväznosti na budúci rozvoj elektromobility, vodíkového pohonu a iných alternatívnych pohonov (mimo pohonov na báze fosílnych palív), budovanie čerpacích staníc na vodík ako aj doplnenie mobilnej čerpacej stanice na vodík, investičné aktivity súvisiace s vybudovaním výroby zeleného resp. obnoviteľného vodíka a jeho skladovania v spolupráci s Kosit a.s. a spoločnosťou W2H2 KSK,s.r.o. 	+2	0	0	0	0	0	-1	0	0	+2	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 7: Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov</p> <p>Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia</p> <p>Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>(vrátane projektovej dokumentácie, štúdie realizovateľnosti a ďalších aktivít potrebných pre spustenie prevádzky),</p> <ul style="list-style-type: none"> • príprava akčného plánu Vodíkovej stratégie Košického kraja, príprava stratégie vodíkovej mobility v Košickom kraji, • príprava štúdií so zaradením vodíkovej infraštruktúry v rámci dopravy, investičné aktivity súvisiace s nákupom vodíkových autobusov, vodíkovej infraštruktúry ako aj nákladmi potrebnými na prípravu a realizáciu ďalších aktivít v súvislosti s vytvorením Vodíkového údolia v Košickom kraji. • príprava štúdie rozvoja letectva v regióne, ktorej súčasťou je využitie dronov na vodíkový pohon, • investičné akcie súvisiace s vytvorením digitálneho dvojčaťa Vodíkového údolia s využitím smart technológií, • investičné aktivity súvisiace s vývojom a výrobou vodíkovej lode (vrátane štúdií, projektovej dokumentácie, realizovateľnosti, výskumu a vývoja technologického riešenie vodíkového pohonu) a spotrebou vodíka, • organizovanie workshopov a propagovanie vodíkových technológií s cieľom zvyšovať povedomie o vodíku a spolupracovať s existujúcimi zahraničnými vodíkovými údoliami. • úprava existujúcej plynovej infraštruktúry za účelom využitia potrubia pre transport vodíka z Ukrajiny, • podpora využívania zeleného vodíka v priemysle. 	+2	0	0	0	0	0	-1	0	0	+2	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 8: Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu</p> <p>Strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy</p> <p>Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>8.1.1. Integrovaný projektový balíček – Vytváranie a udržiavanie analyticko-strategických kapacít</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • tvorba, implementácia a vyhodnocovanie plnenia analytických, strategických a koncepcných dokumentov (v oblasti zdravotníctva, civilnej ochrany, „smart“ riešení, športu, kultúry, turizmu, nízkouhlíkového hospodárstva a pod.), • investície do rozvoja administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych samospráv a mimovládnych neziskových organizácií pôsobiacich v komunite alebo partnerov pôsobiacich v komunite, • analyticko-strategické činnosti, tvorba, implementácia, hodnotenie a monitorovanie strategických dokumentov v oblasti bezpečnosti a predchádzania vzniku, prehlbovania sociálno-patologických javov, • monitorovanie a hodnotenie PHRSR, • podpora pri zvyšovaní kvalifikácie a zručností, • personálne posilnenie sektorových špecialistov na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy a štátnej správy, • tvorba analytických podkladov ako podklad pre volených zástupcov, aby prijímali kvalifikované rozhodnutia založené na objektívnych faktoch (evidence-based politiky). 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+1	0	+1	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 8: Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu</p> <p>Strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy</p> <p>Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>8.1.2. Integrovaný projektový balíček – Posilnenie procesu participatívneho plánovania a sieťovanie aktérov z verejného, občianskeho a súkromného sektora za účelom rozvoja ekonomických, sociálnych a vzdelávacích aktivít</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie platformy na pravidelnú výmenu informácií (formou webinárov, info mailov a pod.), • realizácia podujatí a stretnutí, • správne nastavenie procesov vo verejných politikách, • investície zvyšujúce kvalitu verejných politik a odolnosť demokracie prostredníctvom projektov spolupráce v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy, prípadne intervenčné projekty v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy na zvýšenie kvality verejných politik a odolnosť demokracie, • podpora vzniku a fungovania MAS, KOČR, OOCR, klastrov, výskumných, kreatívnych a inovačných centier a partnerstiev vrátane medzinárodnej spolupráce, • zapojenie verejnosti do príprav zadania a prerokovania následných návrhov dokumentov územného plánovania. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 8: Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu</p> <p>Strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy</p> <p>Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>8.1.3. Integrovaný projektový balíček – Elektronizácia a digitalizácia verejných služieb a podpora v oblasti získavania a zverejňovania „big data“</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora rozvoja tvorby, spracovania, využívania a prepájania dát v rámci verejnej správy, najmä rozvoja dátových platforiem a súvisiacich nástrojov s pridanou hodnotou pre inteligentné rozhodovanie, plánovanie a správu, • elektronické služby miest, obcí a VÚC, • digitalizácia územného plánu, • tvorba špecializovaných portálov určených na publikáciu dát, vrátane geografických údajov a územnoplánovacích dokumentov založených na GIS, • manažment dát a analýz spracovaných s geografickým priemetom a otvorených pre verejnosť a tretie strany. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	

V záujme riešenia potrieb a dosiahnutia cieľov stanovených v strategickom dokumente vo vzťahu k zabezpečeniu environmentálnej udržateľnosti bude potrebné podporovať iba projekty šetrné k životnému prostrediu, ktoré minimalizujú negatívny dopad na životné prostredie vo vzťahu k využívaniu jednotlivých zložiek životného prostredia (zdrojov). Neefektívne projekty, nešetrné voči životnému prostrediu by nemali byť podporované.

V súvislosti s jednotlivými projektmi, ktoré sa plánujú s dôrazom na dosiahnutie cieľov a priorít tohto strategického dokumentu je potrebné:

- ❖ Rešpektovať zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s adekvátnym zohľadnením všetkých aspektov a zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších zmien a doplnkov.
- ❖ Dôsledne dodržiavať výsledky procesov posudzovaní vplyvov na životné prostredie a z nich vyplývajúcich opatrení a podmienok na prípravu, realizáciu a prípadne na ukončenie navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, vrátane opatrení na vylúčenie alebo zníženie významne nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, ako aj požadovaný rozsah poprojektovej analýzy (obdobne to platí aj pre zmeny projektov a už posúdené projekty).
- ❖ Pri realizácii opatrení nachádzajúcich sa v lokalitách Natura 2000, resp. v územiach s inak zvýšenou druhovou či územnou ochranou, je potrebné zohľadniť predmet ochrany daného územia / lokality.

V etape prípravy a spracovania správy o hodnotení pre navrhovaný strategický dokument bolo možné identifikovať predpokladané vplyvy navrhovaného strategického dokumentu na obyvateľstvo a zdravie a jednotlivé zložky životného prostredia do takej podrobnosti, akú strategický dokument vzťahujúcim sa na územie KSK poskytuje.

Primerane charakteru strategického dokumentu, jeho priorít, strategických a špecifických cieľov, integrovaných projektových balíčkov a ich oprávnených aktivít boli identifikované primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu uvedené v kap. 1.1 a kap.1.2. Konštatujeme že významné negatívne vplyvy na obyvateľstvo (zdravie) a jednotlivé zložky životného prostredia neboli identifikované.

1.1. Primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu

V nasledujúcom prehľade sú vyhodnotené primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy navrhovaného strategického dokumentu.

Primárne vplyvy	<p>Predpokladáme, že schválenie a následná implementácia a realizácia strategického dokumentu bude prispievať k zlepšeniu stavu jednotlivých zložiek životného prostredia vrátane zdravia obyvateľstva.</p> <p><u>Primárne pravdepodobné vplyvy schválenia strategického dokumentu a jeho implementácia predstavujú predovšetkým:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ podporu trvalo udržateľného rozvoja, ○ ochranu ľudského zdravia, ○ zvýšenie dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti, ○ zabezpečenie dostupnosti kvalitnejších sociálnych služieb, ○ posilnenie sociálnej integrácie osôb dotknutých i ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, ○ zabezpečenie kvalitného vzdelávania obyvateľstva, ○ rozvoj / modernizácia dopravnej infraštruktúry a optimalizácia dopravnej obslužnosti, ○ transformáciu odpadového hospodárstva na obehové hospodárstvo, ○ zvýšenie energetickej hospodárnosti a efektívne využívanie prírodných zdrojov, ○ posilnenie rastu a konkurencie schopnosti podnikateľských subjektov pôsobiacich na území kraja, ○ skvalitnenie digitalizácie infraštruktúry verejnej správy využívaním SMART nástrojov, ○ zvýšenie adaptácie územia kraja na zmenu klímy prostredníctvom lepšieho manažmentu vody pre biodiverzitu a zlepšenia adaptívneho manažmentu všetkých typov územia so zohľadnením dynamiky vývoja ekosystémov - pozitívne vplyvy predovšetkým na pôdu / poľnohospodárstvo, lesy / lesné hospodárstvo, biodiverzitu / faunu / flóru, územia Natura 2000 / ochranu prírody / prvky ÚSES, ○ ochranu a obnovu biodiverzity krajiny a posilnenie ekosystémov. <p>Všetky budúce aktivity vyplývajúce z naplňovania cieľov a opatrení tohto strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich parametrov, lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR.</p> <p>Z pohľadu strategického dokumentu neboli identifikované významné negatívne primárne vplyvy, navrhovaný strategický dokument je prijateľný.</p>
Sekundárne vplyvy	<p>Z pohľadu strategického dokumentu môžeme očakávať sekundárne vplyvy predovšetkým na obyvateľstvo, sídelné prostredie a štruktúru krajiny, dopravu, priemysel a energetiku, cestovný ruch a kultúrne pamiatky (pamiatky UNESCO), na biodiverzitu / faunu / flóru, územia Natura 2000 / ochranu prírody / prvky ÚSES.</p> <p>Sekundárne pravdepodobné pozitívne vplyvy schválenia strategického dokumentu a jeho implementácia predstavujú predovšetkým predpoklad ďalšieho sociálneho i ekonomického rozvoja na úrovni miestnej, regionálnej a národnej, zvyšovanie zamestnanosti, zlepšenia podmienok pre prístup obyvateľov na trh práce, ochrany zdravia obyvateľstva, implementáciu</p>

<p>Sekundárne vplyvy</p>	<p>environmentálnych cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu vo vzťahu k zníženiu znečistenia životného prostredia (ochrana vodných zdrojov, sanácia environmentálnych záťaží, atď.) a vo vzťahu k chráneným územiám a ich špecifickým podmienkam (podpora zachovania biologickej a krajinej diverzity zvýšením adaptačnej schopnosti voči zmenám klímy, ochrana a obnova vodnej biodiverzity a posilnenie ekosystémov týkajúcich sa vodného prostredia, atď.).</p> <p>Sekundárne pravdepodobné negatívne vplyvy strategického dokumentu a jeho implementácia (identifikované hlavne v etape výstavby) predstavujú predovšetkým:</p> <ul style="list-style-type: none"> - záber biotopov, biotopov chránených a vzácnych druhov rastlín a živočíchov, - odstránenie brehových porastov, - výskyt nepôvodných druhov rastlín a živočíchov, - zásah do prvkov a funkčnosti ÚSES, - výrub drevín a lesných porastov, - záber poľnohospodárskej a lesnej pôdy, - vplyvy spojené s výstavbou (hluk, emisie, vibrácie, zásah do horninového prostredia).
<p>Kumulatívne a synergické vplyvy</p>	<p>Kumulatívne pravdepodobné vplyvy v súvislosti s navrhovaným strategickým dokumentom je možno očakávať v dôsledku pôsobenia vplyvu uplatňovania navrhovaného strategického dokumentu, ak je tento vplyv vo vzájomnej funkčnej a časovej súvislosti s vplyvom všetkých doterajších, súčasných a plánovaných aktivít (činnosti, plány a programy na lokálnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni), čo bude predstavovať kumuláciu viacerých vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia, pričom sa predovšetkým prejavia pozitívne kumulatívne pravdepodobné vplyvy na zlepšení kvality životného prostredia a zdravia obyvateľstva následkom rozvoja kvalitného vzdelania, zvýšenia ekonomickej výkonnosti kraja, zvýšenia životnej úrovne obyvateľstva so zabezpečením dostupnosti kvalitných sociálnych služieb a kvalitnej zdravotnej starostlivosti, zvýšenia energetickej hospodárnosti a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zvýšenia adaptability územia kraja na zmeny klímy, modernizáciou dopravnej a technickej infraštruktúry, ako aj pri podpore environmentálnej infraštruktúry a pri napĺňaní požiadaviek smerníc EÚ a medzinárodných záväzkov v uvedených oblastiach.</p> <p>Synergické pravdepodobné vplyvy predstavujú znásobovanie účinku vplyvov na životné prostredie, tzn. že navrhovaný strategický dokument zakladá kvalitatívne lepšie podmienky pre vzájomné synergické pôsobenie jednotlivých cieľov strategického dokumentu. Pri realizácii všetkých alebo väčšiny navrhovaných opatrení strategického dokumentu by sa mal prejavíť pozitívny synergický vplyv, ktorý bude viesť k celkovému zlepšeniu kvality životného prostredia, zdravia a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva v priaznivom životnom prostredí, čo sa následne odzrkadlí na stave životného prostredia a zdraví obyvateľstva dotknutého kraja, avšak ich intenzita a významnosť budú závisieť od citlivosti dotknutých území vo vzťahu ku jednotlivým zložkám životného prostredia a vzhľadom na aktivity v rámci KSK, ktoré sú už realizované v tom ktorom území, resp. sa predpokladá /navrhuje ich realizácia.</p> <p>K dosiahnutiu čo najlepších výsledkov je optimálna kumulácia a synergická realizácia čo najväčšieho počtu opatrení navrhovaných v rámci jednotlivých špecifických cieľov strategického dokumentu.</p>

	<p>„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja). PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepčné dokumenty (ako je najmä Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility KSK a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja (napr. Iniciatíva Catching-up Regions).</p> <p>Podobne ako v prípade hodnoteného dokumentu, všetky relevantné rozvojové zámery susedných krajov v SR (aktuálny stav, ale aj prebiehajúce procesy aktualizácie strategických dokumentov) sú regionálnym zovšeobecnením záujmov a aktivít národnej úrovne. Vzhľadom na uvedené, môžeme konštatovať, že špecifické ciele a jednotlivé opatrenia navrhované v PHRSR KSK korešpondujú s opatreniami navrhovanými v rozvojových zámeroch susedných krajov. Zhoda medzi prioritami a strategickými cieľmi PHRSR KSK a zámermi susedných krajov môže vytvoriť priestor pre spoluprácu a synergické úsilie v rámci regiónu. Toto zosúladenie umožňuje využitie osvedčených postupov a koordináciu pri implementácii špecifických cieľov a opatrení, čo môže zvýšiť účinnosť a dosah týchto opatrení. Spolupráca medzi Košickým krajom a susednými krajinami môže zahŕňať výmenu informácií, spoločné projekty a vzájomnú podporu pri dosahovaní jednotlivých strategických/špecifických cieľov strategického dokumentu.</p> <p>Z negatívnych pravdepodobných kumulatívnych a synergických vplyvov možno spomenúť realizovanie viacerých stavieb konkrétnych projektov v tom istom časovom horizonte a s nimi spojených charakteristických vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia (zásah do pôdy a jej záber, znečisťovanie ovzdušia, zmena mikroklimatických podmienok, výrub drevín, likvidácia rastlinnej pokrývky a biotopov /resp. ich fragmentácia, zásahy do prvkov a funkčnosti ÚSES, riziko šírenia invázných druhov, atď.) a na obyvateľstvo (znečisťovanie ovzdušia, produkcia odpadov, nárast emisií hluku, zvýšenie intenzity dopravy, dočasné dopravné obmedzenia, narušenie pohody a kvality života, ovplyvnenie krajinného rázu, a pod.). K negatívnym pravdepodobným kumulatívnym a synergickým vplyvom môže dochádzať aj vplyvom nekontrolovateľného a neplánovaného rozvoja lokalít, čím by mohli vznikať nové environmentálne problémy, ktorá sa doposiaľ v území nenachádzali (neprimeraný rozvoj obytnej zástavby a hlavne priemyselných prevádzok, resp. činností, pre ktoré je charakteristické zaťaženie okolitého životného prostredia).</p> <p>Kumulatívne a synergické vplyvy jednotlivých projektov, ktoré podliehajú posudzovaniu vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, budú bližšie identifikované a posúdené v územnej a technickej podrobnosti konkrétnych projektov.</p>
<p>Krátkodobé vplyvy</p>	<p>Po schválení strategického dokumentu MŽP SR sa v krátkodobom horizonte prejavujú pravdepodobné vplyvy na úrovni projektov, ktoré naplňujú strategické a špecifické ciele PHRSR KSK, pričom je predpoklad zintenzívnenia prípravy takých projektov, ktoré by mohli spĺňať priority a strategické ciele strategického dokumentu a na druhej strane spomaliť také projekty, ktorých realizácia sa predpokladá až v následnom slede, resp. v strednodobom a dlhodobom horizonte.</p>

	<p>Krátkodobé pravdepodobné vplyvy strategického dokumentu sa môžu prejavíť aj počas samotnej výstavby konkrétnych projektov strategického dokumentu. Negatívne krátkodobé vplyvy počas výstavby projektov budú eliminované štandardným dodržiavaním platných technických, technologických, organizačných a bezpečnostných predpisov súvisiacich s navrhovaným druhom činností, platnej legislatívy a príslušných STN.</p> <p>Konštatujeme, že krátkodobé / strednodobé / dlhodobé vplyvy PHRSR KSK sa budú dať presnejšie určiť a vyhodnotiť až neskôr v implementačnej fáze. Keďže PHRSR KSK neobsahuje konkrétne návrhy projektov, ich účinkov a krátkodobé vplyvy budú závisieť od ich konkrétnej implementácie a úspešnosti. Je potrebné sledovať realizáciu týchto opatrení, monitorovať ich vplyv a vyhodnocovať ich účinnosť vzhľadom na stanovené ciele. Len na základe tejto hodnotiacej činnosti bude možné presnejšie identifikovať a zhodnotiť krátkodobé vplyvy PHRSR KSK na zdravie ľudí a životné prostredie.</p>
<p>Strednodobé vplyvy</p>	<p>„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja).</p> <p>Naplnením cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu sa predpokladá v strednodobom horizonte pravdepodobne <u>pozitívny vplyv</u> strategického dokumentu na rozvoj vzdelania, zdravia obyvateľstva s dostupnou zdravotníckou starostlivosťou, zvýšenie ekonomickej výkonnosti kraja, zlepšenia dopravnej a technickej infraštruktúry jej modernizáciou, zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva, zlepšenie ochrany vodného hospodárstva a jednotlivých zložiek životného prostredia vrátane adaptácie územia na zmenu klímy, atď.</p>
<p>Dlhodobé vplyvy</p>	<p>V dlhodobom horizonte predstavuje strategický dokument pozitívny smer v problematike riešenia rozvojovej stratégie KSK s cieľom zlepšenia kvality života jeho obyvateľov, prírodného prostredia, ekonomiky, dopravnej a technickej infraštruktúry a vzdelávania.</p> <p>Navrhovaný strategický dokument podporuje vykonávanie európskych smerníc, ako aj platnej legislatívy na národnej úrovni SR.</p>
<p>Trvalé vplyvy</p>	<p>Po realizácii a naplnení stanovených cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu dôjde v preferovaných oblastiach k trvalým vplyvom na zdravie ľudí a životné prostredie prostredníctvom ochrany, zlepšenia a udržateľnosti prostredia, na zvýšení životnej úrovne obyvateľov prostredníctvom dostupnosti kvalitného vzdelania a kvality poskytovania zdravotnej starostlivosti, atď. nielen pre súčasné, ale aj budúce obyvateľstvo KSK.</p>
<p>Dočasné vplyvy</p>	<p>Za pravdepodobne dočasné vplyvy navrhovaného strategického dokumentu možno považovať také vplyvy, ktoré boli identifikované v častiach predpokladané primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, pozitívne a negatívne vplyvy a nie sú medzi vplyvmi trvalými.</p> <p>Patria sem aj vplyvy, ktoré sú spojené s negatívnymi vplyvmi realizácie výstavby konkrétnych projektov (zásah do pôdy a jej záber, znečisťovanie ovzdušia, zmena mikroklimatických podmienok, výrubu, plašenie živočíchov, likvidácia rastlinnej pokrývky a biotopov (resp. ich fragmentácia), produkcia odpadov, nárast emisií hluku, zvýšenie intenzity dopravy, dočasné dopravné obmedzenia, narušenie pohody a kvality života).</p> <p>Pri dodržaní požiadaviek všeobecne záväzných právnych predpisov nebudú dočasné predpokladané negatívne vplyvy počas výstavby projektov</p>

	<p>predstavovať významné zdravotné riziká pre dotknuté obyvateľstvo, pričom by malo dôjsť k zvýšeniu zamestnanosti v dotknutých regiónoch a k zlepšeniu podmienok podnikateľského prostredia a pod.</p>
<p>Pozitívne vplyvy</p>	<p><u>Pozitívne vplyvy strategického dokumentu je možné očakávať v rámci naplnenia strategických cieľov PHRSR KSK:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Zlepšenie zdravia obyvateľov, zvýšenie ich bezpečnosti, vzdelanejšia a zdravšia občianska spoločnosť. Pozitívne vplyvy sa budú prejavovať vo zvýšení dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov kraja, v rozšírení spektra možnosti pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl každej vekovej skupiny obyvateľstva, v zabezpečení dostupnosti kvalitných sociálnych služieb a posilnenia sociálnej integrácie osôb dotknutých i ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, vo zvýšení bezpečnosti a ochrany životov obyvateľov kraja a ich majetku, ako aj zabezpečeniu kvalitného vzdelania pre obyvateľov kraja na všetkých stupňoch školstva – Zlepšenie stavu životného prostredia a adaptácia územia kraja na zmenu klímy. Pozitívne vplyvy sa budú prejavovať vo zvýšení adaptability územia kraja na zmeny klímy, zvýšení úrovne vytriedenia odpadov a transformácie odpadového hospodárstva na obehové, v znížení znečistenia životného prostredia a jeho zložiek (voda, pôda, ovzdušie, ochrana prírody) – Podpora rozvoja cestovného ruchu a kultúry s využitím vysokého endogénneho potenciálu kraja. Pozitívnym vplyvom je modernizácia existujúcej infraštruktúry cestovného ruchu, kvalitnejšia ponuka trvalo udržateľného cestovného ruchu (zamerať sa nie na kvantitu, ale na kvalitu poskytovaných služieb, využitie potenciálu rozmanitej lokálnej kultúry ako tradičná kuchyňa, jedlá, lokálne výrobky a služby). – Zabezpečenie ochrany a rozvoja prírodného a kultúrneho dedičstva (UNESCO), kultúry, kreatívneho priemyslu a komunitného života na území kraja. – Vytvorenie udržateľného modelu rozvoja dopravnej infraštruktúry a udržateľnej energetiky na území kraja (výstavba a modernizácia dopravnej infraštruktúry a optimalizácia dopravnej obslužnosti v krajii v nadväznosti na budovanie integrovaného dopravného systému (IDS), zvýšenie energetickej hospodárnosti a efektívne využívanie prírodných zdrojov na území kraja). – Zvýšenie ekonomickej výkonnosti kraja s dôrazom na inovatívnosť podnikateľského prostredia a trhu práce (podpora výskumu, vývoja a inovácií, zrýchlenie digitalizácie, zlepšenie podmienok pre prístup obyvateľov na trh práce, atď.).
<p>Negatívne vplyvy</p>	<p>Negatívne vplyvy vyplývajú s realizácie samotných projektov a sú charakteristické pre každú výstavbu v krajine, pričom ich významnosť sa od projektu k projektu môže líšiť. Pri hodnotení vychádzame z predpokladov, že budú dodržané opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie a všeobecne záväzné právne predpisy na národnej a medzinárodnej úrovni a ostatné relevantné národné a medzinárodné strategické dokumenty.</p> <p>Všetky budúce aktivity vyplývajúce z naplňania cieľov a opatrení tohto strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich technických parametrov,</p>

	<p>lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR. Realizácia aktivít v lokalitách Natura 2000, resp. v územiach chránených podľa osobitných predpisov je možná za podmienky vykonania preventívnych, zmierňujúcich a kompenzačných opatrení, ktorými sa eliminujú možné negatívne vplyvy jednotlivých aktivít na chránené územia.</p> <p>V súvislosti s uplatnením strategického dokumentu sa významné negatívne vplyvy <u>nepredpokladajú</u>.</p>
--	---

1.2. Hodnotenie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na zložky, faktory životného prostredia a zdravie obyvateľstva

V etape prípravy a spracovania správy o hodnotení pre navrhovaný strategický dokument bolo možné identifikovať predpokladané vplyvy navrhovaného strategického dokumentu na jednotlivé zložky a faktory životného prostredia do podrobnosti akú strategický dokument vzťahujúcim sa na územie KSK poskytuje a to na úrovni integrovaných projektových balíčkov – a ich oprávnených aktivít, ktoré boli parametrom pre užší výber projektov do zásobníka projektov, viď prílohy strategického dokumentu. Identifikované boli pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu z pohľadu jeho charakteru, priorít, strategických a špecifických cieľov a opatrení, pričom významné negatívne vplyvy na obyvateľstvo a jednotlivé zložky životného prostredia neboli identifikované.

Vplyvy konkrétnych projektov vyplývajúcich zo strategického dokumentu v územnej podrobnosti budú bližšie špecifikované a posudzované samostatne podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s adekvátnym zohľadnením všetkých aspektov.

1.2.1. Predpokladané vplyvy na geomorfologické pomery a horninové prostredie

Realizácia a implementácia navrhovaného strategického dokumentu môže mať pozitívny i negatívny vplyv na horninové prostredie a geomorfologické pomery v území. Vplyvy konkrétnych projektov vyplývajúcich z posudzovaného strategického dokumentu budú závisieť od spôsobu a technického riešenia realizácie samotných stavieb / projektov.

Každá konkrétna stavba bude mať vypracovanú projektovú dokumentáciu a v prípade naplnenia požiadaviek zákona o posudzovaní bude pre ňu vykonaný proces posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z., pričom všetky zásahy do horninového prostredia by mali byť dôsledne vykonávané na základe výsledkov podrobných inžiniersko-geologických a hydrogeologických prieskumov pre konkrétne projekty.

Realizáciou strategického dokumentu, vzhľadom na jeho charakter, navrhované strategické a špecifické ciele a opatrenia sa nepredpokladá závažný zásah do horninového prostredia ani významné negatívne ovplyvnenie geomorfologických pomerov daného územia.

1.2.2. Predpokladané vplyvy na poľnohospodársku a lesnú pôdu

Za negatívne vplyvy strategického dokumentu na pôdu možno považovať trvalé a dočasné zábery poľnohospodárskych/lesných pôd v súvislosti s rozvojom/modernizáciou dopravnej infraštruktúry, resp. zakladaním stavebných objektov alebo pokladaním ostatných prvkov technickej infraštruktúry a to hlavne na poľnohospodárskej pôde vysokej bonity alebo na lesných pozemkoch. Samotné zábery pôd (trvalý/dočasný) budú spresnené v rámci projektových dokumentácií projektov, resp. v rámci posudzovania konkrétnych stavieb podľa zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Z pohľadu jednotlivých aktivít strategického dokumentu je potrebné realizovať projekty s minimálnymi zábermi významne produkčných poľnohospodárskych plôch, resp. chránených pôd s vysokou bonitou a lesných pozemkov v územiach so zvýšeným stupňom ochrany.

Medzi pravdepodobné pozitívne vplyvy implementácie navrhovaného strategického dokumentu na pôdy patrí realizácia vodozadržných opatrení, ktoré sú kľúčové pre prevenciu erózie pôdy. Tieto opatrenia majú za cieľ zadržať nadmernú vodu v prostredí, čím sa minimalizuje rýchlosť odtoku a tým aj erózia. Vytváranie vodných nádrží spolu s ďalšími opatreniami (úpravy terénu na tvorbu protieróznych bariér - terasy, výsadba vegetácie s hlbokými koreňovými systémami, výsadba brehovej vegetácie na tokoch, a iné) pomáhajú znižovať silu vodného toku a zachytávať sedimenty, čo vedie k stabilizácii pôdy a zachovaniu jej kvality.

Významné negatívne vplyvy strategického dokumentu na poľnohospodárske a lesné pôdy neboli identifikované, jeho s implementáciou sa očakávajú prevažne pozitívne vplyvy.

1.2.3. Predpokladané vplyvy na vody

Navrhovaný strategický dokument predstavuje rámec pre aktivity, ktoré svojou realizáciou prispievajú k ochrane životného prostredia a zdravia obyvateľstva s rešpektovaním zásad trvalo udržateľného rozvoja, ochrany životného prostredia, uplatnenia zákonných a koncepcných požiadaviek hospodárenia s vodami, integrovanými prístupmi k ochrane a využívaniu vodných zdrojov a komplexného riešenia ekologických a vodohospodárskych záujmov pri dodržaní rovnováhy, spravodlivosti a ekonomickej efektívnosti.

Medzi pravdepodobné pozitívne vplyvy implementácie navrhovaného strategického dokumentu patrí eliminovanie negatívnych vplyvov znečistenia na kvalitu vodných zdrojov, kvalitu povrchových a podzemných vôd, ktoré sú dôsledkom vypúšťania nečistených alebo nedostatočne čistených splaškových a komunálnych odpadových vôd, zároveň vplyvom naplňovania cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu prostredníctvom konkrétnych projektov bude zabezpečovaná zvýšená ochrana vodných zdrojov (napr. eliminácia nelegálneho vypúšťania odpadových vôd, technické opatrenia v rámci vodovodných sietí, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov zdrojov minerálnej vody) a funkčné zásobovanie obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou v oblastiach kde je absencia predmetnej infraštruktúry vodného hospodárstva (výstavba a modernizácia vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027).

Pri navrhovaní a pokladaní verejných vodovodov, resp. pri zakladaní príslušných stavebných objektov alebo pri pokladaní ostatných prvkov technickej infraštruktúry vodného hospodárstva je potrebné dôsledne postupovať podľa všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany vôd so zohľadnením výsledkov hydrologických a hydrogeologických prieskumov.

Z hľadiska vplyvov na vody sa v súvislosti s implementáciou navrhovaného strategického dokumentu očakávajú prevažne pozitívne vplyvy.

1.2.4. Predpokladané vplyvy na klimatické pomery a ovzdušie

Implementácia strategického dokumentu vzhľadom na jeho charakter a rozsah nebude negatívne ovplyvňovať klimatické pomery územia. V súvislosti s možnými účinkami klimatickej zmeny na rozdelenie zrážok a odtoku z povodí v čase, je možné v zmysle cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu konštatovať, že reflektuje predpokladané klimatické zmeny na Slovensku.

Pozitívne vplyvy môžeme vidieť hlavne na vzdelanostnej úrovni kedy obyvateľstvo lepšie rozumie klimatickej zmene, jej príčinám a dôsledkom. Sú schopní správne hodnotiť informácie a rozpoznávať dôležitosť opatrení na ochranu životného prostredia. Vzdelaní ľudia často vytvárajú inovatívne riešenia pre obnoviteľné zdroje energie, efektívnejšie technológie a trvalo udržateľné praktiky. Taktiež, vzdelanie podporuje rozvoj environmentálnej zodpovednosti a uvedomovanie si vlastnej úlohy v ochrane životného prostredia. Ľudia sú ochotnejší prijímať opatrenia na zníženie svojej ekologickej stopy. V neposlednom rade, vzdelanie môže viesť k zmene životného štýlu, ako je napríklad preferovanie verejnej dopravy, minimalizácia využívania jednorazových plastových výrobkov a podpora udržateľnej spotreby.

Realizácia konkrétnych projektov, resp. príslušnej infraštruktúry bude vyžadovať zábery pôd, zvýšenie množstva zastavaných plôch, resp. ostatných plôch, teda môže dôjsť k zníženiu výmer infiltrácie zrážok, k výrubu drevín a lesných porastov, k zabratiu rastlinného pokryvu, resp. biotopov, zásahom do brehových porastov a pod. Z hľadiska pozitívnych zmien pôjde o ochranu a revitalizáciu vodných ekosystémov a na vodu viazaných spoločenstiev, rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov, zvyšovanie adaptačnej schopnosti lesov na zmenu klímy (úprava drevinového zloženia, zalesňovanie degradovaných plôch s nízkou biodiverzitou a pod.).

Výstavba konkrétnych projektov, resp. príslušnej infraštruktúry bude spojená so zvýšenou produkciou látok znečisťujúcich ovzdušie. Počas výstavby projektov môže dochádzať k znečisťovaniu ovzdušia prachom a emisiami výfukových plynov v dôsledku stavebnej činnosti – prevádzkou stavebnej techniky a stavebných mechanizmov, pôjde o vplyvy dočasné s lokálnym charakterom, ktorých rozsah je možné zmierniť technickými, technologickými a organizačnými opatreniami.

Vplyv strategického dokumentu na klimatické pomery (mikroklímu) a ovzdušie v dotknutých geografických oblastiach bude lokálneho, resp. miestneho charakteru, pričom sa nepredpokladajú závažné negatívne vplyvy na klimatické pomery a kvalitu ovzdušia. Pozitívne vplyvy sa prejavujú vo forme zvyšovania vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva, a sekundárne na všetky zložky životného prostredia.

1.2.5. Predpokladané vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Napĺňanie cieľov a priorít strategického dokumentu bude súvisieť s realizáciou konkrétnych projektov, ktoré môžu mať pozitívny, ale i negatívny vplyv na faunu, flóru a ich biotopy. Priamy negatívny vplyv realizácie navrhovaných konkrétnych projektov, resp. príslušnej infraštruktúry (napr. doprava, energetika a pod.) na faunu, flóru a biotopy predstavuje:

- priamy zásah do biotopov (strata stanovišť rastlinných a živočíšnych druhov počas výstavby),
- výrub drevín a lesných porastov,
- vyrušovanie živočíchov z dôvodu zvýšeného pohybu stavebných mechanizmov a pracovníkov stavby,
- fragmentácia a zmeny biotopov pôvodných druhov fauny a flóry (hlavne vo vzťahu ku biotopom európskeho a národného významu),
- strata potravných biotopov, oddychových miest pre živočíchy, úkrytových možností,
- narušenie regeneračnej schopnosti ekosystémov,
- znižovanie lokálnej biologickej rozmanitosti druhového zloženia rastlinných a živočíšnych druhov, a pod.

Medzi pozitívne vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy možno zaradiť ochranu a rozvoj vodných ekosystémov a na vodu viazaných spoločenstiev, rastlinných a živočíšnych druhov viazaných na

vodu a ich biotopy (revitalizácia ekosystémov, rozvoj biotopov, zvýšenie retenčnej schopnosti krajiny, adaptácia lesov na zmenu klímy, výsadba brehových porastov) a to vo svetle hlavne pozitívnych vplyvov na druhy a biotopy európskeho a národného významu, čo v konečnom dôsledku bude mať vplyv biologickú rozmanitosť druhového zloženia rastlinných a živočíšnych druhov (hlavne vo vzťahu ku chráneným druhom a druhom európskeho a národného významu) smerom k rozvoju populácií druhov.

Pri projektovaní a realizácii realizovaných činností je kľúčové dôkladne poznávať druhové zloženie a početnosť dotknutých populácií živočíchov a rastlín, ako aj ich biotopy, ale aj dôsledne vyhodnotiť možný vplyv na ne, pričom uvedené sa netýka iba priamo dotknutých živočíšnych a rastlinných druhov a ich biotopov, ale treba brať do úvahy aj možné sekundárne a nepriame vplyvy na populácie a biotopy vyskytujúce sa v širšom území so zreteľom na možné vplyvy v rámci potravinového reťazca. Predpokladom minimalizácie uvedených vplyvov je dôsledná realizácia navrhovaných opatrení na minimalizáciu, resp. elimináciu negatívnych vplyvov alebo realizovanie kompenzačných opatrení a to vo vzťahu ku požiadavkám orgánov ochrany prírody a krajiny a za dôsledného dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa ochrany prírody a krajiny v Slovenskej republike, resp. vyplývajúcich z medzinárodných záväzkov (EU smernice a nariadenia a medzinárodné dohovory a ich protokoly) a v neposlednom rade posúdiť vplyv na životné prostredie uvedených projektov z pohľadu požiadaviek zákona.

Pri vhodnom výbere alternatívy projektu na samotnú realizáciu a dodržaní príslušných opatrení sa nepredpokladá významný negatívny vplyv realizácie a implementovania navrhovaného strategického dokumentu na faunu, flóru a ich biotopy.

1.2.6. Predpokladané vplyvy na chránené územia a sústavu Natura 2000

Primerané posúdenie vplyvov strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ na sústavy Natura 2000 je vypracované na základe špecifickej požiadavky vyplývajúcej z vydaného rozsahu hodnotenia (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023), posúdenie je súčasťou príloh predloženej správy o hodnotení strategického dokumentu.

Spôsob spracovania primeraného posúdenia zodpovedá charakteru hodnoteného dokumentu (ide o koncepčný materiál vytvárajúci rámec pre budúce projekty a výzvy pre samosprávy, fyzické osoby a ďalšie subjekty na území KSK), pričom predstavuje isté prípravné hodnotenie s cieľom popísať riziká ďalších aktivít a činností vyplývajúcich z priorit a cieľov strategického dokumentu vo vzťahu k územiám sústavy Natura 2000 a ich predmetom ochrany.

Z pohľadu predpokladaných vplyvov navrhovaného strategického dokumentu na chránené územia bude potrebné realizovať také projekty, ktoré nebudú mať významný negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného územia, resp. ktoré by mali za následok zhoršovanie biodiverzity / predmetu ochrany. Konštatujeme, že „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ predstavuje koncepčný dokument a východisko pre ďalšie plánovanie a konkretizáciu aktivít a projektov, ktoré budú následne hodnotené individuálne v zmysle § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, pričom všetky budúce aktivity vyplývajúce z napĺňania cieľov a opatrení tohto strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich technických parametrov, lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR. Realizácia aktivít v lokalitách Natura 2000, resp. v územiach chránených podľa osobitných predpisov je možná za

podmienky vykonania preventívnych, zmierňujúcich a kompenzačných opatrení, ktorými sa eliminujú možné negatívne vplyvy jednotlivých aktivít na chránené územia.

1.2.7. Predpokladané vplyvy na krajinu, krajinný obraz, urbánny komplex, doprava, prvky ÚSES

Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia sa v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja komplexne rieši územnými plánmi, prostredníctvom ktorých sa určujú zásady, vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu krajiny, kultúrnohistorické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorba krajiny. Oproti súčasnému stavu sa v dosahu vplyvu navrhovaného strategického dokumentu predpokladá čiastočná zmena súčasnej štruktúry a využívania krajiny. Pôjde o umiestnenie nových stavebných objektov a modernizovanej dopravnej a cyklistickej infraštruktúry (udržateľná a ekologická mobilita) na poľnohospodárskej pôde, lesných pozemkoch, na zastavaných plochách, resp. ostatných plochách a to v zastavaných územiach, ale aj mimo zastavaných území dotknutých sídiel.

V prípade prvkov ÚSES sa predpokladá v určitých prípadoch, že dôjde k zásahom do nich, resp. k určitým zásahom do ich funkčnosti. Významný zásah do migračných trás živočíchov ani znefunkčnenie či zánik ekologických väzieb vodných tokov v nadväznosti na prvky ÚSES v jednotlivých dotknutých geografických oblastiach KSK sa realizáciou strategického dokumentu nepredpokladá.

Vzhľadom na charakter strategického dokumentu, resp. projektov / aktivít, ktoré majú zabezpečiť napĺňanie cieľov a priorít strategického dokumentu je predpoklad, že ich realizáciou, resp. implementáciou nedôjde k významnej zmene krajinej štruktúry, krajinného obrazu a scenérie krajiny a významným zásahom do kostry ÚSES, vplyv navrhovaného strategického dokumentu na krajinu, krajinný obraz a urbánny komplex, dopravné systémy v dotknutých geografických oblastiach KSK bude prijateľný, únosný a realizovateľný.

V rámci realizácie jednotlivých projektov / aktivít strategického dokumentu budú rešpektované dokumentácie ÚSES na regionálnej a miestnej úrovni. Realizáciou strategického dokumentu nie je predpoklad znefunkčnenia väzieb medzi jednotlivými prvkami kostry územného systému ekologickej stability.

1.2.8. Predpokladané vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, kultúrne a prírodné dedičstvo UNESCO, archeologické náleziská a cestovných ruch

Výstavba konkrétnych projektov, resp. príslušnej infraštruktúry v rámci cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu sa môžu dotknúť pamiatkovej ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO, resp. kultúrnych pamiatok, pamätihodností, archeologických nálezov, atď.

Predpokladá sa, že realizácia projektov / aktivít vyplývajúcich z priorít a cieľov PHRSR KSK nebude mať negatívny vplyv na kultúrne pamiatky, historické pamiatky, resp. kultúrne a prírodné dedičstvo UNESCO (Vihorlatský prales, Dobšinská ľadová jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Gombasecká jaskyňa, jaskyňa Domica, Krásnohorská jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Spišský hrad, Žehra, Spišské podhradie, Ruská Bystrá) a realizácia týchto činností/aktivít negatívne neovplyvní štruktúru dotknutých sídelných útvarov, ich pamiatkové zóny, resp. prvkov prírodného dedičstva. Podmienkou realizácie projektov / aktivít je stanovisko / vyjadrenie príslušného pamiatkového úradu, ktorý vyhodnotí možnosť stretu záujmov projektov / aktivít v danom území s pamiatkovými záujmami dotknutého orgánu.

Pred začatím výkopových prác je potrebné preveriť, či sú na lokalite výstavby evidované objekty alebo predmety, ktoré by spadali do podmienok pamiatkovej starostlivosti, resp. či dotknutá lokalita sa nenachádza v pamiatkových zónach či rezerváciách v zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu.

Realizácia strategického dokumentu nebude mať negatívny vplyv na archeologické náleziská a kultúrne pamiatky, nakoľko v rámci konkrétnych projektov a aktivít bude zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov rešpektovaný.

V rámci implementácie jednotlivých cieľov strategického dokumentu dôjde k podpore rozvoja cestovného ruchu a kultúry využitím endogénneho potenciálu kraja, čo hodnotíme ako pozitívny vplyv strategického dokumentu na rekreáciu a cestovných ruch.

1.2.9. Predpokladané vplyvy na obyvateľstvo, jeho zdravotný stav a aktivity

Primárnym pravdepodobným vplyvom navrhovaného strategického dokumentu je ochrana ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej a kolektívnej úrovni prostredníctvom zvýšenia dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti, zabezpečenia dostupnosti kvalitnejších sociálnych služieb, vzdelanostnej úrovne na všetkých stupňoch školstva, zabezpečenia zásobovania obyvateľstva pitnou vodou, zlepšenia podmienok pre prístup obyvateľov na trh práce, zvýšenie ponúk pracovných príležitostí, atď. Realizácia cieľov a priorít PHRSR KSK dáva predpoklad ďalšieho sociálneho i ekonomického rozvoja KSK na úrovni miestnej, regionálnej a národnej.

Pri realizácii opatrení a pri dodržiavaní platných hygienických limitov v zmysle platnej legislatívy sa nepredpokladá významný negatívny vplyv realizácie strategického dokumentu na dotknuté obyvateľstvo a jeho zdravotný stav. Počas prevádzky konkrétnych projektov / aktivít vyplývajúcich z priorít a cieľov PHRSR KSK sa nepredpokladá vznik takých látok, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na zdravotný stav obyvateľstva a životné prostredie.

Nepriame vplyvy strategického dokumentu sa môžu prejavovať počas samotnej výstavby projektov, konkrétnych činností vyplývajúcich z priorít a cieľov PHRSR KSK, ktoré môžu v zastavaných obytných častiach dočasne spôsobiť zvýšenie hlukového zaťaženia staveniskovou dopravou, zvýšenie prašnosti, vibrácií, zvýšením produkcie odpadov a pod. Pôjde o vplyvy dočasné, s časovo a priestorovo premenlivým charakterom. Pozitívne vplyvy sa prejavujú zvyšovaním zamestnanosti v konkrétnych lokalitách.

Realizáciou / prijatím strategického dokumentu dôjde k vytvoreniu podmienok pre vyvážený územný rozvoj kraja spojených so zvyšovaním kvality života jeho obyvateľov. Vplyv strategického dokumentu na obyvateľstvo bude pozitívny, významné negatívne vplyvy neboli identifikované.

1.3. Prijateľnosť činností pre dotknuté sídla

Oznámenie o strategickom dokumente s názvom „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“, (02/2023) bolo predložené príslušným dotknutým subjektom. Ich pripomienky boli zapracované do tejto správy o hodnotení.

Vyhodnotenie pripomienok k Oznámeniu o strategickom dokumente (02/2023) vyplývajúcich zo stanovísk účastníkov procesu posudzovania je prehľadne riešené v prílohe č.2 správy o hodnotení strategického dokumentu.

V. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

1. Opatrenia na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplývať z realizácie strategického dokumentu

Realizáciou, resp. uplatňovaním jednotlivých priorít a cieľov PHRSR KSK predpokladáme pozitívne vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo vrátane zdravia. Konkrétne opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie budú súčasťou jednotlivých konkrétnych projektov v rámci procesu EIA a bližšie špecifikovaných technických a plošných parametrov stavieb / činností.

1.1. Opatrenia vyplývajúce z plnenia / uplatňovania špecifických cieľov strategického dokumentu na úrovni projektov

Medzi opatrenia identifikované v tomto stupni prípravy strategického dokumentu patria:

- Zabezpečiť plánované stavebné činnosti v súlade s ochranou životného prostredia (znižovanie energetickej náročnosti stavebných procesov, nakladanie s odpadom v zmysle platnej legislatívy, zavádzanie inovatívnych stavebnotechnických postupov a opatrení).
- Minimalizovať potrebu výrubov drevín pri výstavbe, v prípade realizácie výrubov v nevyhnutnom rozsahu postupovať v zmysle platnej legislatívy.
- V súvislosti s plnením aktivít vzťahujúcich sa k životnému prostrediu zabezpečiť aby implementácia PHRSR KSK bola v súlade s požiadavkami príslušnej environmentálnej legislatívy EÚ, predovšetkým s rámcovou smernicou Rady o vode 2000/60/ES, smernicou Rady o biotopoch 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a smernicou Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúceho vtáctva, ako aj príslušnou národnou legislatívou, najmä zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zabezpečiť dôslednú realizáciu posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni jednotlivých aktivít / projektov v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. tak, aby bola zabezpečená optimalizácia zvolených riešení a ich lokalizácie, výberu environmentálnych opatrení, časovej a vecnej následnosti jednotlivých realizačných krokov, ako aj vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických aspektov realizovaných projektov; osobitnú pozornosť venovať projektom umiestňovaným v citlivých lokalitách akými sú napr. územia patriace do sústavy Natura 2000, územia so zvýšeným stupňom územnej ochrany prírody a krajiny (MCHÚ, VCHÚ), vymedzené prvky v rámci dokumentácií ÚSES a pod.
- Predmetom posudzovania, podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov, budú aj ich zmeny činností podľa prílohy 8a zákona.
- Pri realizácii a prevádzke aktivít / projektov dodržiavať platnú legislatívu.

V rámci procesu posudzovania bude uplatnený princíp predchádzania prípadných predpokladaných vplyvov pomocou formulácie podmienok a limitov k jednotlivým dotknutým opatreniam. Významným hľadiskom bude dôsledný výber predkladaných projektov a riadna priebežná i záverečná kontrola pri realizácii jednotlivých opatrení. Nezanedbateľné je aj možné súbežné pôsobenie niekoľkých realizovaných opatrení v rámci jedného, či na seba nadväzujúcich území.

Opatrenia z pohľadu územného plánovania a realizácie projektov / stavieb:

- V prípade budovania nových aktivít stavebného charakteru je potrebné ich umiestnenie a realizáciu riešiť v zmysle stavebného zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zmien a doplnkov zákona a prislúchajúcimi vykonávajúcimi vyhláškami.
- Navrhované aktivity musia byť umiestnené v súlade s územným plánom dotknutého sídelného útvaru, resp. s plánom hospodárskeho rozvoja dotknutého sídelného útvaru.
- Pri realizácii cieľov, adaptačných opatrení a aktivít vyplývajúcich z PHRSR KSK rešpektovať obmedzenia a zákazy vyplývajúce z ochranných pásiem letísk, osobitných letísk, heliportov a leteckých pozemných zariadení. Taktiež vziať do úvahy požiadavky na voľnosť prekážkových rovín a plôch letísk a heliportov bez určených ochranných pásiem na území KSK, ktoré sú zapracované v textovej aj výkresovej časti platného Územného plánu KSK.
- Pri realizácii cieľov, adaptačných opatrení a aktivít vyplývajúcich z PHRSR KSK rešpektovať ochranné pásma existujúcich dráh v zmysle zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach v znení neskorších predpisov a zabezpečiť prejazdnosť (obslužnosť) jednotlivých železničných tratí alebo núdzovej prevádzky tratí s využitím obchádzkových tratí.
- Pri realizácii cieľov, adaptačných opatrení a aktivít vyplývajúcich z PHRSR KSK zohľadňovať a rešpektovať ustanovenia zákona č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zabezpečiť plánované stavebné činnosti v súlade s ochranou životného prostredia (znižovanie energetickej náročnosti stavebných procesov, nakladanie s odpadom v zmysle platnej legislatívy, zavádzanie inovatívnych stavebnotechnických postupov a opatrení).
- Počas realizácie aktivít / projektov stavebného charakteru je potrebné prijať a realizovať nasledovné opatrenia:
 - zvlhčovanie dopravných ciest, čistenie prístupovej miestnej komunikácie od nánosov zeminy pri presune stavebných mechanizmov, racionálnym využívaním stavebných mechanizmov, z dôvodu eliminácie produkcie spalínových plynov,
 - poučenie pracovníkov stavby o predpisoch bezpečnosti a ochrany pri práci,
 - dodržiavanie príslušných STN v zmysle platnej legislatívy,
 - kontrola technického stavu stavebných mechanizmov a stavebnej techniky pred ich využitím na stavebné práce,
 - oplotenie areálu stavby pre zabránenie prístupu nepovolaným osobám,
 - dodržiavanie zásad na zabránenie znečistenia povrchových a podzemných vôd.
 - stavebné práce v blízkosti drevín navrhujeme vykonať citlivo, poškodené dreviny ošetriť a výkopy v blízkosti koreňového systému čo najskôr zasypať,
 - pred začiatkom výkopových prác spojených s realizáciou navrhovaných aktivít vytýčiť a overiť všetky existujúce podzemné siete technickej infraštruktúry. Akékoľvek zemné práce musia byť vykonávané so zvýšenou opatrnosťou, aby nedošlo k porušeniu sietí a ich izolácie.

Opatrenia z pohľadu sídelného prostredia a štruktúry krajiny:

- Pri realizovaní navrhovaných aktivít v sídelnom prostredí je nutné dodržiavať príslušné hygienické limity stanovené v zmysle platnej legislatívy.
- Vylúčiť zastavanie a vizuálne znehodnotenie pohľadovo exponovaných miest a území tvoriacich charakteristické krajinné panorámy, území s historickými krajinnými štruktúrami a kultúrnohistorickými pamiatkami, ktoré vytvárajú typický ráz krajiny, resp. charakteristický vzhľad krajiny.

Opatrenia z pohľadu hydrologických pomerov / vodného hospodárstva:

- Pri umiestňovaní aktivít s charakterom vodnej stavby, resp. realizácii protipovodňových aktivít za účelom ochrany zdravia obyvateľstva a majetku musia byť dodržané a zohľadnené podmienky príslušného správcu povodia, resp. dotknutého vodného toku, ktorý určí špecifické podmienky pre výstavbu takéhoto zariadenia v lokalite, kde bude stavba takéhoto charakteru umiestnená.
- Neumiestňovať a neuskladňovať stavebný materiál v blízkosti vodného toku, kedy by pri zvýšených prietokoch mohlo dôjsť k strhnutiu stavebných materiálov do vodného toku a tým k vytvoreniu prekážok obmedzujúcich plynulý odtok vody.
- Presadzovať/zdôrazniť opatrenie ústupu od odkanalizovávania zrážkových vôd zo stavieb a riešením ich likvidácie vsakovaním do podlažia, resp. opatrenie budovania záchytných zariadení na zrážkové vody s možnosťou ich využívania na závlahy v dobe sucha vo všetkých následných lokálnych spodrobnení, implementačných koncepcií a prostredníctvom dokumentov územného plánovania aj do konkrétnych stavebných aktivít.
- Realizácia a prevádzka objektov vodných stavieb musí byť v súlade s platnou legislatívou (zákon o vodách v platnom znení).
- Pre prípad havárií použiť plán havarijných opatrení na likvidáciu škôd.

Opatrenia pohľadu vplyvov na lesy / lesné hospodárstvo a pôdne pomery:

- Pri dosahovaní zmeny drevinového zloženia a podpore diverzity je vhodné preferovať použitie vyššieho podielu pôvodných, stanovištne vhodných druhov a proveniencií, ktoré majú vyšší potenciál odolávať klimatickým zmenám. V prípade, keď nie je možné využiť pôvodné, stanovištne vhodné druhy a proveniencie, možno zvážiť použitie nepôvodných druhov a proveniencií pomocou postupov asistovanej migrácie, riadenej relokácie a podobne. Tieto postupy sú v určitom rozsahu upravené príslušným právnym predpisom o lesnom reprodukčnom materiáli a sú v súlade s právnymi normami Európskej únie.
- Pri navrhovaní adaptačných opatrení súvisiacich s klimatickou zmenou v lesníctve je nevyhnutné uvažovať o komplexnom prístupe a zohľadniť možný dopad týchto opatrení nielen na lesnú krajinu, ale aj na poľnohospodársku a urbánnu krajinu.
- Z pohľadu jednotlivých aktivít strategického dokumentu je potrebné realizovať projekty s minimálnymi zábermi významne produkčných poľnohospodárskych plôch, resp. chránených pôd s vysokou bonitou.

Opatrenia z pohľadu archeológie / ochrany kultúrnych pamiatok a prírodného dedičstva UNESCO:

- V prípade, že počas realizácie projektov bude nájdené archeologické nálezisko je podľa platného zákona o ochrane pamiatok navrhovateľ a dodávateľ stavby povinný zabezpečiť realizáciu archeologického výskumu.
- Pri realizácii navrhovaných projektov / aktivít v zónach pamiatkovej ochrany, resp. priamo na objektoch ochrany a v ich okolí je potrebné vyžiadať a rešpektovať stanovisko príslušného pamiatkového úradu.
- Navrhované projekty / aktivity strategického dokumentu uplatňovať s ohľadom na pamiatkovú ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a súvisiacu legislatívu.

Opatrenia z pohľadu biodiverzity / fauny / flóry a území Natura 2000 / ochranu prírody / ÚSES:

- Minimalizovať potrebu výrubov drevín, v prípade realizácie výrubov v nevyhnutnom rozsahu postupovať v zmysle platnej legislatívy.
- Rešpektovať opatrenia zelene v súlade s normou STN 83 7010 Ochrana prírody. Pri navrhovaných výsadbách nepoužiť invázne druhy.
- V súvislosti s plnením aktivít vzťahujúcich sa k životnému prostrediu zabezpečiť aby implementácia PHRSR KSK bola v súlade s požiadavkami príslušnej environmentálnej

- legislatívy EÚ, predovšetkým s rámcovou smernicou Rady o vode 2000/60/ES, smernicou Rady o biotopoch 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a smernicou Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúceho vtáctva, ako aj príslušnou národnou legislatívou, najmä zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Všetky budúce aktivity vyplývajúce z napĺňania priorít a cieľov strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach s vyšším stupňom ochrany, resp. v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich parametrov, lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR.
 - V prípade zásahov do území sústavy Natura 2000 vykonať primerané posúdenie vplyvu na dotknuté územia sústavy Natura 2000 pre konkrétny projekt / plán.
 - Realizovať primerané posúdenie vplyvu plánu na dotknuté územia sústavy Natura 2000 pre konkrétny projekt / plán v prípade zasahovania do území sústavy Natura 2000, do domovských okrskov predmetov ochrany CHVÚ a ÚEV a vyhodnotiť zábery potravných biotopov a ovplyvnenie potravných a migračných podmienok.
 - Pri zásahoch do vodných tokov, ktoré sú súčasťou ÚEV alebo ich časť je súčasťou ÚEV a predmety ochrany sú priamo závislé od tohto vodného toku, odporúčame vykonať primerané posúdenie vplyvu na dotknuté územia sústavy Natura 2000 pre konkrétny projekt / plán bez ohľadu na vzdialenosť od hranice od ÚEV, hlavne ak má opatrenie predstavuje riziko havárie.
 - Pri realizácii činností ovplyvňujúcich hydrologické pomery detailne a odborne zhodnotiť a štúdiami podložiť ovplyvnenie hydrologických pomerov v najbližšie sa nachádzajúcich územiach sústavy Natura 2000.

VI. Dôvody výberu zvažovaných alternatív zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu a opis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti

1. Uvažované variantné riešenia zohľadňujúce ciele a geografický rozmer strategického dokumentu

1.1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti pre výber optimálneho variantu

Správa o hodnotení strategického dokumentu je vypracovaná podľa rozsahu hodnotenia vydaného Okresným úradom Košice, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023).

Pre ďalšie, podrobnejšie hodnotenie vplyvov navrhovaného strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ sa určuje zhodnotenie nulového variantu (stav, ktorý by nastal, ak by sa strategický dokument neschválil) aj uvažovaného riešenia strategického dokumentu.

Predložená správa o hodnotení strategického dokumentu je posudzovaná v jednom variante a vo variante nulovom, tie je možné charakterizovať nasledovne:

Nulový variant – stav, ktorý by nastal, ak by sa strategický dokument nerealizoval.

Navrhovaný variant – posudzovaný v tejto správe o hodnotení.

Pre výber optimálneho variantu strategického dokumentu sme stanovili nasledovné kritéria:

- vplyvy na obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie),
- vplyvy na horninové prostredie / geodynamické javy,
- vplyvy na ovzdušie / miestna klíma,
- vplyvy na hlukové pomery,
- vplyvy na hydrologické pomery / vodné hospodárstvo,
- vplyvy na pôdu / poľnohospodárstvo,
- vplyvy na lesy / lesné hospodárstvo,
- vplyvy na biodiverzitu / faunu / flóru / biotopy,
- vplyvy na sídelné prostredie a štruktúra krajiny,
- vplyvy na územia Natura 2000 / ochranu prírody / ÚSES,
- vplyvy na dopravu,
- vplyvy na priemysel a energetiku,
- vplyvy na rekreáciu a cestovný ruch,
- vplyvy na archeológiu / kultúrne pamiatky a pamiatky / prírodné dedičstvo UNESCO.

Uvedené kritéria považujeme za rovnako dôležité.

1.2. Porovnanie variantov

Nulový variant

V prípade nerealizácie strategického dokumentu môžeme očakávať nasledujúce dopady:

- Nedôjde k implementácii projektov a naplneniu špecifických cieľov posudzovaného strategického dokumentu.
- Nedôjde k vykonávaniu monitoringu strategického dokumentu.
- Nedôjde k zvýšeniu ekonomickej výkonnosti kraja s pretrvávajúcim slabým podnikateľským prostredím a trhom práce.
- V súvislosti s nedostatkom finančných prostriedkov nedôjde k podpore rozvoja dopravnej infraštruktúry, cestovného ruchu, kultúry a udržateľnej energetiky na území kraja. Naďalej bude dochádzať k neefektívnej spotrebe energií a tým k väčšiemu zaťažovaniu jednotlivých zložiek životného prostredia.
- Nedôjde k zlepšeniu životných podmienok kraja v podobe zlepšenia zdravia obyvateľov, zvýšenia ich bezpečnosti bez zabezpečenia dostupných kvalitných sociálnych služieb a zdravotníckej starostlivosti.
- Nedôjde k zlepšeniu stavu životného prostredia a adaptácie územia dotknutého kraja na zmenu klímy.
- Nedôjde k zavádzaniu inovatívnych technológií a postupov v priemysle a energetike s cieľom zvýšenia energetickej hospodárnosti a efektívneho využívania prírodných zdrojov.
- Nedôjde k zvýšeniu adaptability kraja na zmenu klímy.
- Nedôjde k podpore rozvoja cestovného ruchu a kultúry s využitím potenciálu kraja.
- Nedôjde k zvýšeniu atraktivity a pripravenosti kraja pre potenciálnych investorov vytvorením podmienok a širšej ponuky investičných príležitostí.
- Nedôjde k rozšíreniu a modernizácii existujúcej infraštruktúry cestovného ruchu a taktiež k rozširovania ponuky cestovného ruchu.
- Nedôjde k zabezpečeniu ochrany a rozvoja prírodného a kultúrneho dedičstva (UNESCO), kultúry, kreatívneho priemyslu a komunitného života na území kraja.

Navrhovaný variant

Hlavný cieľ PHRSR KSK:

Na základe vízie rozvoja: „Do roku 2030 chceme byť sociálnejší, zelenší, dostupnejší, inteligentnejší a pracovne atraktívnejší kraj“, bol stanovený **hlavný cieľ strategického dokumentu: zvýšiť životnú úroveň obyvateľov Košického kraja.**

Hlavnou myšlienkou zriadenia regionálnej a miestnej samosprávy je práve zlepšenie identifikácie potrieb a problémov na lokálnej úrovni a zabezpečenie ich efektívnejšieho riešenia. Košický samosprávny kraj v rámci výkonu činnosti samosprávy podľa zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov smeruje všetko úsilie do všestranného rozvoja svojho územia, zvlášť reflektuje potreby svojich obyvateľov.

Toto poslanie KSK sa v svojej komplexnosti premieta do hlavného cieľa PHRSR, ktorý vytvára základ systému priorít, strategických a špecifických cieľov ako aj integrovaných projektových balíčkov. Hlavný cieľ tak agreguje všetky úrovne stratégie a všetky oblasti územného rozvoja kraja (inovatívna a konkurencieschopná ekonomika, trh práce, zamestnanosť, cestovný ruch, sociálna oblasť, školstvo, kultúra, šport, zdravotníctvo, udržateľná doprava a energetika, životné prostredie a zmena klímy, dekarbonizácia, strategické rozhodovanie a plánovanie územia) s dopadom na kvalitu života jeho obyvateľov.

Hlavný cieľ plánuje Košický samosprávny kraj spolu s partnermi dosiahnuť prostredníctvom 8 špecifických cieľov, ktoré odrážajú kompetencie vyššieho územného celku, ako aj kompetencie obcí a miest s cieľom rešpektovať princípy regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. 8 špecifických cieľov plne zohľadňuje výsledky analýz súčasného stavu územia, analýzu potrieb kľúčových aktérov, ako aj spoločné východiská európskych a národných politík, zároveň poukazujú na komplexný rozvoj územia a definujú nevyhnutné predpoklady a intervencie pre naplnenie stanovených špecifických cieľov.

Priority rozvoja a ciele PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) boli stanovené v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj (OSN 2015), ktorá je kľúčovou agendou pre zabezpečenie globálneho udržateľného rozvoja. Jej transformačný charakter je vyjadrený v 17-ich cieľoch udržateľného rozvoja. Slovensko si v roku 2018 zvolilo taký prístup k národnej implementácii Agendy 2030, ktorý 17 cieľov udržateľného rozvoja premietol na národnú úroveň prostredníctvom šiestich Národných priorít implementácie Agendy 2030, schválených vládou v roku 2018:

- Vzdelanie pre dôstojný život.
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí.
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia.
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy.
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť.
- Dobré zdravie.

Priority a strategické ciele PHRSR KSK:

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Strategický cieľ 1

- Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému

Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Strategický cieľ 2

- Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Strategický cieľ 3

- Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Strategický cieľ 4

- Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Strategický cieľ 5

- Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Strategický cieľ 6

- Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Strategický cieľ 7

- Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia

Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

Strategický cieľ 8

- Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy

Realizáciou strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ dôjde oproti nulovému variantu k vytvoreniu podmienok pre vyvážený územný rozvoj kraja a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov definovaných v rámci implementácie strategických a špecifických cieľov PHRSR KSK.

Primerane charakteru strategického dokumentu, jeho priorít, strategických a špecifických cieľov a integrovaných projektových balíčkov boli identifikované pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu vrátane návrhu opatrení, pričom významné negatívne vplyvy na obyvateľstvo (zdravie) a jednotlivé zložky životného prostredia neboli identifikované.

Konštatujeme, že realizáciou, resp. uplatňovaním jednotlivých priorít a cieľov PHRSR KSK predpokladáme pozitívne vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo vrátane zdravia. Vplyvy konkrétnych projektov vyplývajúcich zo strategického dokumentu v územnej podrobnosti budú bližšie špecifikované a posudzované samostatne podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s adekvátnym zohľadnením všetkých aspektov.

Hodnotenie pravdepodobne významných environmentálnych vplyvov na životné prostredie a vplyvov na zdravie obyvateľstva strategického dokumentu je súčasťou časti IV./kap. 1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne) a kap. 1.2. Hodnotenie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na zložky, faktory životného prostredia a zdravie obyvateľstva.

Pri realizácii opatrení a pri dodržiavaní platných hygienických limitov v zmysle platnej legislatívy sa nepredpokladá významný negatívny vplyv realizácie strategického dokumentu na dotknuté obyvateľstvo, jeho zdravotný stav a na jednotlivé zložky životného prostredia.

Na základe komplexného posúdenia vplyvov činnosti na životné prostredie z pohľadu strategického dokumentu považujeme navrhovaný variant strategického dokumentu za environmentálne prijateľný a realizovateľný.

Navrhujeme strategický dokument schváliť a realizovať.

2. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Vo vzťahu k stupňu a charakteru posudzovaného strategického dokumentu PHRSR KSK sa v procese posudzovania vyskytujú neurčitosti, najmä z dôvodu nedostatku vstupných informácií súvisiacich s očakávanými vplyvmi na životné prostredie, ktoré budú v ďalších etapách prípravy konkrétnych projektových aktivít riešené v rámci hodnotenia vplyvov navrhovaných činností, resp. zmeny činnosti podľa prílohy č. 8a zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V tomto zmysle túto správu o hodnotení strategického dokumentu je potrebné považovať ako dostatočný východiskový podklad pre ďalšie stupne posudzovania vplyvov na životné prostredie konkrétnych projektov / činností, ktoré sa budú realizovať a ktoré podliehajú posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. v platnom znení, ako i pre vypracovanie ďalších stupňov projektovej dokumentácie.

Primerane charakteru strategického dokumentu, jeho priorít, strategických a špecifických cieľov boli v kap. IV komplexne vyhodnotené primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu.

Z hľadiska výsledkov environmentálneho hodnotenia komplexných vplyvov strategického dokumentu konštatujeme, že nie sú nám známe zásadné problémy, o ktorých by neexistovali potrebné informácie a prijateľné návrhy na ich riešenie.

VII. Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie

Účelom monitorovacieho systému PHRSR KSK je monitorovať, či sú dosahované stanovené výstupy a či sa plnia strategické a špecifické ciele strategického dokumentu. Komplexný a efektívny monitorovací systém je dôležitý nielen pre sledovanie procesu vykonávania a implementácie PHRSR KSK, ale je aj základom pre úspešné hodnotenie.

Systém monitorovania a hodnotenia slúži pre účely hodnotenia implementácie PHRSR, a to na základe vyhodnotenia zvolených ukazovateľov plnenia priorít a cieľov stratégie. Využíva sa pri tom systém zadefinovaných ukazovateľov k jednotlivým cieľom, ktoré majú určené cieľové hodnoty a kritérium času na dosiahnutie očakávaných cieľových hodnôt. Predmetom monitorovania sú najmä ukazovatele pokroku implementácie stratégie. Proces monitoringu sa opiera o systém zberu a spracovania dát, ktorý bol základom aj pre analytickú fázu tvorby PHRSR a výber ukazovateľov.

Proces monitoringu PHRSR KSK sa teda opiera o:

- systém zberu a spracovania dát, ktorý bol základom pre analytickú fázu tvorby PHRSR KSK,
- výber merateľných ukazovateľov (ktoré majú určené cieľové hodnoty a časový termín),
- plnenie priorít a cieľov stratégie.

V procese monitoringu sa uplatňuje princíp participácie partnerov. Za proces monitorovania zodpovedá Zastupiteľstvo VÚC, ktoré reprezentuje Monitorovací výbor. Úlohy monitorovacieho výboru:

- preskúmava vykonávanie PHRSR KSK a pokrok dosiahnutý pri plnení cieľov PHRSR KSK, pričom zohľadňuje ukazovatele PHRSR KSK, vrátane zmien v hodnotách ukazovateľov a podľa potreby výsledky kvalitatívnych analýz s cieľom vyhodnotiť, či tieto ciele boli dosiahnuté a predkladá riadiacemu orgánu (Úrad KSK) pripomienky týkajúce sa vykonávania hodnotenia programu,
- schvaľuje správy z hodnotenia PHRSR KSK,
- v prípade potreby navrhuje revíziu PHRSR KSK.

Hodnotenie plnenia priorít a cieľov PHRSR je previazané s monitorovaním a hodnotením plnenia nadradených dokumentov ako je Národná stratégia regionálneho rozvoja schválený uznesením vlády SR č. 273 z 13. júna 2018 a Partnerskej dohody, ako aj ďalších programových dokumentov pre čerpanie EŠIF na programové obdobie 2021 – 2027.

Úrad KSK ako riadiaci orgán pre PHRSR KSK vykonáva hodnotenie v zmysle § 11 Zákona o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, časová verzia predpisu účinná od 01.07.2020).

Správy z hodnotenia PHRSR KSK

Monitorovanie napĺňania PHRSR KSK sa vykonáva na základe vypracovania výročných správ o hodnotení PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 za jednotlivé monitorovacie obdobia (spravidla za kalendárny rok). Prvá hodnotiaca správa musí byť spracovaná najneskôr za tretie ukončené monitorovacie obdobie (t. j. za rok 2025).

Predmetom výročných správ je najmä sledovanie vývoja jednotlivých ukazovateľov podľa prioritných oblastí, resp. strategických cieľov.

Predmetom pravidelného hodnotenia bude priebežné každoročné hodnotenie PHRSR KSK, ktorého cieľom bude vyhodnotiť dosahovanie cieľov PHRSR KSK, identifikovať riziká ovplyvňujúce implementáciu PHRSR KSK a navrhovať prípadné zmeny a opatrenia.

Obsahovo sa hodnotenie PHRSR KSK zameriava na plnenie stanovených aktivít a dosahovanie merateľných ukazovateľov v jednotlivých cieľoch. Medzi hlavné potreby hodnotenia patria:

- efektívnejšia implementácia PHRSR KSK na roky 2023 – 2027,
- prípadný návrh revízie PHRSR KSK na roky 2023 – 2027,
- podklad pre výročnú a záverečnú správu o vykonávaní PHRSR KSK na roky 2023 – 2027,
- podklad pre Správu o stave implementácie stratégie na národnej úrovni,
- podklad pre výročnú správu Úradu KSK.

Systém hodnotenia je nápomocný pri vyhodnení výsledkov a vplyvov stratégie po skončení realizácie PHRSR KSK.

Monitorovanie dlhodobého cieľa rozvoja

Meranie naplnenosti dlhodobého cieľa rozvoja môže byť realizované prostredníctvom hodnotenia pokroku v sociálnom rozvoji. Takýmto ukazovateľom je napríklad Index sociálneho pokroku. V roku 2020 dosiahol index sociálneho pokroku hodnoty v rozpätí 42,13 bodu v okrese Gelnica až 70,49 bodov v okrese Košice I. Cieľom je nárast hodnôt indexu v jednotlivých okresoch nad úroveň 55 bodov a zníženie regionálnych rozdielov.

Prehľad monitorovacích ukazovateľov pre jednotlivé priority je uvedený v strategickom dokumente, v časti G. Realizácia - finančná časť.

Vzhľadom na charakter PHRSR KSK a naplnenie jeho priorít / strategických / špecifických cieľov / integrovaných projektových balíčkov je systém opatrení na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie orientovaný na zabezpečenie optimalizácie realizácie jednotlivých aktivít strategického dokumentu:

- Základom monitoringu vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie bude na úrovni jednotlivých činností / projektov napĺňanie podmienok vyplývajúcich zo záverečných stanovísk environmentálneho posudzovania vplyvov projektov na životné prostredie tzv. EIA procesu (Environmental Impact Assessment), ktoré vydáva MŽP SR v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Monitoring je tak naviazaný na výsledky procesu EIA, kde sú zadané povinnosti, ktoré vyplývajú pre realizátora činnosti (projektu) a sú závislé od charakteru projektu a jeho vplyvu na životné prostredie.
- V rámci monitoringu životného prostredia je potrebné zabezpečiť pravidelné sledovanie vplyvov v rôznych štádiách prípravy konkrétnych stavieb, ich realizácie a samotnej prevádzky na vybraných zložkách životného prostredia vo vymedzených lokalitách, pričom úlohou analýzy výsledkov monitoringu je vyhodnotenie vplyvov stavieb s následným vyvodením dôsledkov a prijatím opatrení na elimináciu tých vplyvov, ktoré budú nepriaznivé na životné prostredie. Úspešnosť spomínaných krokov a zabezpečenie objektívnosti výstupov je závislé na výbere sledovaných vplyvov, zložiek a parametrov životného prostredia a výbere lokalít na ich sledovanie.

- Osobitnú pozornosť je potrebné venovať projektom vo vzťahu k ich potenciálnym negatívnym dopadom na lokálne kvalitatívne parametre životného prostredia, ochranu biotopov, životného prostredia a zdravia obyvateľstva.
- Pri vyhodnocovaní projektov uvedených v zásobníku projektov a rozhodovaní o ich finálnej realizácii dôsledne sledovať aspekt udržateľnosti podporovanej aktivity po ukončení spolufinancovaného projektu a vyváženosť krátkodobých a dlhodobých efektov.
- Pri vyhodnocovaní projektov uvedených v zásobníku projektov a rozhodovaní o ich finálnej realizácii sledovať vyváženosť lokálnych, regionálnych a nadregionálnych efektov s cieľom preferencie kumulatívnych a synergických efektov na nadmiestnej úrovni.

Ako z vyššie uvedeného vyplýva konkrétne návrhy monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie budú súčasťou jednotlivých projektov / aktivít PHRSR KSK v rámci procesu EIA.

VIII. Pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie

Realizáciou PHRSR KSK na obdobie 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) vzhľadom na charakter / priority a ciele posudzovaného strategického dokumentu sa významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie nepredpokladajú.

Ďalšie stupne rozpracovania a konkretizácie strategického dokumentu v rámci konkrétnych projektov budú následne posudzované podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov, vrátane vplyvov presahujúcich štátne hranice.

IX. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií

1. Základné informácie o strategickom dokumente

Predmetom tejto Správy o hodnotení je posúdenie strategického dokumentu: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“.

Správa o hodnotení je vypracovaná podľa rozsahu hodnotenia, ktorý vydal Okresný úrad Košice, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023).

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja).

PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepcné dokumenty (ako je najmä Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility KSK a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja (napr. Iniciatíva Catching-up Regions).

PHRSR KSK spĺňa požiadavky na spracovanie integrovanej územnej stratégie v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu, Európskej Rady a odporúčaní Európskeho výboru regiónov. Je základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, vrátane integrovaných územných investícií. Spracovaný je tak, aby jeho implementácia bola realistická, viazaná na rozpočtové programovanie verejného sektora a reálnu dostupnosť zdrojov.

Hlavný cieľ PHRSR KSK:

Na základe vízie rozvoja: „Do roku 2030 chceme byť sociálnejší, zelenší, dostupnejší, inteligentnejší a pracovne atraktívnejší kraj“, bol stanovený **hlavný cieľ strategického dokumentu: zvýšiť životnú úroveň obyvateľov Košického kraja.**

Hlavnou myšlienkou zriadenia regionálnej a miestnej samosprávy je práve zlepšenie identifikácie potrieb a problémov na lokálnej úrovni a zabezpečenie ich efektívnejšieho riešenia z pozície samosprávy. Košický samosprávny kraj v rámci výkonu činnosti samosprávy podľa zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov smeruje všetko úsilie do všestranného rozvoja svojho územia, zvlášť reflektuje potreby svojich obyvateľov.

Toto poslanie KSK sa v svojej komplexnosti premieta do hlavného cieľa PHRSR, ktorý vytvára základ systému priorít, strategických a špecifických cieľov. Hlavný cieľ tak agreguje všetky úrovne stratégie a všetky oblasti územného rozvoja kraja (inovatívna a konkurencieschopná ekonomika, trh práce, zamestnanosť, cestovný ruch, sociálna oblasť, školstvo, kultúra, šport, zdravotníctvo, udržateľná doprava a energetika, životné prostredie a zmena klímy, dekarbonizácia, strategické rozhodovanie a plánovanie územia) s dopadom na kvalitu života jeho obyvateľov.

Hlavný cieľ plánuje Košický samosprávny kraj spolu s partnermi dosiahnuť prostredníctvom 8 špecifických cieľov, ktoré odrážajú kompetencie vyššieho územného celku, ako aj kompetencie obcí a miest s cieľom rešpektovať princípy regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. 8 špecifických cieľov plne zohľadňuje výsledky analýz súčasného stavu územia, analýzu potrieb kľúčových aktérov, ako aj spoločné východiská európskych a národných politík, zároveň poukazujú na komplexný rozvoj územia a definujú nevyhnutné predpoklady a intervencie pre naplnenie stanovených špecifických cieľov.

Priorita je vnímaná ako oblasť, do ktorej je potrebné smerovať investície a opatrenia, ktoré povedú k eliminácii identifikovaných nedostatkov/problémov, pomôžu zlepšiť situáciu a prinesú rozvoj danej oblasti. Priority rozvoja a ciele PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) boli stanovené v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj (OSN 2015), ktorá je kľúčovou agendou pre zabezpečenie globálneho udržateľného rozvoja. Jej transformačný charakter je vyjadrený v 17-ich cieľoch udržateľného rozvoja. Slovensko si v roku 2018 zvolilo taký prístup k národnej implementácii Agendy 2030, ktorý 17 cieľov udržateľného rozvoja premietol na národnú úroveň prostredníctvom šiestich Národných priorít implementácie Agendy 2030, schválených vládou v roku 2018:

- Vzdelanie pre dôstojný život.
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí.
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia.
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy.
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť.
- Dobré zdravie.

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Strategický cieľ 1

- Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému

Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility

Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií

Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy

Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy

Špecifický cieľ 1.5: Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky

Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Strategický cieľ 2

- Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou

Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy

Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší

Špecifický cieľ 2.4: Sanácia environmentálnych záťaží

Špecifický cieľ 2.5: Podpora odpadového a obehového hospodárstva

Špecifický cieľ 2.6: Osveta a environmentálna výchova

Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Strategický cieľ 3

- Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou

Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)

Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ

Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Strategický cieľ 4

- Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu

Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie

Špecifický cieľ 4.2: Marketing a propagácia destinácie Košického kraja

Špecifický cieľ 4.3: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Strategický cieľ 5

- Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Strategický cieľ 6

- Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania

Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji

Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania

Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny

Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Strategický cieľ 7

- Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia

Špecifický cieľ 7.1: Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúr a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)

Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti

Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia

Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

Strategický cieľ 8

- Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy

Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy

V etape prípravy a spracovania správy o hodnotení pre navrhovaný strategický dokument bolo možné identifikovať predpokladané vplyvy navrhovaného strategického dokumentu na obyvateľstvo a zdravie a jednotlivé zložky životného prostredia do takej podrobnosti, akú strategický dokument vzťahujúcim sa na územie KSK poskytuje. Primerane charakteru strategického dokumentu, jeho priorít, strategických a špecifických cieľov a integrovaných projektových balíčkov boli identifikované pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu vrátane návrhu opatrení, pričom významné negatívne vplyvy na obyvateľstvo (zdravie) a jednotlivé zložky životného prostredia neboli identifikované.

Konštatujeme, že realizáciou, resp. uplatňovaním jednotlivých priorít a cieľov PHRSR KSK predpokladáme pozitívne vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo vrátane zdravia. Vplyvy konkrétnych projektov vyplývajúcich zo strategického dokumentu v územnej podrobnosti budú bližšie špecifikované a posudzované samostatne podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s adekvátnym zohľadnením všetkých aspektov.

V záujme riešenia potrieb a dosiahnutia cieľov stanovených v strategickom dokumente vo vzťahu k zabezpečeniu environmentálnej udržateľnosti bude potrebné podporovať iba projekty šetrné k životnému prostrediu, ktoré minimalizujú negatívny dopad na životné prostredie vo vzťahu k využívaniu jednotlivých zložiek životného prostredia (zdrojov). Neefektívne projekty, nešetrné voči životnému prostrediu by nemali byť podporované.

Záverečné zhodnotenie

Na základe vykonaného posúdenia neboli identifikované významné negatívne vplyvy, ktoré by znemožnili prijať predložený strategický dokument.

Navrhovaný strategický dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ z hľadiska vplyvu na životné prostredie je prijateľný a odporúča sa schvaľujúcemu orgánu jeho schválenie v predloženej podobe po zohľadnení pripomienok a požiadaviek účastníkov procesu posudzovania vrátane verejnosti vyplývajúcich z ich písomných stanovísk a záverov verejného prerokovania.

2. Naplnenie požiadaviek rozsahu hodnotenia

Zo stanovísk doručených k Oznámeniu o strategickom dokumente: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“, (02/2023), vyplynula potreba rozpracovať v správe o hodnotení príslušné požiadavky súvisiace s navrhovaným strategickým dokumentom.

Naplnenie týchto požiadaviek je obsahom príslušných kapitol tejto správy o hodnotení, podľa Rozsahu hodnotenia, ktorý vydal Okresný úrad Košice, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023), ako aj prílohy č.1 správy o hodnotení strategického dokumentu.

X. Informácia o ekonomickej náročnosti (ak to charakter a rozsah strategického dokumentu umožňuje)

Pre všetky aktivity navrhované v rámci strategického dokumentu platí, že najefektívnejším spôsobom ich financovania je ich priame začlenenie do politík jednotlivých sektorov. ďalším pravidlom pri financovaní je zohľadnenie pozitívnych synergických efektov medzi sektormi a spojenie viacerých finančných zdrojov na realizáciu rozsiahlejších opatrení a projektov, napríklad na miestnej, obecnej, okresnej či krajskej a regionálnej úrovni.

V rámci strategických cieľov PHRSR KSK sa počíta s využívaním nasledovných zdrojov financovania:

- z vlastných zdrojov,
- zo štátneho rozpočtu,
- z rozpočtov samospráv,
- zo zdrojov EÚ a iných zdrojov.

Prepojenia na možnosti financovania PHRSR KSK z európskych zdrojov:

- Program Slovensko 2021 – 2027
- Plán obnovy a odolnosti SR
- Plán obnovy a udržateľnosti SR
- Interreg VI-A HUSK 2021 – 2027
- Program rozvoja vidieka 2023 -2027
- Program LIFE 2021-2027 – finančný nástroj Európskej únie pre oblasť životného prostredia a ochrany klímy

Je predpoklad, že implementácia PHRSR KSK bude vyžadovať aj zvýšenie kapacít na úrovni riadenia, resp. manažmentu pri implementácii. Tento program kladie vysoké nároky na kvalifikačné, organizačné a riadiace kapacity ľudských zdrojov samosprávy a štátnej správy na všetkých hierarchických úrovniach. K napĺňaniu cieľov strategického dokumentu bude potrebný efektívny manažment a dobrá spolupráca so všetkými zainteresovanými stranami, ale najmä s kľúčovými aktérmi.

Tab.: Prehľad počtu projektových zámerov (PZ) a ich predpokladaného rozpočtu podľa priorit a špecifických cieľov PHRSR KSK v rámci Košického kraja

Priorita / Cieľ	Počet PZ	Predpokladaný rozpočet PZ
Priorita 1 Udržateľná mobilita	567	2 005 266 222,57 €
1.1 Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility	7	381 900 000,00 €
1.2 Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií	427	406 769 093,22 €
1.3 Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy	122	48 812 129,35 €
1.4 Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy	9	99 870 000,00 €
1.5 Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky	2	1 067 915 000,00 €
Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie	726	722 055 456,75 €
2.1 Udržateľné hospodárenie s vodou	42	84 602 685,86 €
2.2 Adaptačné opatrenia na zmenu klímy	166	88 653 437,01 €
2.3 Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší	381	358 557 508,09 €
2.4 Sanácia environmentálnych záťaží	2	153 000 000,00 €
2.5 Podpora odpadového a obehového hospodárstva	125	34 335 425,79 €
2.6 Osveta a environmentálna výchova	2	421 400,00 €
2.7 Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov	8	2 485 000,00 €
Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie	411	394 652 484,77 €
3.1 Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)	157	204 298 838,72 €
3.2 Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ	20	55 753 500,00 €
3.3 Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)	234	134 600 146,05 €
Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby	603	1 693 659 712,66 €
4.1 Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie	312	1 352 364 333,43 €
4.2 Marketing a propagácia destinácie Košického kraja	7	200 755 000,00 €
4.3 Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu	284	140 540 379,23 €
Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť	41	115 759 216,00 €
5.1 Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov	41	115 759 216,00 €
Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť	241	299 309 013,05 €
6.1 Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji	165	229 532 640,92 €
6.2 Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania	34	57 790 090,00 €
6.3 Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny	20	4 771 074,13 €
6.4 Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania	22	7 215 208,00 €
Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov	229	394 453 807,97 €
7.1 Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúry a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)	112	10 388 290,22 €
7.2 Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti	115	9 030 517,75 €
7.3 Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia	2	375 035 000,00 €
Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu	24	49 524 137,06 €
8.1 Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy	24	49 524 137,06 €
SPOLU	2 842	5 674 680 050,83 €

Zdroj: PHRSR KSK (12/2023)

Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení strategického dokumentu podieľali, ich podpis (pečiatka)

1. Meno spracovateľa Správy o hodnotení

Spracovateľom Správy o hodnotení je firma EKOJET, s.r.o., Staré Grunty 9A, 841 04 Bratislava

2. Zoznam riešiteľov

Zodpovedný riešiteľ:

Mgr. Tomáš Šembera
Ing. Ivan Šembera, CSc.
Mgr. Ľubomír Modrík

Spoluriešitelia:

Mgr. Ivan Stolárik
Ing. Ján Schvarcz
Mgr. Juraj Nechaj
Bc. Annamária Meszárosová

Potvrdzujem správnosť údajov.

.....
Mgr. Tomáš Šembera
za spracovateľa správy o hodnotení
strategického dokumentu

V Bratislave, 12.04.2024

Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpísom (pečiatkou) oprávneného zástupcu obstarávateľa

Potvrdzujem správnosť údajov.

.....
JUDr. Boris Bilčak,
Riaditeľ úradu Košického samosprávneho kraja,
Úrad Košického samosprávneho kraja,
oprávnený zástupca obstarávateľa

V Košiciach, 16.04.2024

Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré boli podkladom pre vypracovanie správy o hodnotení

1. Zoznam textovej a grafickej dokumentácie

- Atlas krajiny Slovenskej republiky. MŽP SR, Bratislava, 2002, Esprit spol. s r.o. Banská Štiavnica, 2002
- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020
- Environmentálna databáza firmy EKOJET, s.r.o. a jej dokumentácie hodnotenia vplyvov činností na životné prostredie – Zámery alebo Správy E.I.A., S.E.A.
- Interreg VI-A Maďarsko – Slovensko 2021 – 2027
- Hodnotenie kvality životného prostredia, J. Stred'anský, SPU v Nitre, 2010
- Hydrologická ročenka, Povrchové vody 2020, SHMÚ, Bratislava, 2022
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom samosprávnom kraji na roky 2024 – 2026
- Program Slovensko 2021-2027
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)
- Plán obnovy a odolnosti SR
- Plán obnovy a udržateľnosti SR
- Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja, NDCon s.r.o.
- Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027
- Program rozvoja vidieka 2023 -2027
- Program cezhraničnej spolupráce Interreg Poľsko-Slovensko 2021-2027
- Program LIFE 2021-2027 – finančný nástroj Európskej únie pre oblasť životného prostredia a ochrany klímy
- Správy o stave životného prostredia Slovenskej republiky. MŽP SR, SAŽP
- Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR, 2023
- Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2022, Národné centrum zdravotníckych informácií, Bratislava 2023
- www.vucke.sk, www.statistics.sk, www.sopsr.sk, www.shmu.sk, www.enviroportal.sk,
www.geoportal.sk, www.data.gov.sk, www.vupop.sk, www.vuvh.sk, www.forestportal.sk,
www.climateadap.eea.europa.eu, www.cms.enviroportal.sk.

PRÍLOHY

V prílohe tejto Správy o hodnotení strategického dokumentu sa nachádzajú:

Textová dokumentácia

- Príloha č.1: Vyhodnotenia splnenia jednotlivých bodov rozsahu hodnotenia strategického dokumentu.
- Príloha č.2: Vyhodnotenie pripomienok k oznámeniu o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“, (02/2023).
- Príloha č. 3: Primerané posúdenie vplyvu plánu na dotknuté územia sústavy Natura 2000.
- Príloha č. 4: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“.
(PHRSR KSK je zverejnený na <https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/phrsr-ksk-roky-2022-2027/>)